

AK-EL VAKFI

Akçadağ-Elbistan Eğitim Kültür ve Sağlık Vakfı Dergisidir

Kasım 2011/ Sayı : 11

"KÜRECİK EMANET ALINDIĞI GİBİ BIRAKILACAKTIR"

BİR RÜYADIR KÜRECİK

Bir rüyadır Kürecik
İçinde özgürlüğün ve sevginin geçtiği
Komşunun komşu, dostun dost
Sözün söz
Közün köz
Özün öz olduğu bir rüya
Toprak sahidir
Hava su ,
kurt, kuş sahidir

Ana baci,baba oğul,kirve müsahip
Köy köylü,hısım akraba sahidir
Şimdi yayla zamanı
Kekik keven kokusu ulaşip kıl çadıra seni
bulmuştur
Yağmur çiselemekte, toprak kokmakta
Ah, o toprak kokusu
Gecedir
Mehtap tarifsiz bir güzellik
Ay, uçarı bir sevgilidir yanbaşında
Uzanıp koluna girebilirsin

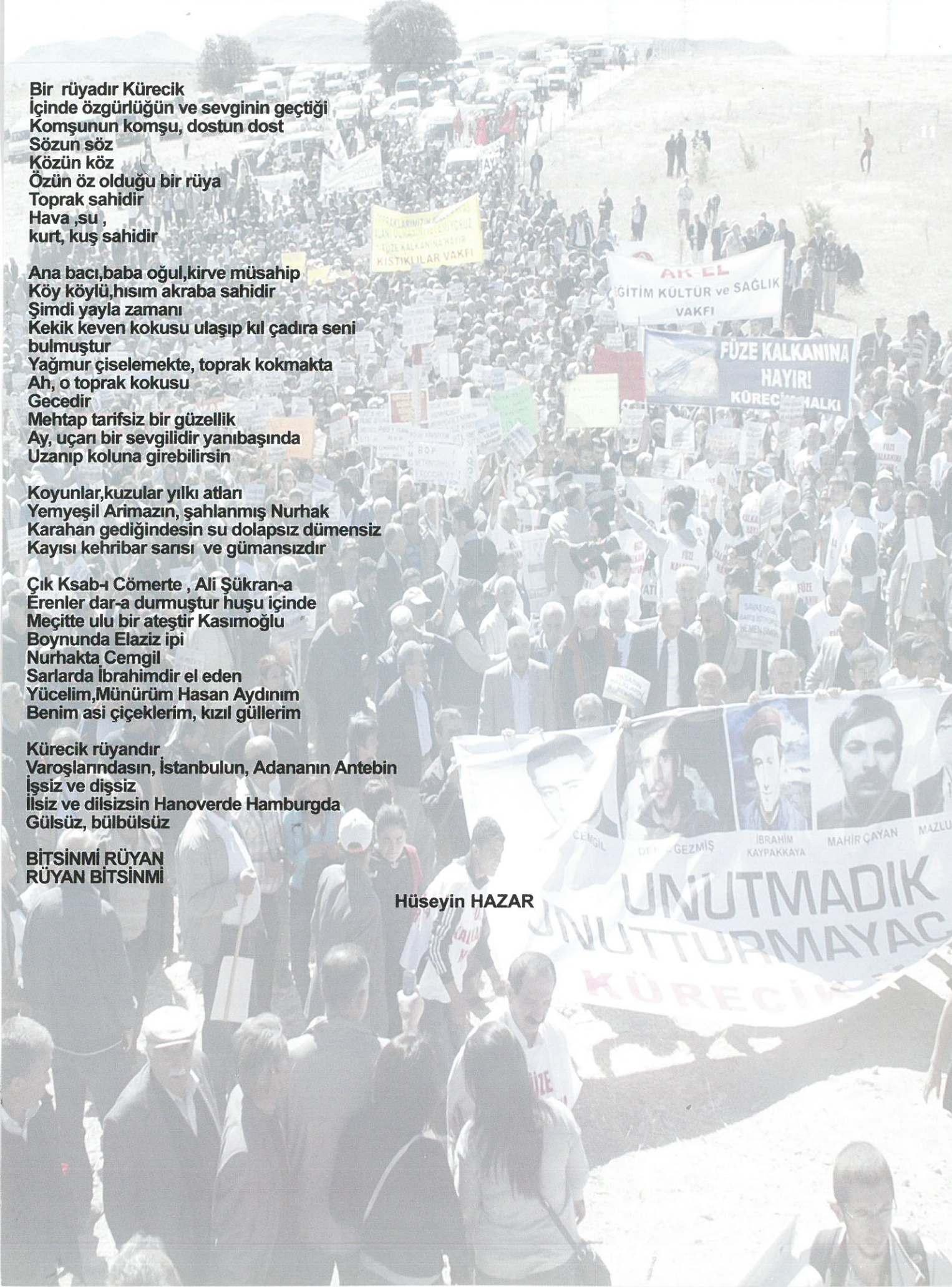
Koyunlar,kuzular yıldı atları
Yemyeşil Arımazın, şahlanmış Nurhak
Karahan gediğindesin su dolapsız dümensiz
Kayısı kehribar sarı ve gümansızdır

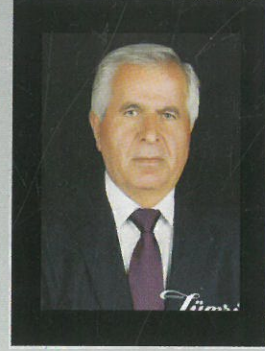
Çık Ksab-ı Cömerte , Ali Şükran-a
Erenler dar-a durmuştur huşu içinde
Meçitte ulu bir ateştir Kasımoğlu
Boynunda Elaziz ipi
Nurhakta Cemgil
Sarlarda İbrahimdir el eden
Yücelim,Münürüm Hasan Aydınım
Benim asi çiçeklerim, kızıl güllerim

Kürecik rüyandır
Varoşlarındasın, İstanbulun, Adananın Antebini
İşsiz ve dışsız
İlsiz ve dilsizsin Hanoverde Hamburgda
Gülsüz, bülbülsüz

BİTSİNİMİ RÜYAN
RÜYAN BİTSİNİMİ

Hüseyin HAZAR

İbrahim YİRİK
Başkan

Değerli Dostlar;

Sizlerle birlikte iki yıllık yönetim sürecini tamamlamanın mutluluğu ve huzuru içindeyim.

Bu iki yıllık süre içinde benimle birlikte büyük fedakarlıklarda bulunan değerli yöneticilerimize de sizlerin huzurunda teşekkürü borç bilirim.

Değerli dostlar;sekiz yıllık yönetim görevim,iki yıllık da başkanlığım ardında arzum şu idi başka bir arkadaşımızın bu göreve nail olmasıydı,fakat siz değerli dostlarımızın ısrarıyla ve bizleri iki sene daha onurlandırılmasıyla devam kararı aldık.

Beni ve yönetimimi bu görevde güvenle taçlandırdığınız için hepinize çok çok teşekkür ederim.

Yarısı geçmiş yönetimden devam eden, yarısı ise yeni göreve gelen arkadaşlarımızla oluşturduğumuz yönetim kurulu değerlendirme toplantısında ülkedeki ve yurtdışındaki ekonomik krizleri göz önünde bulundurarak dostlarımızdan ekonomik bir destek talebinde bulunmadık.

Sadece dostlarla birlikte hoşça vakit geçirmek ve vakfımıza bir nebze olsa katkı sağlamak amacıyla bir yemek düzenledik. Bu yemekte bize katkılarını esirgemeyen dostlarımıza şükranlarımı sunarım.

Vakıf gelirleri ve katkılarınızla oluşan bütçemizi en küçük detayına kadar hesaplayıp denkleştirmiş bulunmaktayız. Denkleştirdiğimiz bütçe içerisindeki giderlerimize baktığımızda

-Öğrenci burslarımızın ödemelerinin tamamı zamanında yapılmış bulunmakta
-Sağlık ünitemiz düzenli akışı içerisinde çalışmalarına devam etmekte
-İhtiyaç sahibi insanlarımıza, iaşe yardımı yapılmaya devam edilmektedir.
-140 kişilik olan restaurantımızın tadilatı yapılarak büyütülüp 280 kişinin yemek yiyebileceği bir hale getirildi.
-10 yıllık geçmişe sahip olan binamızın her tarafı ele alınarak tamir ve tadilatları yapıldı

Değerli dostlar, yönetimimiz süresince ve ilerleyecek süreçte, aşiretçiliği, akrabacılığı ve hem köycülüğü abes sayıp böyle bir anlayışın da yönetimimizde yeri olmadığını belirtmekte fayda buluyorum.Bütün üye ve halkımızla sıcak ilişkiler kurmak ilkelerimizdendir. geçmiş dönemimizde gerek sivil toplum örgütleriyle,gerek çevre vakıf ve dernekleriyle siyasi partilerimizle eşit mesafede işbirliği ve eylem birliği içerisinde olduk.Bu eylem birliği ve dayanışmacı ruhumuzda gelecekte sürdürmeye kararlıyız.Hiçbir siyasi parti ya da kuruluşun arka bahçesi olmadık olmayacağız da!

Yöneticilerimizin ayrı ayrı siyasi düşünceler taşımamasında zenginliğimiz olarak görüyoruz.Sonuç olarak geçmişten geleceğe vakfın değer ve ilkelerini koruyarak vakfın menfaatlerini ön planda tutacağımızı tüm dostlarımızın bilgilerine sunarım...

AK-EL VAKFI

2011 SAYI:11

**AK-EL VAKFI ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ**

**Vakıf Başkanı
İbrahim Yirik**

**YAYIN KOMİTESİ BŞK VE
YAZI İŞLER MÜDÜRÜ**

Av. Hüseyin Özdemir

**Görsel Tasarım
AK-EL VAKFI**

YAYIN DANIŞMA KURULU

Av. Hüseyin Özdemir
İbrahim Doğan
Haydar Şahin

DERGİ İLETİŞİM ADRESİ

Merkez Mah. Atatürk Cad
Arif Sami Toker Sok.
No:9 Yenibosna
İstanbul

Tel: 0212 656 81 11

0212 657 23 44

Fax: 0212 657 22 93

akelvakfi@akelvakfi.org

www.akelvakfi.org

BASKI:Ezgi Matbaacılık

**San.Tic. Ltd. Şti
Sanayi Caddesi
Altay Sokak No:10
Yenibosna/İstanbul
Tel:0212 452 23 02**

ETKİNLİKLER

Başkandan	1
Bugün Bayram Günü Derler	4
8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü	5
Anneler Çocuklarının Hesabını Sormaya Devam Ediyor	6
Cumartesi Anneleri	7
AK-EL Genel Kurulu	9
Valinin AK-EL'i Ziyareti	11
Kaymakamlık Ziyareti	12
Natonun Işıkları Kürecikte	13
KİTAP TANITIMI	19

MAKALE

Kitap Tanıtımı	21
Kültür Sanat	22
Enternasyonal Mücadele	25
Küba'dan Che'ye	27
Fırat'ın Hüznü	31
Semah Nedir? Bektaş Karpuz	37
Anadolu'da Aleviliğin Gerçekliği Ali Geyik	38
Halk Müziği Gökhan Yılmaz	39

Babalar Günü-Haydar Akkaya 40

Sağlıkta Dönüşüm-Dr.N.Kemal Akpınar 41

Dünya Türkiye ve Alevilik-Süleyman Deprem 43

DOSYA Ali Kamke ve Anılar-Seydi Özcan 45

Kızılbaş Hükümdar Şah İsmail 49

Akçadağ	Mustafa Mercan	KÜRECİK 0(422) 211 43 73
	Mazlum Köse	ÖREN 0(532)688 99 26
Elbistan	Ahmet Göçer	0(344) 415 40 40
	Meryem Yıldız	0(344) 413 30 13
Gaziantep	İsmail Özgür	0(342) 321 84 47
	Hacı Sever	0(532)643 19 82
Ankara	Hasan Yalnız	0(532) 770 36 24
İzmir	İbrahim Zerze	0(232) 367 40 72
	Tacım Öz	0(537)676 08 80
Mersin	Ali Özveren	0(324) 325 75 66
Samsun	İbrahim Bakan	0(532) 406 91 34
Almanya	Halil Yalnız-Hamburg	00 49 402 800 48 08
	İmam Ekinci	00 49 202 458 635
	Özer Köse-Hamburg	00 49 170 438 50 09
	Hacı Demirkaya	00 49 202 459 89 95
İngiltere	Cevdet Karakoç-Londra	00 44 796 057 53 46
	İsmet Serçe-Londra	00 44 208 809 71 19
Fransa	Hüseyin Özveren	00 336 994 482 16
	Şükrü Çelik	00 336 745 168 86
	Mehmet Malgil	00 33 687 810 997
	İbrahim Karaoba	00 33 142 783 320
Hollanda	Cemal Kapıkıran	00 316 531 84 188
	Ali Polat	00 41 787 57 203
İsviçre	Süleyman Yıldırım	00 41 323 228 311
Belçika	Şahmaran Bakır	00 32 873 520 97

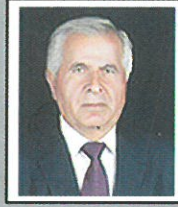
AK-EL VAKFI

AK-EL EĞİTİM KÜLTÜR VE SAĞLIK VAKFI

YÖNETİM KURULU

Bşk.Yrd.
İbrahim DOĞAN

İbrahim YIRIK
Başkan

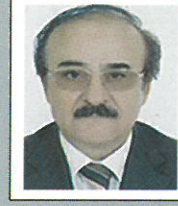
Sayman
Mehmet AKMAN

Haydar ŞAHİN

Şahin DOĞAN

Süleyman HANTAŞ

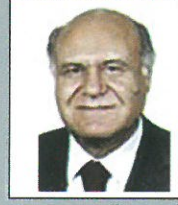
Ali HAS

Ali GEYİK

Sait AKKUŞ

Av.Hüseyin ÖZDEMİR

Mehmet KARATAŞTAN

İbrahim ERDOĞAN

Ergül ALTAN

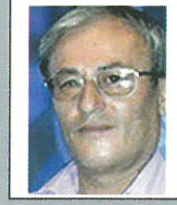
Derviş AKÇADAĞ

E.Galip SİNEMİLLİOĞLU

Salih ESMER

Aziz TUNÇ

DENETLEME KURULU ÜYELERİ

Av.Mustafa YENER

Av.Leyla Han Tüzel

Kazım DEPREM

İsmail Ali ŞAHİN

Seyit Ali DURMAZ

Asef AYDIN

Bugün BAYRAM GÜNÜ Derler

Vakfımız her yıl olduğu gibi geçtiğimiz kurban bayramını da büyük bir katılımı kutlamış oldu. Vakfın düğün salonunda yapılan kutlamaya gelen hemşerilerimiz birbiriyle görüşüp hasret giderdi.

Biliyoruz ki; büyük şehirlerin koşullarında birbirini yeterince göremeyen yöre insanlarımızın yılın belirli günlerinde bu gibi etkinliklere katılması sosyal bir ihtiyaçtır. Bu tür etkinliklerin de insan ilişkilerinde şart olduğunu artık biliyoruz. Bu nedenle İstanbulun çeşitli bölgelerinden gelerek etkinliğimize katılan tüm hemşerilerimize gönülden teşekkür ederiz.

O gün hemşerilerimizin salona girmesiyle bayram etkinliğimiz gerçekten bayram yerine döndü. Sayın başkanımız İbrahim Yirik yaptığı konuşmada bayram kutlamalarının bir etkinlik örneği olduğu, yöre insanların belli zamanlarda bir araya gelmesinin kendisini çok memnun ettiğini söyledi.

konuşmadan sonra yöresel yemeğimiz olan Dnı Goşt (etli pilav) ikram edildi.

Çeşitli gösteriler ve vakfımızın halkoyunları ekibinin gösterisiyle akılda kalacak şölen tadında bir bayram kaldı.

8 Mart DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ Kutlandı

AK-EL vakfı bu yılda dünya emekçi kadınlar gününü kutladı. 8. Mart dünya emekçi kadınlar günü AK-EL'in düğün salonunda gerçekleştirilen bir etkinlikle kutlandı. AK-EL kadın komisyonunun organize ettiği etkinliğe akelli kadınların ve genç kadınların ilgisi yoğundu. Vakfımız bu yılda Dünya emekçi kadınlar

gününü kutladı. AK-EL'li kadınlar 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Gününü Vakfımız düğün salonunda büyük bir katılım ve coşkuyla kutlamış bulunmaktadır. Vakfımız Kadın komisyonu başkanı olan İsmihan Demir'in açılış konuşmasından sonra Vakıf başkanı sayın İbrahim Yirik bir konuşma yaparak, kadınların her alanda haklarını almaları için mücadele içerisinde olmalarını, bu mücadeleleri vakıf olarak desteklediklerini belirtmiştir. Konuşmacı olarak davet edilen Av. Tülay Ateş, günün anlam ve önemini yönelik olarak kısmen de şahit olduğu bazı önemli durumları da örnek vermek sureti ile, kadınlara haklarından ödün vermemelerini isterken, Sanatçı Ali Rıza Binboğa'da günün önemine değin bir konuşma sonrasında söylediği türkülerle kadınların etkinliğini renklendirmiştir..

ANNELER ÇOCUKLARININ HESABINI SORMAYA DEVAM EDİYOR

AK-EL vakfı her yıl kutladığı anneler gününü bu sene farklı bir etkinlik tkutladı. kaybedilen çocuklarını arayan cumartesi annelerini ziyaret eden AK-EL kadın komisyonu böylece anneler gününü en anlamlı şekilde kutlamış oldu.

Bu topraklarda özellikle muhalif kimliklere karşı sürdürülen bir uygulama olarak kayıp ettirme uygulaması bilinmektedir. Sabahattin aliden başlamak üzere yüzlerce insan alınıp götürülmüş ve kaybedilmiştir. Daha sonra 1980 12. Eylül darbesiyle sürdürülen bu uygulama yüzlerce insanın kaybedilmesine yol açmıştır.

Bu uygulamaya karşı mücadele eden ve yıllardır her cumartesi galatasarayda cumartesi anneleri olarak oturma eylemi yapan annelerin bu mücadelesi bu yıl AK-EL üyesi kadınlar ve anneler destek verdi.

CUMARTESİ ANNELERİ

AK-EL Gençlik Komisyonu

20 mart 1995 yılında göz altında kaybedilen HASAN OCAK ın işkenceden ölen bedeni 55 gün sonra kimsesizler mezarlığında bulunacak. EMİNE ANA oğlunun ölü bedenine kavusacaktı. Sadece o yıl göz altında kaybolduğu iddaa edilen insan sayısı 300 ü bulacaktı.

Devlet tarafından kaybedilen insanların anneleri de oğullarına kavuşma umuduyla dünyanın en vicdanı hakkı olan ölüye benim ölümdür bana verin diyerek, 27 mayıs 1995 te Galatasaray lisesinin önünde buluşan anneler yağmurda ,karda, güneşin altında, her türlü devlet baskısına rağmen her cumartesi saat 12 de 1999 yılına kadar Galatasaray lisesinin önünde oturmaya devam etti.. Sadece susarak ve oturarak dünya tarihine geçen cumartesi anneleri, büyük bir kamu oyu oluşturmuş. Yasadıkları acı en büyük vicdanı cıgılık olmuştu... Yogunlasan devlet ve sosyal baskı eylemleri sürdürülemez hale getirmiş, cumartesi anneleri eylemleri 1999 yılında

sona ermişti. 1995 ten 1999 a kadar süren eylemlerde kimi kayıp yakınlarının başlattığı hukuki süreçte failler yargılanamamış, iç hukuk yolları tikanıp da aihm e başvurulduğundaysa Türkiye hakkında mahkumiyet kararları verilmişti. devletten kücücük bir parça vicdan bekleyen annelerin payı ise cop ,gaz bombası, göz altılar olmuştur. 10 yıl aradan sonra, resmi ağızlarından itirafların gelmesi, Jitem elemanlarının adres gösterdikleri asit kuyularında, derelerde, çukurlarda, gözaltında kaybedilen evlatlarımıza, sevdiklerimize ait kemiklerin bulunması, Ergenekon davası kapsamında yargılanan bazı isimlerin gözaltında kaybedilen insanların faileri arasında olması nedeniyle ve operasyonlarda tutuklanan generallerin "insanlığa karşı işlenmiş suçları" da kapsamasını talep ederek 31 ocak 2009 cumartesi günü tekrar oturmaya başlanmıştır.

Eylemlerin sürdürülebildiği haftalarda bir kaybedilen insanın dosyası açılarak

kamu oyuyla paylaşılır. Kaybedilen insan yakınının bogazında düğümlenen cümleler ile başlar adeta öne eğilir ve bu insanlık suçundan sesizce hesap sorulur . Bende katıldığım 330. Hafta dosyasını aynen aktarıyorum.

19 yıldır yetkililere sesleniyoruz, Hasan Gülünay'ın akıbetini açıklayın.

330. kez Galatasaray'dayız.

330 haftadır gözaltında kaybedilen insanlarımızın nerede olduğunu soruyoruz.

Kayıplarımızın faillerinin kimler olduğunu açıklayarak yargılanmalarını istiyoruz.

Sorumluluğu alenen ortada olan devlet ve devlette devamlılığı sağlayan hükümet, gerçekleri ortaya çıkarmayıp, bu ağır insanlık suçuyla yüzleşmedikçe, tüm kayıplarımızın faili olmaya devam edecektir.

Bu hafta dört çocuk babası Hasan Gülünay'ın dosyasını kamuoyuyla paylaşacağız.

20 Temmuz 1992'de İstanbul'da, Tarabya'daki evinden Sirkeci'ye gitmek üzere çıkan Hasan Gülünay, gözaltına alınarak kaybedildi. Tutulduğu Gayrettepe Terörle Mücadele Merkezinde işkenceli sorgulardan geçirilirken, "Ben Hasan Gülünay, beni gözaltında kaybetmeye çalışıyorlar" diye bağırışına Erol Şam tanıklık etti. Tanıklığını açıklamasının ardındansa ölümle tehdit edildi.

Susurluk'la deşifre olan kontrgerilla yapılanmasının içinde yer alan, dönemin emniyet müdür yardımcısı Hüseyin Kocadağ

kendisini telefonla arayan dönemin Çalışma Bakanı Mehmet Moğultay'a "yaralarının iyileşmesi için" beklediklerini, "sonra savcılığa çıkarılacağını" aktardı.

Hasan Gülünay hiçbir zaman savcılığa çıkarılmadı. Çocuklarının yanına bir daha gidemedi. Kendisinden bir daha haber alınamadı.

Eşi Birsen Gülünay, 4 çocuğuyla çalınmadık kapı bırakmadı. Galatasaray Meydanı'nda büyüyen çocukları, anneleriyle birlikte, Hasan'ı sormaya, aramaya devam ediyorlar.

Hasan Gülünay gözaltında kaybedildiğinde;

Başbakan Süleyman Demirel'di.

İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'di.

Emniyet Genel Müdürü Yılmaz Ergün'dü.

İstanbul Emniyet Müdürü Necdet Menzir'di.

İstanbul valisi Hayri Kozakçıoğlu'ydü.

Onların Hasan Gülünay'ın kaybedilmesinde sorumlu olduğunu bir kez daha hatırlatıyor, yargılanmalarını istiyoruz.

Cumartesi Annelerinin – Cumartesi İnsanlarının sesi, kaybedenlerin - katledenlerin ve onları koruyanların peşinde olmaya devam edecek.

Bir evladınızı veya yakınınızı yok etseler ne hissedersiniz? Siz bu durumda ne yapardınız? Kaybedilen insan sizin cocuğunuzdaveya yakınınızda olabilirdi_?

Bu ölümler! , bu hayatlar!, bu kaybedilmeler! bu anneler kimin umrunda sizce?

Bu sorunun cevabını size bırakıyorum!

Onlar bu cumarteside diğer cumartesilerde aynı yerde aynı saatte orada olacaklar sessiz haykırışlarını sürdürecekler.. biz ise cumartesi sabahının keyfini çıkarmak için planlar yapacağız

Biz de kaybedilen vicdanımıza bir gün kavuşuruz umarım!!!

AK-EL Olağan Genel Kurulu Yapıldı

Vakfımızın iki yıldan bir yapılan seçimli olağan Genel kurulu Mart ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Çok sayıda üyenin ve konukların katılmış olduğu genel kurul toplantısı Av.İbrahim Sinemizlioğlu'nun divan başkanlığı altında yapılmıştır. Genel kurulda Vakıf Başkanı-
mız sayın İbrahim Yirik'in açış konuşması ve iki yıllık dönem içerisinde yapılan çalışmaların anlatıldığı faaliyet raporu okunarak anlatılmıştır. Denetim kurulunun ibra yönündeki raporunun okunmasından sonra, söz alan konuşmacılar Vakıf yönetiminin çalışmalarında memnuniyetlerini dile getirmişler ve yeni dönem için çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Ayrıca yeni üyelik başvuruları değerlendirilerek gerekli koşulların yerine

getirilmesi halinde üyeliklerinin gerçekleşmiş sayılması koşulu ile yeni üyeliklerin kabulüne karar verilirken, üye aidatlarını ödenmeyenler hakkında işlemler yapılması yönünde düşünceler dile getirilmiştir. Yeni iki yıllık dönem için Vakıf yönetiminin oluşturulması maddesinde, hazırlanan liste okunmuş olup, başka bir liste

veya talipli olmaması nedeni ile, isimleri verilen liste ve isimler yönünde seçime geçilmiştir. Yapılan seçim sonrasında iki yıllık dönem için Yönetim şu şekilde oluşmuş bulunmaktadır.

Vakıf Başkanı: İbrahim YİRİK
Yönetim kurulu Asil Üyeleri :

- 1-MehmetAKPINAR,
- 2- Şahin DOĞAN,
- 3- Haydar ŞAHİN,
- 4-İbrahim DOĞAN,
- 5- Sait AKKUŞ, 6- Ali HAS,
- 7- Süleyman HANTAŞ,
- 8- Ali GEYİK

Yönetim kurulu Yedek Üyeleri : 1- Mehmet KARATAŞTAN, 2-İbrahim ERDOĞAN, 3- Ergül ALTAN, 4- Salih ESMER, 5- Aziz TUNÇ, 6- Hüseyin ÖZDEMİR, 7- Ercüment SİNEMİLLİOĞLU

Denetim kurulu Asil Üyeleri: 1- Av. Mustafa YENER, 2- Av. Leyla HAN TÜZEL, 3- Kazım DEPREM,

Denetim kurulu Yedek Üyeliklere : 1- İsmail Ali ŞAHİN, 2- Seyit Ali DURMAZ, 3- Asef AYDIN

İSTANBUL VALİSİ AK-EL'İ ZİYARET ETTİ

İstanbul Valisi sayın Hüseyin Avni Mutlu, Bahçelievler kaymakamı Şevket Cinbir, Bahçelievler Belediye Başkanı Osman Develioğlu ve İlçe Emniyet müdürü vakfımızı sivil toplum örgütlerini ziyaret etme programı çerçevesinde olmak üzere ziyaret etmişlerdir. Sayın Valimiz, Bağcılar Kaymakamı olduğu dönemde vakfımızın binasının açılışına gelmiş olup, bu anlamda vakfımız hakkında eskiden bu yana ilgisi ve bilgisi olan değerli bir bürokrattır.

Ziyaretleri sırasında bir kısım yöneticilerimiz yanında Vakfımızın onursal Genel başkanı sayın Bektaş Özbek'te hazır bulunmuştur. Valimiz, AK-EL'in önemini bildiğini ve önemseydiğini vurgulayarak bu tür oluşumların toplumun gelişmesine büyük katkılar sunmakta olduklarını ifade etmişlerdir.

Başkanımız İbrahim Yirik'te

konuşmasında, vakıf olarak kurulduğumuzdan bu yana topluma yararlı olma düşüncesi ile hareket edildiğini, ancak devletin bu tür kurumların faaliyet alanları için özgürlükçü yaklaşım içerisinde olmasını ve ekonomik anlamda desteklenmesi için imkanların yaratılması gerektiğini dile getirmiş ve bu ziyaretten dolayı Ak-El toplumu adına teşekkür ettiklerini belirtmiştir.

KAYMAKAMLIK ZİYARETİMİZ

Mayıs ayı içerisinde Vakıf Başkanımız başta olmak üzere bir kısım yönetimde yer alan üyelerimiz Bahçelievler kaymakamı sayın Şevket CİNBİR'i ziyaret etmiş bulunmaktadı. Sıcak bir ortamda geçen bu ziyarette, sayın kaymakama vakfımızın kuruluş amacı ve yaptığı hizmetler anlatılmış, Kaymakamımız ise en kısa süre içerisinde ziyaretimize geleceğini ve her vakfın çalışmaları ile ilgili alanlarda kaymakamlık olarak katkıda bulunabilecekleri hususlar olduğunu, ihtiyaç duyduğumuz alanlarda kendilerine arayabileceğimizi ifade etmiştir. Sayın kaymakamın, önceki görev yerlerindeki halklarla olan iletişimlerinden örnekler vermesi onun görev yaptığı yerlerde hiçbir ayırım gözetmeden hizmet ettiğini göstermesi bakımından bizlerde memnunluk yaratmıştır. Kendilerini kutluyor, çalışmalarından başarılar diliyoruz.

CHP MİLLETVEKİLİ ADAYLARININ YEMEKLİ TOPLANTISI

CHP si İstanbul 3. bölge milletvekili adaylarından olan ve geçtiğimiz iki dönem Malatya milletvekilliği yapmış olan Ferit Mevlüt Aslanoğlu'nun organize ettiği yemekli bir toplantı Haziran ayının ilk haftasında Vakfımız restoranında yapılmıştır.

Toplantıya oldukça fazla sayıda Malatya sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri ile bir kısım meslek ve oda temsilcileri davet edilmiştir. Büyük bir katılımı gerçekleştirilen yemekli toplantıya, yine milletvekili adayları olan ve geçen dönemde bölgemiz milletvekili olan Mehmet Ali Özpolat ile, Milletvekili adayları Ali Özgündüz'de katılmışlardır. Ayrıca çalışmaları Vakfımızca da yakinen bilinen ve takdir edilen Kahramanmaraş

milletvekili olan ve yine milletvekili adayları olan Durdu Özpolat'da hazır bulunmuştur.

Av. Mahmut Ali Kaşifoğlu'nun açış konuşmasından sonra, kürsüye gelen sayın Aslanoğlu, konuşmasında önceki iki dönem Malatya milletvekili olarak seçilmiş olduğunu, iki dönem içerisinde Malatya'da tüm yerleşim birimlerine olduğu gibi, Akçadağ ilçesine bağlı köylerle ilgili olarak da yakın çalışmalar yaptıklarını, tüm köylerdeki okullara ve diğer ir kısım birimlere katkısının olduğunu, bunun herkes tarafından bilindiğini söylemiştir. Bu dönem içinde İstanbul'da seçime katılmış olduğunu, destek beklediklerini söylemiştir. Diğer milletvekili adayları da söz alarak ülkenin CHP'ye ihtiyacı olduğunu, iktidarda bulunan AK partinin başına buyruk yönetimine ancak güçlenerek dur denilebileceğini, bu nedenle destek beklediklerini dile getirmişlerdir.

NATO'NUN IŞIKLARI KÜRECİK'İ AYDINLATIR MI?

Bütün yığinsal tepkilere ve kaygılara Brağmen Çarşak Tepesi'ne kurulması planlanan radar ve füze rampası için çalışmalar 13 Ekim 2011 itibari ile başlamış, birkaç gündür dağda (Çarşak tepesi) NATO'nun ışıkları yanmaya başlamıştır. Bir barut fıçısı gibi tutuşmaya ve isyana hazır halkımız, dostları ile birlikte bu ucubeyi defetmek için örgütlülüğünü sıklaştırmakta ve derinleştirmektedir. Hedefimiz kesinlikle ve kararlılıkla insanlık düşmanı bu projeyi iptal ettirmektir. Kadimden beri din, dil, inanç, renk farkı gözetmek için her şeyin önüne insan sevgisini koyan halkımız, dostlarının da katılımı ve gayreti ile omuzlarına yüklenen bu sorumluluğun gerektirdiği beceri ve direnci kesinlikle gösterecektir. Malatya halkı başta olmak üzere bütün savaş karşıtları, emperyalizm

ve NATO karşıtları, çevreciler, samimi dindarlar, bütün demokrat ve sosyalistlerle birlikte yol yürümek istiyoruz. Bu bir insanlık sınavıdır. Bu sınavı dünyanın bütün mazlumları ile birlikte aşacağız. 2 Ekim protesto yürüyüşü ufak tefek eksikliklere rağmen görkemli ve başarılı bir tepki olmuştur. Muhtarlarımızın, derneğimizin ve halkımızın gayreti ile 2 Ekim'de bu yıkım projesini istemediğimizi, İsrail devletine kalkan olmayacağımızı, savaş ve radyasyonlu bir çevre istemediğimizi, barış içinde hiçbir halka düşmanlık beslemediğimizi açıkça ilan ettik. On bine yakın insanın irade beyanı bu yönde iken hükümet halkın iradesini görmezlikten gelebilmiştir. AKP'nin bütün anti demokratik yönetme anlayışını biliyor, yaşıyoruz. Meseleye sadece füze-radar özelinde ba-

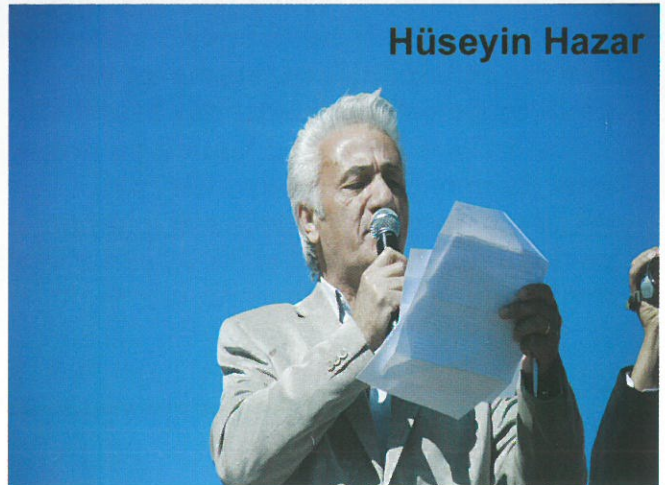
kinca da bu hükümetin zerre kadar demokrasi kaygısı taşımadığı, emperyalizmin işbirlikçisi dolayısıyla ırkçı, savaşçı bir anlayışa sahip olduğu gerçeği açıkça görülmektedir.

Yüzüne geçirdiği dindar maskenin altında emperyalizmin; bağlı olarak Siyonizmin ve İsrail devletinin korumacılığının olduğu ayan beyan ortadadır.

2 Ekim yürüyüşünde Kürecik halkını yalnız bırakmayan CHP'ye, mitinge bizzat katılarak destek veren milletvekilleri Veli Ağbaba, Mevlüt Aslanoğlu, Salih Fırat, Tufan Köse, Canan Yüceer, Hüseyin Aygün, Melda Onur, Mahmut Tanal, Durdu Özpolat, Gürkut Acar ve Nurettin Demir'e teşekkür ederiz. Ayrıca Malatya BDP il örgütü, Hakkari Milletvekili Adil Kurt, Emek Partisi Malatya il örgütü ile Emek Barış Özgürlük bloğu İstanbul milletvekili Levent Tüzel'e, Alevi Bektaşî Federasyonu Eski Başkanı Ali Balkız'a, 68 Hareketi'nin önderlerinden sayın Mustafa Yalçınar'a, ESP Malatya il örgütü ve genel başkanı sayın Figen Yüksekdağ'a, ÖDP Malatya il örgütü ve genel başkan sayın Alper Taş'a, Malatya TKP il örgütüne, İnsan Hakları Derneği Malatya şubesine, KESK Malatya bileşenlerine (Eğitim-Sen, SES, BTS, BES), Pir Sultan Abdal Derneği Malatya

şubesine, Halkevleri Genel Merkezi'ne, Malatya Mazlum-Der'e, Saadet Partisi İl örgütüne, Has Parti'ye, Arguvan, Hekimhan, Hasançelebi, Doğanşehir, Kozluca, Güzelyurt, Pütürge Belediyelerinin sayın başkanlarına ve halkına, AK-EL Vakfı başkanı sayın İbrahim Yirik ve üyelerine, Sev-Der'e, Güç-Der'e, Köşk-Der'e, Kistikliler Vakfı'na, Adana Kürecikliler Derneği'ne, Kahyalı-Ortaköy Derneği'ne, ADD'ye ve Cumhuriyet Kadınları Derneği'ne, Kürecik halkı olarak yürekten teşekkür eder, desteklerinin devamını bekleriz.

Bölgemizi ve yakın çevresini müthiş bir radyasyonla kirletecek olan bu yıkım projesi aynı zamanda olası bir savaşta ilk

Hüseyin Hazar

anda tahrip edilecek hedefler arasında olacaktır. Bu büyük tehlike bütün Anadolu coğrafyası, Balkanlar ve Ortadoğu için de mevcuttur. Emperyal zihniyet insanlığı hızla büyük bir yıkıma doğru sürüklemektedir. Dünya'nın bütün demokrasi güçlerine sesleniyoruz: bu ve benzeri büyük tehlikeleri ancak ve ancak evrensel insani sorumluluklar taşıyan büyük örgütlülükler defedebilir. Kürecik, Akçadağ, Malatya ve çevre illerde yaptığımız gözlemler, yediden yetmişe herkesin, hatta şu ya da bu kaygıyla oylarını AKP'ye veren hemşerilerimizin dahi ayağa kalkmaya, bu İsrail kalkanını, bu yıkım makinesini yerle bir etmeye azimli ve kararlı olduğu yönündedir. CHP'liler, Saadet Parti'liler, Has Parti'liler, İşçi Parti'liler, Mazlum-Der'liler,

Ueli Ağbaba
Milletvekili

İHD'liler, bütün sendikalar, bütün demokrat ve devrimci çevreler ve Sosyalist Partiler bu Siyonist kalkanına ateş püskürtmektedirler. Eğer ülkemizi yönetenlerin en küçük bir demokrasi ve insan hakları kaygısı olsaydı, yaşanan tepkileri değerlendirir; bu öldürücü, kirletici savaş makinesini iptal ederdi. Ancak bu emperyalist jandarmalarını yeniden değerlendirmeye, yeniden keşfetmeye ve tanımaya gerek yok. Bu radar-füze projesi bunların yüzündeki maskeyi bir kez daha indirmiş, esas yüzleri, ırkçılıkları, savaşçılıkları, paragöz zihniyetleri, işbirlikçilikleri ve imansızlıkları bir daha görülmüştür. Bütün bu ve benzeri gelişmeler bizleri insanlığın geleceği konusunda endişelendirmektedir. Malatya ve bölge halkı olarak dünyanın

İbrahim Yirik
Başkanımız

bütün mazlumlarına, ırk, dil, renk, inanç farkı gözetmeksizin bir daha çağrıda bulunuyoruz:

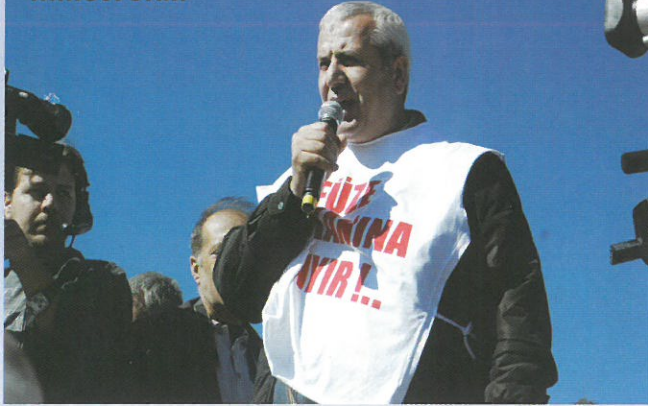
Geliniz, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı birlikte mücadele edelim. Toprağımızın, havamızın kirletilmesini, ağacımızın kurutulmasını, insanımızın kanser olmasını önleyelim. Dağımızdaki kuşlar ölmesin, bahçemizde çiçekler solmasın. 2 Ekim yürüyüşünün ardından, füze ve radarlara karşı Kürecik Halk İnsiyatifi konu ile ilgili halkın, muhtarların, partilerin, sendikaların ve bölgenin bir çok sivil toplum örgütünün katıldığı bir değerlendirme toplantısı yaptı. Sonuç olarak protesto yürüyüşünün etkili ve görkemli geçtiği, Küreciklilerin ve genel olarak Malatya ve yakın çevresinin bu tehlike konusunda bilinçli ve kararlı davrandığı, ancak protestonun hız kesmeden daha etkili, daha disiplinli ve daha farklı çevrelerin katılacağı

Mustafa Yalçınar

Durdu Özpolat
Milletvekili

ğı bir halk hareketi şeklinde devam etmesi konusunda görüş birliğine varıldı. Toplantı sonucunda Kürecikliler Dayanışma ve Kültür Derneği Kürecik Şubesi, muhtarlar ve halktan insanların katılımı ile 11 kişilik bir komite kuruldu. Bu komitenin görevleri ve sorumlulukları üzerine uzun uzun tartışıldı. Füze ve Radarlara Karşı Kürecik Halk İnsiyatifi şeklinde isimlendirilen bu oluşumun, olası bütün etkinliklerin örgütleyicisi ve taşıyıcısı olması gerektiği konusunda fikir birliğine varıldı. Bu insiyatifin farklı bölgelerdeki tepki grupları ve kişilerle ilişki kurarak, bu proje iptal edilinceye kadar mücadeleye devam etme noktasında azimli ve kararlı olması gerektiği vurgulanarak karara bağlandı. Ekolojik kirliliğe tepki, savaş ve militarizm karşıtlığı, NATO karşıtlığı, Emperyalizm karşıtlığı bölgemizde olduğu gibi bütün Türkiye’de ve dünyada hızla büyümektedir. Böyle olması insanlığın yararınadır.

A.Levent Tüzel
Milletvekili

Dar grupçu anlayışları aşarak kendine güven duygusu içerisinde, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı, asimilasyoncu ve ırkçı saldırılara karşı uzun süre yol yürünebilen Bizler Kürecik halkı olarak bölgemizde kurulmaya çalışılan bu insanlık düşmanı projenin sadece Kürecik’in sorunu olmadığını, bu projenin bütün insanlığın meselesi olduğunun bilincindeyiz. Bu nedenle tepkimizin ve karşı çıkışın geniş halk kitleleriyle, farklı inanç ve farklı dünya görüşüne sahip parti, grup ve kişilerle birlikte olması doğaldır. 2 Ekim yürüyüşü bu olgunluk ve kendine güven duygusuyla önemli ölçüde başarılıydı. Sekter tavırlar sergilemeye çalışan az sayıdaki grup ve kişi, halkın ve tertip komitesinin kararlılığı karşısında komitenin ortak kararlarına uymak durumunda kaldı.

Adil Kurt
Milletvekili

Füze ve radarlara karşı tepki büyümeye devam ediyor. İnanıyoruz ki, Kürecik’te başlayan bu tepki Türkiye çapında yankı bulacaktır. Şimdiye kadar Kürecik’te, Malatya’da, İstanbul’da ve Avrupa’da ayrı ayrı tepki grupları oluşturuldu. Bu grupların bileşenleri hakkında söz etmek gerekirse,
A.Kürecik Halk İnsiyatifi
1.Kürecikliler Dayanışma ve Kültür Derneği Kürecik Şubesi
2.Kürecikli Muhtarlar
3.Kürecik halkı adına 8 temsilci
B.Füze ve Radarlara Karşı İstanbul Komitesi

- 1.Kürecikliler Dayanışma ve Kültür Derneği
- 2.AK-EL Vakfı (Akçadağ Elbistan Vakfı)
- 3.Sev-Der (Sevdilli ve Çevre Köyleri Derneği)
- 4.Güç-Der (Güçlüler Derneği)
- 5.Köşk-Der (Köşk Köyü Derneği)
- C.Füze ve Radarlara Karşı Malatya Halk İnsiyatifi
- 1.KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu)
- 2.Pir Sultan Abdal Derneği
- 3.CHP İl örgütü
- 4.İHD (İnsan Hakları Derneği)
- 5.ESP (Ezilenlerin Sosyalist Partisi)
- 6.BDP (Barış ve Demokrasi Partisi)
- 7.ÖDP (Özgürlük ve Dayanışma Partisi)
- 8.EMEP (Emek Partisi)
- 9.Mazlum-Der
- 10.Atmalılar Derneği

Ayrıca bu platform Malatya'da faaliyet gösteren çeşitli parti ve sivil toplum örgütleriyle görüşmeler yapmaya devam etmektedir.

D.Füze Kalkanına Hayır İnsiyatifi AVRUPA

- 1.Kürecik Darıcalılar Derneği
- 2.Kürecik Kepez Derneği
- 3.Kürecik Çevirme Derneği
- 4.Kürecik Dast La Sar Dıl Derneği

- 5.Ceni E.V. (Kadın Barış Hareketi Derneği)
- 6.ATİF (Almanya Türkiyeli İşçiler Federasyonu)
- 7.AVEG-KON (Avrupa Göçmen Dernekleri Federasyonu)
- 8.DİDF (Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu)
- 9.ADHF (Avrupa Demokratik Halklar Federasyonu)
- 10.ADKH (Avrupa Demokratik Kadın Hareketi)
- 11.AGİF (Almanya Göçmen İşçiler Federasyonu)
- 12.YEK-KOM (Avrupa Kürt İşçi Dernekleri Federasyonu)
- 13.BİR-KAR (Avrupa Birlik Kardeşlik Federasyonu)
- 14.Atilla Topbaş (Basel Kanton Milletvekili)
- 15.Alez Özlem Demirel (Sol Parti Kuzey Ren Westfalya Milletvekili)
- 16.Mustafa Peköz (Yazar)
- 17.Şahin Aydın (Sol Parti Belediye Meclis Üyesi)

Sonuç:

Kürecik halkı, Akçadağ halkı, Malatya halkı başta olmak üzere Türkiye halkları ve tüm insanlık büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır. İnsanlık onurunu ayaklar altına alan bu emperyal zihniyete, bu savaş makinesine, bu öldürücü kirliliğe karşı örgütlü tepkimizi, dirençli mücadelemizi geliştirelim. Çağından sorumlu işçiler, köylüler, aydınlar, bilim insanları, siyasetçiler örgütlülüğümüzü derinleştirelim. Hiçbir güç halkın ve haklının gücü karşısında direnemez. Bu savaş ve kıyım projesini geri aldırıncaya kadar birlikte mücadele edeceğimize yürekten inanıyoruz.

Füze ve Radarlara Karşı
Kürecik Halk İnsiyatifi adına
Hüseyin HAZAR

ULUŞLARARASI PEN YAZARLARI TEMMUZ AYI KİTABI MARAŞ KIYIMI

Dünya Yazarlar Birliği PEN Türkiye Merkezi, Aziz Tunç'un Belge Yayınevi tarafından basılan "MARAŞ KIYIMI" adlı eserini 2011 Temmuz Ayının Kitabı olarak seçti. PEN Türkiye Merkezi tarafından konuya ilişkin yapılan açıklamayı aktarıyoruz:

2 Temmuz 1993 Sivas katliamı bütün vahşeti ve günümüze kadar gelen rezillikleriyle hem trajik hem de utanç vericidir.

Tarihimizin bir başka trajik olayı Maraş katliamıdır. Bu kıyım 23-24 Aralık 1978'de Kahramanmaraş'ta yaşanmış, yaşatılmıştır. Alçakça planlanan ve bazı güçlerce desteklenen imha operasyonunda resmî açıklamaya göre yüzden çok yurttaşımız öldürülmüş, binden çok insan yaralanmıştır.

Maraş kıyımı da öncekiler ve sonrakiler gibi geçiştirilmeye, hatta unutturulmaya çalışılmıştır. Ama hayata, topluma, doğru bilgilere, adalete ve geleceğe önem veren araştırmacılar daima vardır.

Nitekim Aziz Tunç kapsamlı araştırmalar sonucunda 500 sayfalık bir eser yazmıştır: MARAŞ KIYIMI. Belge Yayınevi tarafından Türkiye İncelemeleri Dizisi'nde yayınlanan eser, kâpakta belirtildiği gibi, katliamın 19. yüzyıl sonuna uzanan Tarihsel Arka Planı ve Anatomisi üzerinedir.

Bir katliamın unutturulması ya da çarpıtılması bir başka katliamdır: Hakikat ve adalet katliamı.

Dünya Yazarlar Birliği PEN 1921'den beri dünya barışı davasına katkıda bulunma mücadelesindedir. Bunun için sağlıklı bir tarih anlayışı ve bilgisi son derece önemlidir.

Belge YayınlarıTarihimizi daha iyi anlamak, adaletin tecellisine katkıda bulunmak ve yeni trajediler yaşanmasına engel olmak için, Sivas katliamı gibi Maraş katliamının da çarpıtma çabalarına karşı iyi bilinmesive bağlantıları ile anlaşılması hayattır.

Bu değerlendirme ile, PEN Türkiye Merkezi Yönetim Kurulu olarak, MARAŞ KIYIMI adlı eseri 2011

Temmuz- Ayın Kitabı seçmiş bulunuyoruz.

Kamuoyunun bilgisine saygıyla sunar, suçluların zaman aşımı bahanesine sığınılmaksızın adalet önünde hesap vermesinin sağlanmasını talep ederiz.

PEN Türkiye

"Maraş Kıyımı, Türkiye'nin 12 Eylül Darbesine savruluşunda dönüm noktası olmasına karşın, bugüne değin kapsamlı bir araştırma konusu olmadı ve sürekli üstü örtülmeye çalışıldı. Maraş'ta insanlığa karşı bir suç işlenirken, bunun 1896'lara dek uzanan derin kökleri olduğu da es geçildi. Aziz Tunç cesaretle, bu gerçeklere ilişkin perdeyi aralarken, Maraş'ın gayri resmi tarihine de bir giriş yapıyor."

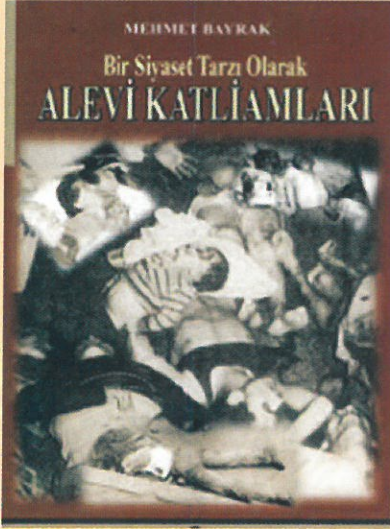
Ragıp Zarakolu

Maraş Kıyımı
Tarihsel Arka Planı ve Anatomisi
Aziz Tunç
Yayınevi: Belge Yayınları
Baskı Tarih: Temmuz 2011
Sayfa: 504
Dizi: Türkiye İncelemeleri Dizisi
Boyut: 14 x 21 cm
Hamur: 3

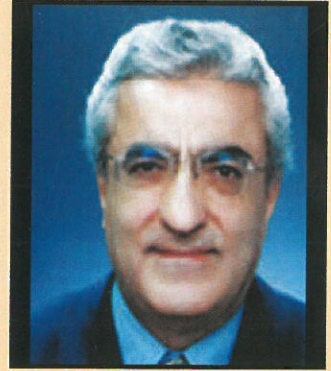
Bir Siyaset Tarzı Olarak ALEVİ KATLIAMLARI

Yayınevi: Özge Yayınları
Özellikler:
Boyut: 16x24 /
Birinci Hamur Kağıt / 552
sayfa
Yayın Tarihi: Temmuz 2011
Tür: Siyaset
ISBN: 9789757861201,
Kapak 16x24 CM

Mehmet Bayrak, 1948 yılında, Binboğa Dağları eteklerindeki Alevi-Kürt köyü Dallıkavak'ta doğdu. İlk okulu köyünde orta ve liseyi kayseri de okudu.

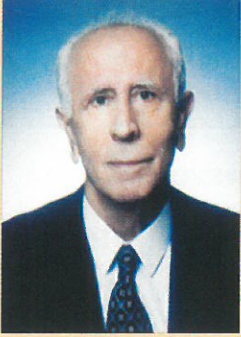
1965'te başladığı Üniversite eğitimini Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Bölümünde tamamladı.

Üniversiteye başladığı yıllarda Türkiye İşçi Partisi'ne üye oldu. Kürt, Alevi kökenli olması ve içinde yer aldığı Sosyalist dünya görüşü, benzerleri gibi onun da sonraki yaşamını ve çalışmalarını biçimlendirdi. Üniversiteyi, çalışarak okudu. Bu, emeği daha bir bilinçle savunmasını birlikte getirdi. Türkoloji eğitimini, öğrenci boykotları nedeniyle 1970'te tamamladıktan bir yıl sonra yazmaya başladı. 1971'de, dönemin eski ve yeni kuşak sosyalistlerini biraraya getiren Gelecek dergisindeki ilk yazısı da, 1973'te Asım Bezirci'nin önerisiyle bir yayınevi adına hazırladığı ilk kitap çalışması da, toplumcuhümanist şair ve aydın Tefvik Fikret'le ilgiliydi. O tarihten itibaren 40 yıla yakındır sürekli yazıyor ve bugüne kadar yayımlanmış 25 eseri bulunuyor. Eserleri Türkoloji, Kürdoloji ve Alevilik alanlarında. Yazar, araştırmacı. Yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı (1969). Öğretmenlik, kitaplık memurluğu, TRT'de muhabirlik yaptı. Gelecek, yansıma, yeni A, Yeni ortam, Varlık, Birikim, Köken, Yeni Toplum, Militan dergi ve gazetelerinde yazdı.

Alevilik ve Sorunları

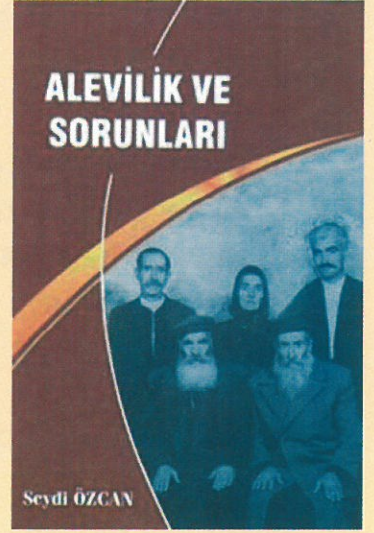

Emeviler'le Abbasiler döneminde hakları kısıtlı köle ve işçilerle Türk, Kürt, Acem gibi azınlıklara mevali denirdi. Alevilik, can ve mal güvenlikleri de bulunmayan mevalilerin kendilerine zulm eden yöneticilere karşı geliştirdikleri siyasi, dini ve felsefi öğelerden oluşan bir savunma mekanizmasıdır. Bu mekanizma Hz. Ali'nin yaşam biçimi ile eylem ve söylemleri doğrultusunda gelişti. 8-9. yüzyıllarda Mezopotamya, İran ve Hint uygarlıklarından süzülen akılcı, eşitlikçi ve özgürlükçü değerlerle buluştu. Güney Irak'ta yükselen Batını ve Tasavvufi inançlarla yorumlanıp kemale ulaştıktan sonra çağdaş bir öğreti olarak Suriye, İran, Türkistan, Anadolu ve Balkanlara yayıldı.

Alevilik, Batınlık ile tasavvufun sentezinden oluşur. Batınlık ihtilalci, tasavvuf barışçıl ve demokratiktir. Her iki akım, ayrımcılığı yok etmeyi, haksız yöneticileri iktidardan zorla, duruma göre demokratik yoldan uzaklaştırarak toplumda huzur ve adaleti sağlamayı amaçlar.

Eline, beline, diline sahip olma ilkesi Aleviliğin amentüsüdür, olmazsa olmaz koşuludur. Bu ilke, tarihi uygarlıkların özü gelişmiş ahlaki değerlerin özetidir. Barış içinde yaşamının güvencesi, toplumsal huzur ve mutluluğun serçeşmesidir. Hilesiz, arı duru, halkça bir yaşamın gizemli anahtarı, sade ve mütevazı, Hakk'ı ile sürekli hemhal olan bir yaşam biçimidir. Sağlıklı aile, hayırlı komşu ve uygar bir topluma aralanan sihirli hizmet kapısıdır.

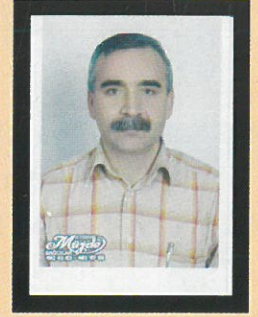
Alevilik İslam'ı aşan felsefi bir yorum ve inanç sistemidir. Buna rağmen yasama, yürütme ve yargı erki ile Sunni Ulema, Alevileri güdümlerinde tutmak ve zaman içinde asimile etmek amacıyla, Aleviliği İslam şemsiyesi altında bir Sünni Tarikatı olarak göstermeye çalışmaktadırlar. Hasılı alevilik, ızdıraplarla dolu ve hiç bitmeyecekmiş gibi görünen 1400 yıllık bir macera, elinizdeki kitap bu hazin maceranın bir özetidir.

Yayınevi: İsim Yayınları
ISBN: 9786051253312
Boyut : 135-215
Sayfa Sayısı : 462
Basım Yeri : İstanbul
Basım Tarihi : 2011-6

BİR BAŞUCU KİTABI; MARAŞ KIYIMI TARİHSEL ARKA PLANI VE ANATOMISI

Seyit Ali
Durmaz

“kanadık toprak olduk
çekildik bayrak olduk
döküldük yaprak olduk
geldik bugüne

ekmeği bol eyledik
acıyı bal eyledik
sıratı yol eyledik
geldik bugüne

ekilir ekin geliriz
ezilir un geliriz
bir gider bin geliriz
beni vurmak kurtuluş mu

kör olasın demiyorum
kör olma da
gör beni

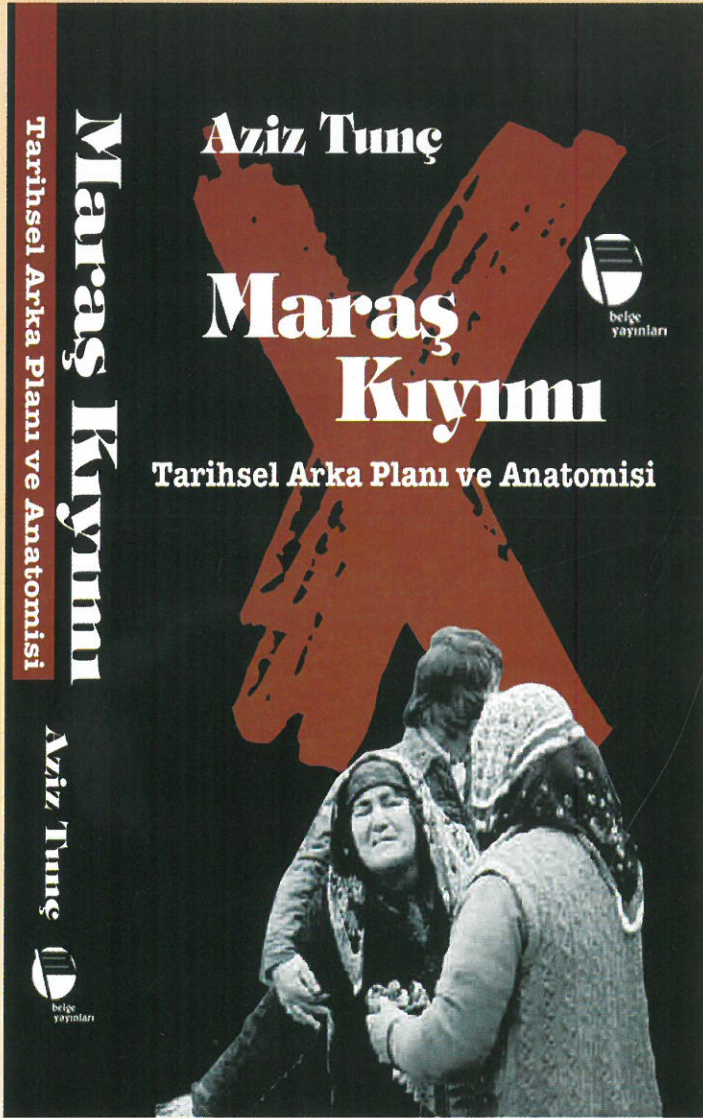
Hasan Hüseyin

“...katliamlar, toplumu çıkarları
doğrultusunda yöneten ve bu
konumunu sürdürmek isteyen
egemen güçlerin veya egemenlik
tesisi etmek

isteyen halk düşmanı siyasal güçlerin,
yaptıkları politik uygulamalar ve
operasyonlardır. ..”

Ardan 31 yıl geçmesine rağmen bu
gün bile hala ülkemizde ağır sonuçları
yaşanan 12 Eylül Askeri Faşist darbenin
öngününde yapılan Maraş Katliamı
ile ilgili olarak bugüne kadar binlerce
makale, onlarca kitap yazıldı.

Kuşkusuz bu çalışmaların büyük bir
bölümü, dönemin bazı karanlıkta
kalmış yanlarını açığa çıkartmakta
faydalı olmuş katliamların toplumsal
hak alma mücadelesinin engellenmesi
için egemen güçlerce nasıl kullanıldığı
konusunda aydınlatıcı olmuşlardır.
Sevgili Aziz Tunç arkadaşımızın
korkusuzca araştırarak yazdığı bu 500
sahifelik kitap Maraş Katliamının tarihsel
arka planını anlatarak 1980'lere
doğru bölgenin geçirdiği siyasal ve
ekonomik süreçleri tarihsel kronolojisine
uygun olarak araştırmış egemen
güçlerin ve ezilen halkların tutumlarını
anlatmaya ve irdelemeye çalışmıştır.
İlkçağlarda Maraş'ta yaşayan Hurrilerden,
Med'lere ve Mitanni'lere,
Selçuklu'lardan Osmanlı'lara kadar
bölgedeki yerleşimi araştıran kitap,
haksızlıklara ve zorbalıklara karşı
bir isyan ve mücadele merkezi olan
bölgedeki isyanları ele alarak katliama
doğru giden yolu aydınlatmaya
çalışmıştır. Babailer isyanından Şeyh

Celal ayaklanmasına, Sülünoğlu Koca ayaklanmasından Zunnun ve Kalender Çelebi isyanlarına, Şah İsmail'den, Zeytun isyanına kadar bölgede yaşanan isyanların arka planlarını irdelemeye çalışan ve bu halk ayaklanmalarında ki resmi görüşlerin tersine ayaklanmalara emekçilerin ve ezilen halkların penceresinden bakıp yorumlayan yazar bölgedeki yakın tarihide irdeleyerek bu katliam için neden Maraş'ın seçildiğini anlatmaya çalışmıştır. Kitap okunduktan sonra anlaşılmaktadır ki Maraş katliamının

kökleri yüzyıllar öncesinin halk ayaklanmaları ve isyanlarına dek uzanmaktadır. Örgütsüz ve dağınık olan halk yığınları üzerinden egemen güçlerin politikalarını ve katliamlarını gerçekleştirmeleri görece daha kolaydır. Kitap bizlere aynı zamanda her türden egemen güçlerin oyunlarına karşın örgütlenmemizi ve güçlerimizi birleştirmeyi tarihsel olaylardan örnekler vererek anlatmaya çalışmaktadır. "Son olarak elbette bu katliamı mümkün kılan en önemli neden, katliamı önleyecek düzeyde ve biçimde örgütlü bir halk gücünün olmamış olmasıdır. Eğer katliamı önleyecek düzeyde bir örgütlülük olsaydı, bütün istemlerine rağmen katliamcıların, bu katliamları yapmaları mümkün olamayacaktı." Her türden egemen güç tarafından yapılan halk katliamlarının es geçilen arka planları açığa çıkartılmadıkça, çıkartılan her bir gerçek geniş emekçi kesim tarafından kavranılmadıkça ve yine emekçiler ve bir bütün olarak ezilenler, ona göre tutum almadıkça yeni katliamlar ve kıyımların olması kaçınılmazdır. Belge Yayınları tarafından basılıp yayınlanan Vakıf Yönetim Kurulu üyemiz Aziz Tunç tarafından yazılan bu 500 sahifelik kitabın okunması, bölgemizdeki egemen güçlerin ve emperyalistlerin 12 Eylülle doğru giderken halka dönük katliamlarda oynadıkları rollerin açığa çıkartılması ve bölge insanımızın buna uygun bir tutumla geleceğine sahip çıkması önümüzdeki dönem açısından son derece önemlidir.

BARKOD HER YERDE !

İsmail Ali Şahin

Yaşadığımız modern çağda, barkod sistemleri, hazır giyimden ev tekstiline , kimya , ayakkabı aydınlatma, medikal, otomotiv, kozmetik gibi sektör ayırımı olmadan tüm firmalarda kullanımı tercih edilen bir hizmettir.

BARKOD sayesinde ; benzer ürün ve benzer kodlar arasında karışıklığı önler, bir ürüne ait tüm hareketleri izleyebilir, hangi ürün nerede, ne kadar satılıyor , stoktaki eksikler nelerdir , geçmiş ürünlere bakarak hangi üründen ne kadar sipariş verilmeli sorularına kolayca cevap verebilir, yıkama talimatlarına barkod kodu ilave ederek hem ürünü takip edip hem de ürünle ilgili talimatları etiketlik kumaş üzerinde belirtebilirsiniz.

BARKOD ve **BARKOD OKUYUCU** sayesinde bilgisayara aktarılan veriler, barkod yazıcılar sayesinde farklı cinslerdeki etiketler üzerine basılırlar.

Bu etiketler , hazır giyim ve ev tekstili sektöründe ürünlere takılan yıkama talimatları , koliler üzerine basılan koli etiketleri , perakende sektöründe kullanılan sallama kartonlar , sallama kartonlar üzerinde kullanılan fiyat etiketleri , ev tekstilinde kullanılan yıkama talimatları ve tanımlama etiketleri olabilir.

Bu etiketlerin hepsi barkod yazıcı ile basılabilmektedir. **BARKOD** yazıcılar masa üstü plastik kasa ve endüstriyel olarak başlıca iki gruba ayrılmakla birlikte ; kafa genişliği , çözünürlük, hafıza, kasa tipi (plastik ve çelik gibi) birçok kritere bağlı olarak onlarca çeşide sahiptir. Fiyatları da bu kriterlere göre değişmektedir.

BARKOD yazıcı alırken dikkat edilmesi gereken başlıca konular ; sadece sticker mı , yoksa Japon akmaz-saten-tyvek-karton etiket gibi farklı etiketler kullanılacağı , günlük basacağınız etiket sayısı , makinenin günde kaç saat çalışacağı , basmak istediğiniz yazıların punto büyüklüğü gibi hususlar olmalıdır. Bu soruların cevabına göre ; doğru barkod yazıcı seçildikten sonra yapılması gereken , ihtiyacınıza uygun etiket cinsinin ve ardından da buna uygun ribonun (barkod yazıcı kafası ısındıkça , eriyerek etiket üzerine baskı yapan şerit) belirlenmesi olacaktır.

Neden barkod yazıcıya uygun kalitede etiket cinsi ve uygun ribonun kullanılması bu kadar önemli?

Yazıcılardaki en maliyetli parça yazıcı kafalarıdır. Bu nedenle, kafada toz, birikinti yapmayacak uygun malzemenin kullanılması hem kafanın ömrünü uzatacak, hem de yaptığınız baskının maksimum kalitede olmasını sağlayacaktır. Malzemenin uygunluğu yıkamaya giren ürünlerde daha da önem taşımaktadır.

Yıkamaya girmeden rahatça okunan etiketlerde , eğer uygun ribon ve yıkama talimatı kumaşı kullanılmadıysa , kumaş ciddi şekilde yıpranır ve yazılar iç içe geçerek okunmaz hale gelir.

Özetle , bünyenizde **BARKOD YAZICI** bulundurduğunuz takdirde; çok farklı etiket tiplerini ürünlerinizde rahatça stok yapmadan kullanabileceğiniz ,

Japon akmaz, saten , non-woven, tyvek, coton , sticker, sallama karton , metalize, PP, PE , termal gibi onlarca etiket cinsine baskı yapabileceksiniz. Bu alanda uzman tedarikçilerle çalıştığınız takdirde , barkod sistemine geçiş ve sonrasında kalite sürekliliği kontrolünüz altında olacaktır.

BURADAYIZ!!!

M. Nesi Özmen Mh. Zakkum Sokak
No. 10 / 3 (Çeşme Durağı)
P.K. 34173 Merter / İstanbul
Tel : 0 (212) 637 25 30 (pbx)
Faks : 0 (212) 637 88 25
www.akbarkod.com
barkod@akbarkod.com

ENTERNASYONEL; MÜCADELE AZMINİN, UMUDUN, DİRENCİN, BARIŞ VE KARDEŞLİĞİN MARŞI

Birkaç gün önce bir toplantıda hemen önümde oturan iki genç arkadaş aralarında enternasyonal marşı hakkında konuşuyorlar, marşı ezberlemeye çalışıyorlardı. Onların heyecanına tanık olunca ben de eve gidince marşı tekrar okudum. Gördüm ki 120 yılı aşkın süredir söylenmesine rağmen enternasyonal marşı güncelliğini koruyan genç bir marştır. İşçiler, emekçiler, gençler, kadın

lar için dün olduğu gibi bugün de umut doludur, direnç doludur, sıcaktır. Barışa ve kardeşliğe, birlikte mücadele etmeye çağırır. Emekten yana yeni bir dünya kurma azim ve kararlılığı her satırda kendini hissettirir. Dünyanın dört bir tarafında aynı heyecanla söylenir. Baskıcı dönemlerde yasaklı bir marştır Enternasyonal. “uyan uykudan uyan/uyan esirler dünyası” veya “yıkalım bu köhne düzeni/biz başka alem isteriz” ya da “Hem fabrika hem de toprak/herşey emekçinin mal” diyen marş egemenleri korkutur, kimi dönemlerde söyleyenler yargılanır, marş yasaklanır.

Toplantılarımızda, yürüyüş ve gösterilerimizde

kararlılığımızı, umudumuzu, direniş ruhumuzu gösteren bu marşı söylememize rağmen hakkında pek fazla bilgimiz olmadığını görünce birkaç satırla derlediğim bilgileri (bilgilerin büyük bölümü M.Şehmus Güzel'in bir yazısından alınmıştır.) sizinle paylaşmak istedim.

Enternasyonel'in sözlerini 1870-71 yıllarında de Fransız işçi Eugene Pottier yazmıştır. Eugene Pottier 1816-1887 yılları arasında yaşamış Fransız bir işçi, şair, siyasetçidir. Yoksul bir ailenin çocuğu olarak doğmuş olup kağıt işçiliğiyle başladığı yaşamını, şiirler yazarak, kumaş üzerine resimler yaparak devam ettirmiştir. Resim Atölyeleri Sendika Odası kuruluşunda yer almış ve 1870 de 1. Enternasyonale katılmıştır. Kimilerine göre şiirin ilk hali 3. Napolyon'un Prusya ordusuna

yenildiği ve Fransa'da Cumhuriyet'in ilan edildiği 4 Eylül 1870'in ertesi günü yazıldığı daha sonra değiştirildiği iddia edilmektedir. Kimilerine göre de Eugene Pottier şiiri Paris Komününün sona ermesinden sonra ve özellikle 22-28 Mayıs 1871'deki 30.000'e yakın komün taraftarının katledildiği kanlı haftadan sonra kaçtığı İngiltere ve devamında sürgün hayatı yaşadığı Amerika'da yazmıştır. Zira Mart 1871'deki Komün ilanından sonra Eugene Pottier komüne aktif olarak katılmış, barikatlarda komünü savunmuş, sonra yıllarca Amerika'da sürgün yaşamıştır. Burada da Sosyalist Parti kurucuları arasında yer almıştır. 1880 yılında Paris'e dönmüş ve yoksulluk içinde ölmüştür. Enternasyonalin de içinde yer aldığı şiirleri 1887 yılında yayınlanmıştır. Marşın bestelenmiş halini duyamamıştır. Marşın bestecisi de Eugene Pottier gibi işçi olan Pierre Degeyter'dir. Bir sanayi kenti olan Fransa'nın Lille şehrinde Fransız işçi Partisinin kurduğu işçi korusu seçim çalışmaları için bir marş bestelemek için arayış içindeyken, korunun üyesi olan Gustave Delory, Eugene Pottier'in "enternasyonel" çok şiirini beğenmiş ve seçim marşı olmasına karar verilmiştir. Marşı parti üyesi olan fabrika işçisi Pierre Degeyter gündüzleri fabrikada çalışıp geceleri marş üzerinde çalışarak birkaç günde bestelemiştir. Marş ilk defa Lille kentinde bir işçi kahvesinde İşçi korusu tarafından 23 Temmuz 1888'de söylenmiş ve seçim çalışmalarında kullanılmıştır. Marş önce sadece Lille çevresinde bilinen bir marştır. Yukarıda bahsettiğim Gustave Delory'nin Lille belediye başkanı seçilmesinden sonra Fransa İşçi Partisi ulusal kongresinin Lille'de yapmıştır. Kongreye katılan tüm delege ve diğer ülkelerden gelen katılımcıların şehir içindeki yürüyüşlerinin milliyetçilerce engelleme çabalarına yürüyüş boyunca enternasyonel söylenerek yanıt verilmiştir. Olay basına yansınca marş tanınır hale gelmiştir. 1900'de Paris'te toplanan Uluslararası Sosyalist Kongrede Fransız delegeler marşı defalarca söylemişlerdir.

yürüyüşlerde de marş söylenmeye devam edilmiş, bir dönem SSCB'nin milli marş olan enternasyonel bugün dünyanın dört bir tarafından söylenmeye devam edilmektedir.

Bir işçinin yazdığı ve bir işçinin bestelediği marşı yeniden hatırlayalım
ENTERNASYONAL MARŞI
Uyan artık uykudan uyan
Uyan esirler dünyası
Zulme karşı hıncımız volkan
Kavgamız ölüm kavgası
Mazi ta kökünden silinsin
Biz başka alem isteriz
Bizi hiçe sayanlar bilsin
Bundan sonra her şey bizim
Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık
Enternasyonelle kurtulur insanlık
Tanrı, patron, ağa, bey, sultan
Nasıl bizleri kurtarır
Bizleri kurtaracak olan
Kendi kollarımızdır
İsyan ateşini körükle
Zulmü rüzgarlara savur
Kollarının bütün gücüyle
Tavı gelen demire vur
Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık
Enternasyonelle kurtulur insanlık
Hem fabrikalar hem de toprak
Her şey emekçinin malı
Tufeyliye tanımayız hak
Her şey emeğin olmalı
Cellatların döktüğü kan
Bir gün onları boğacak
Bu kan denizinin ufkundan
Kızıl bir güneş doğacak
Bu kavga en sonuncu kavgamızdır artık
Enternasyonelle kurtulur insanlık
Söz: Eugene Pottier, Müzik: Pierre Degeyter

KÜBA 'dan CHE 'ye

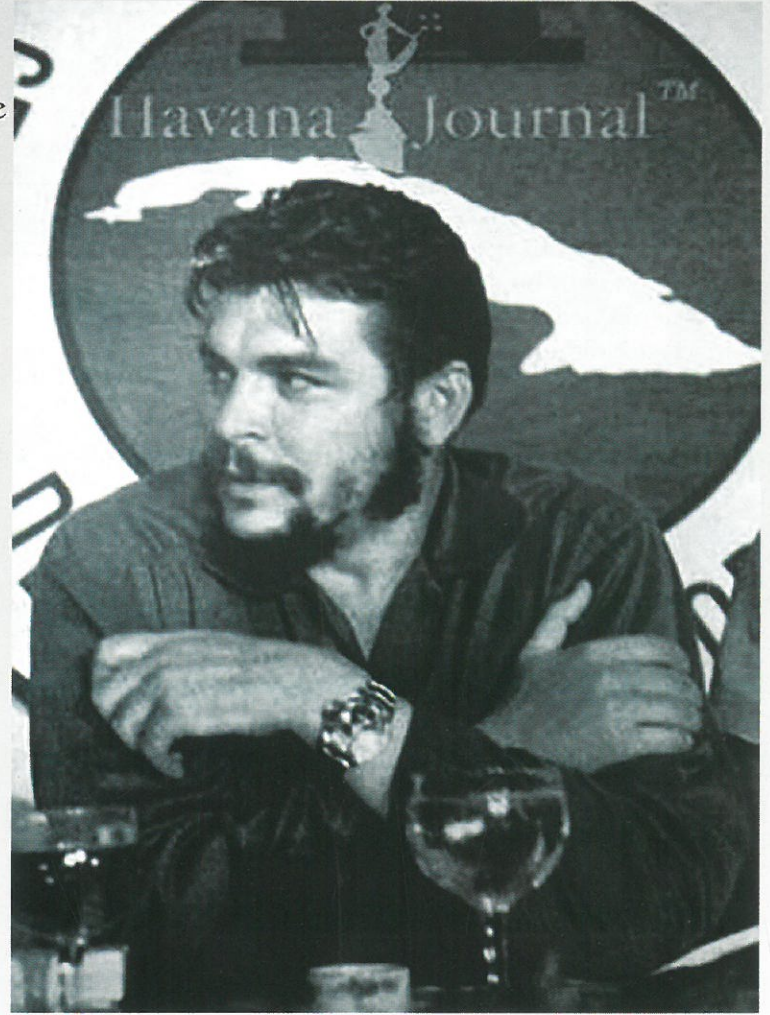
Av. Mustafa YENER

Hani denir ya, Fidel Castro sağken Küba'yı gidip görmek gerekir diye. Benim Küba'yı görme arzum daha eskiye dayanmasına karşın, son yıllarda Fidel Castro'nun hastalığının ilerlemesinin de etkisiyle gecikmeye meydan vermeden gidip görmek istedim. Bu arzum, sosyalist rejimle idare edilmekte olan bu güzel ülkeyi görmekle birlikte büyük, efsane devrimci, Ernesto Che Guevara'nın anıt mezarını ziyaret etmeye, onu bu anlamda yakından görmeye dayalıydı.

Tanıdık birkaç arkadaşımınla birlikte tur eşliğinde şubat ayı içerisinde bu geziyi gerçekleştirmiş oldum.

Madrid aktarmalı uzun bir yolculuktan sonra gezimizin ilk durağı olan başkent Havana'ya vardık. Üç günümüz bu bölgede geçti. Tropikal iklimin hüküm sürdüğü, yılın yağmurlu ve yağmursuz mevsim diye iki mevsimi olan ve sıcaklık ortalaması 26 derece

civarında olan, tropikal iklimin hüküm sürdüğü bu güzelim coğrafyada gezimizin sürdüğü yedi gün boyunca şeker kamışı ve tütün tarlaları, puro fabrikaları, tropikal meyvelerin yetiştirildiği bahçeleri, tarihi mekanları gezip gördüğümüz gibi, Küba'nın İspanyol sömürgesinde olduğu dönemde yapılan ve ancak halen ayakta duran tarihi yapıları, Fidel, Che ve silah arkadaşlarının Diktatör Batista rejimini alaşağı ettikleri çatışma ve savaş alanlarının bazılarını, her yıl 1 Mayıs İşçi Bayramının milyonların katılımı ile kutlandığı Devrim Meydanını görürken, birçoğu hakkında ise konuya hakim olan rehberimizin anlatımları ile bilgi sahibi olduk. Ayrıca buradan Pinar Del Rio şehri sınırları içerisinde kalan Vinales adlı bölgede binlerce yıl önce oluşan muhteşem bir görüntüye sahip manzaradan kayalar üzerine Fidel'in evrim teorisi ile ilgili olarak yerli ressamlara yaptırmış olduğu resmi ve bölgeyi de ziyaret

etme imkanımız oldu.

Ben burada gezimizi uzun uzun anlatacak değilim. İsterim ki herkes, çok fazla bir şey beklemeden bu güzel ülkeyi gidip görsün. Sosyalist rejimin bozulmadığı bu dönem geçmeden gidip görmenin, en azında bu şekilde idare edilen bir ülkedeki, ülkemizde ve benzer ülkelerde rastlamadığımız bir kısım insani değerlerin yaşadığına, beyazı, melezi ve zencisi ile bir uyum ve hoşgörü içerisinde nasıl yaşandığına ve halkın canlılığına şahit olsun.

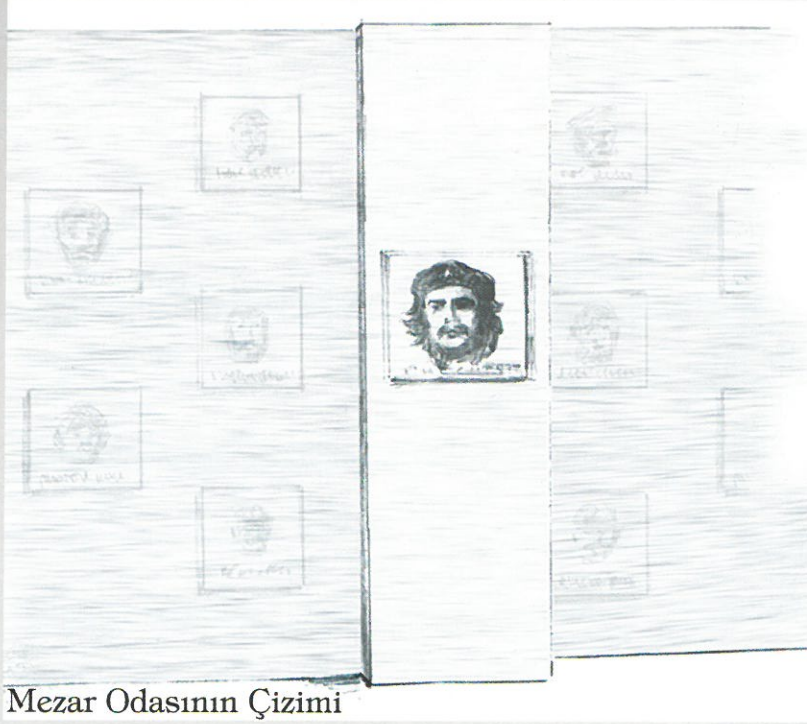

Dergimizin bu sayısında, gezime başlı başına neden olan Che'nin anıt mezarını ziyaret etmek olduğu için, diğer izlenimleri belki başka yazılara bırakmak düşüncesi ile anıt mezar ziyaretimi anlatmak istiyorum.

Havana'da üç gün kaldıktan sonra Trinidad şehrine gittik. Burada bir gün konakladıktan sonra ertesi gün olan 7 Şubat pazartesi günü sabah Devrim şehidi Che Guevara ve 37 silah arkadaşının mezarlarının bulunduğu Santa Clara'ya hareket ettik. Yola çıktuktan sonra gittiğimiz yerin özelinde benim için önemi nedeni ile gerçekten heyecanlıydım. Küba'da devrimin gerçekleştiren lider kadrosunun en azından ikinci adamı olan Che'nin hayat hikayesi gözlerimin önünde geçmeye başladı.

Küba devriminin gerçekleştirilmesinden sonra Milli Tarım Reformu Enstitüsü Başkanlığına, Küba Milli Bankası Başkanlığına ve Sanayi bakanlığına getirilmiş olduğu dönemler, 1964 yılında New York'ta Birleşmiş Milletler Genel kurulunda yaptığı konuşma ki bu konuşmasında; "... gerekli gördüğüm anda bu Latin Amerika ülkelerinin birisinin özgürlüğü için, karşılığında kimseden hiçbirşey talep etmeden tereddütsüzce hayatımı veririm" demiş olması, Elçi ve temsilci olarak Asya ve Afrika da değişik ülkeler ziyaretleri ve oradaki siyasi rejimleri yakında görüp tanıması ve irdelemesi, 1965 te Cezayir iktisat kongresine İktisadlanışmaları kötüye kullanmakla suçladığı SSCB'ni eleştirmesi. Vegezip gördüğü ülkelerdeki yaşam şekillerinin, belki kısmi alınganlık veya yaşamındaki özgürlüğe adanmışlık, ezilen halklarının yanında olma düşüncesi veya bunların bir kısmının veya tümünün etkisi ile veya ki doğrusu; masa başı konumunda olan işlerinkendisini durağanlaştıracığı ve böyle bir yaşantıyı ise hiç

sevmemesi nedeni ile özgürlük için savaşım içerisinde olan ülkelerden Bolivya ya gizlice giderek gerillaların yanında yer alması. Aslında Che'yi ölümsüz yapan ve büyüten asıl neden, devrimin gerçekleşmesine ve bu nedenle hak ettiği ve isteyeceği tüm olanaklara sahipken ve kavuşmuşken, rahat bir yaşam sürmesi olanağı varken, bunları bir anlamda elinin tersi ile iterek, özgürlük mücadelesi veren halkların yanında olma amacı ile hareket etmesinden yatmaktadır. Che'nin ortadan kaybolmasını ve doğal olarak uyandırılan merak nedeni ile Fidel kendisine hitaben yazılan veda mektubunu okuma durumunda kalmıştır. mektupta onun kendi ifadesi ile " ... bu dünyanın başka ülkelerinin benim sınırlı gücüme, desteğime ihtiyaçları var. Küba'daki hükümet sorumluluğunun sana yaptırmadığı işi ben yapabilirim..." dediği görülmektedir. Evet Che bu şekilde Küba'dan ayrılarak Bolivya'lı gerillalarla birlikte diktatör Rene Barrientos'ya karşı savaşmaya, oradaki sömürü düzenini yıkmaya gitmişti. Bu savaş ortamında bir ihbar üzerine yaralı olarak yakalanması ve esir edildikten sonra bir askerin kurşunu ile can vermesi. İşte yol boyunca bunları düşünürken Che için bir şiir yazma fikri oluştu ve yazımın sonunda yer alan şiiri yazdım. Ancak önce anıt mezarı ziyaret olayını anlatmadan geçemeyeceğim. Santa Clara'dan doğruca anıt mezarın bulunduğu alana gittik. Yüksek bir kaide üzerinde yer alan Che'nin heykelinin kaidesine çiçek bıraktıktan sonra saygı durumunda buldum. Daha sonra bu heykelin yer aldığı bölümün arka tarafında girişi olan anıt mezar odasına ve müzeye giderken, iki görevli asker tarafından, " No, No ! " diye seslenilerek önümüz kesildi. Günlerden pazartesi olduğu için yaklaşık bir yıldan bu yana pazartesi günleri ziyarete kapalı olduğu bildirildi. Rehberimiz yeterli İspanyolca bilmediği için onun aracılığı ile yerli rehber, " bari kapısına elimi sürmeme izin versinler, bunu ilet " dedim. Ancak buna da müsaade edilmedi. Küba'ya gitme nedenim daha çok bu ziyaret olduğu için bu durum beni oldukça rahatsız etti. Rehberimiz gurubumuzdaki itirazlar, sıkıntılı ve üzüntülü durumları gördüğünden, hiç merak etmeyin buraya geleceğiz dedi. Yeniden gelecek olmamızla birlikte yine de büyük bir hayal kırıklığı içinde şehri gezdikten sonra 200 kilometre uzaklıkta bulunan Veradora'ya hareket ettik.

Mezar Odasının Çizimi

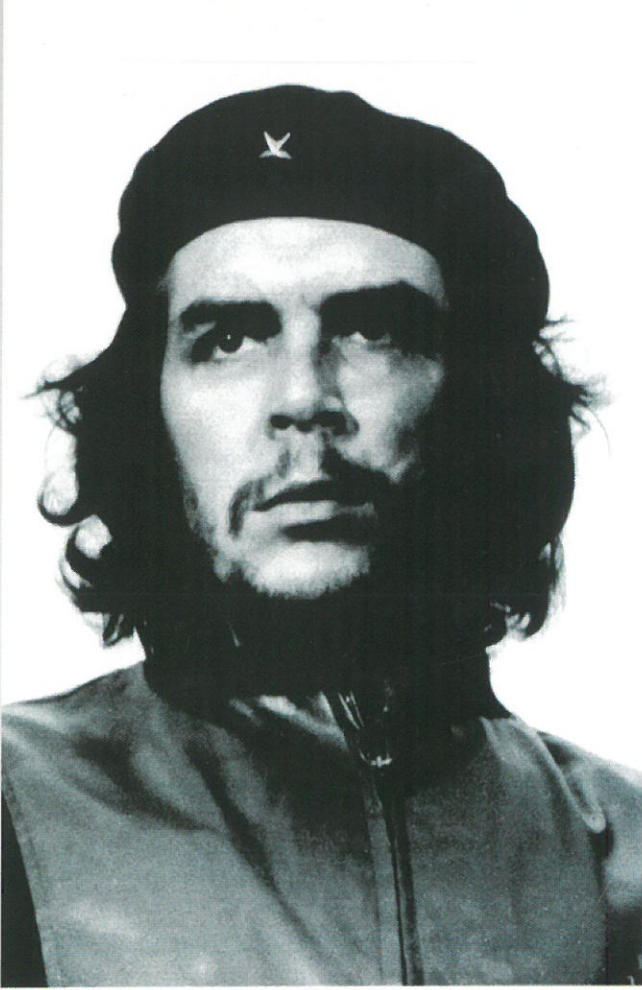
Tur şirketi 9 Şubat çarşamba günü bizi yeniden Santa Clara'ya getirdi. Gelirken rehberimiz mezar odasında konuşmanın yasak olduğunu, burayı ziyaret ettikten sonra Che'nin elde olan eşyalarının ve bir kısım yazışmalarının bulunduğu müze kısmına geçileceğini söyledi. Ben, yazmış olduğum şiiri mezar odasında ona saygı duruşunda bulduktan sonra okumak istiyordum. Bunun sessizce okunması gerektiği ortaya çıkmış oldu.

İki gün önce izin verilmeyen kapı ve pervazına özellikle elimle dokunarak içeri girdim. Fazla büyük olmayan, loş bir ışıklandırma ile aydınlatılmış olan uzunca bir odayı düşünün. Girişe göre sol tarafta kalan duvar cephesinde Che Guevara'nın ve 37 devrim şehidi arkadaşlarının mezar odaları sıralanmış durumdaydılar. Her birinin dışarıda görülen boyutları yaklaşık 70x70 santimetre ebadındaydı.

İlk giriş bölümünün tam ortasında bir kolon genişliğinde çıkıntı olduğu, bunun ortasında yine aynı ebatta önce bir girinti, sonra çerçeve şeklinde bir çıkıntı ve devamında ise Che'nin o bildiğimiz başında yıldızlı beresinin bulunduğu fotoğrafındaki görüntüsü kabartma şeklinde yer almaktaydı. Her iki tarafında ise üst üste

ikili ve üçlü guruplar halinde diğer 37 devrim şehidi olan arkadaşlarının aynı şekillerde mezarları bulunmaktaydı.

Ben önce saygı duruşunda bulundum. Küba'ya gittiğimi bilen arkadaşlarımın selamlarını ilettim. Ve sonra yazmış olduğum şiiri çıkararak, sağ elimi heyecandan küt küt atmakta olan kalbimin üzerine koyarak sessizce ve duygu yoğunluğu içinde okudum. Sonra odada bulunan güvenlik görevlisi bayana, " elimle dokunabilirmiyim " diye işaret diliyle sordum. Başı ile hayır dedi. Soruyu sormakla hata ettiğimi anladım. Emrivaki yapmalıydım. Ancak her mezarın kenarına birer çiçek tutuşturulmuş olduğundan, o çiçeği düzeltirmiş gibi yaparak parmağımın ucu ile yüzüne dokunabildim. Sırada bekleyenler olduğu için huzurundan ayrıldım. Oradan müze odasına geçtik. Asıl mesleğinin doktor olması nedeni ile doktor önlüğü ve aletleri yanında silahları, çocukluğundan, savaş alanlarında, tütün ve şeker kamışı tarlalarında çalışırken çekilmiş fotoğrafları, günlüğünden bazı notlarına ait fotoğraflar, gitmiş olduğu ülkelerde çekilmiş fotoğrafları, silah arkadaşları ile cephede savaşırken çekilmiş olan fotoğraflarının ve bir kısım şahsi eşyasının yer aldığını gördük. Bu odadan dışarı çıktıktan sonra,

hala düşüncemi gerçekleştirememiş olmanın huzursuzluğu ile yeniden mezar odasına girdim. Türkiye'den gelirken ve içeri girmeden önce düşüncem mezar taşına dokunmak niyaz oluydu. Amacım buydu.

Ancak mezar taşı olmadığı için ve yüksek bir kaidede bulunması nedeni ile anlından ancak parmaklarımdan faydalanarak öpebileceğim sonucuna vardım. Baktığımda görevlinin değişmiş olduğunu gördüm. Bu da bir şanstı. Sanki odaya ilk kez girmiş gibi bir kez daha saygı duruşunda bulundum ve sağ elimin üç parmağını öptükten sonra Che'nin anına götürüp bu üç parmağımla dokundum. Dokunmamla birlikte görevlinin "No No" diye seslenmesi ve baktığımda ise olmaz anlamında elini hareket ettirdiğini gördüm. Bense dokunmanın yasak olduğunu bilmiyormuş anlamında bir hareket sonrası istediğimi almış, yaşamış biri olarak dışarı çıktım. Mutluydum. Hala aklıma geldiğinde bu duyguyu yaşıyorum.

Hani büyük şair Nazım'ın "Saman Sarısı" şiirinde Küba ile ilgili izlenimlerine ait bölümde; gördüklerinden de edindiği duygu ve mutlulukla; "Bana mutluluğun resmini yapabilir misin? Abidin..." diye Abidin Dino'ya seslenişi var ya, işte mezar odasından çıktığımda benim yüzümdeki ifade mutluluğun resminden başka bir şey değildi. Ve yine Küba'da. Ve Küba gezimi her hatırladığımda yüzümde yine aynı ifade...
CHE için yolda yazmış olduğum ve Anıt mezarda okuduğum şiire sıra geldi sanırım.

Sana Geldim

Uzaklardan geldim
Sana geldim
Selamlar getirdim
Güzel insan,
Yiğit insan.

Sömürüye başkaldırışın simgesi
Ezilen halkların haykırışı,
Dostu, yoldaşı
Gülen yüzü,
Sana geldim.

Alına,
Direnişin,
Özgürlüğün yıldızı düşen
Yürekler yakan
Devrimcilerin ışığı
Kalp çırpıntısı
Sana geldim.

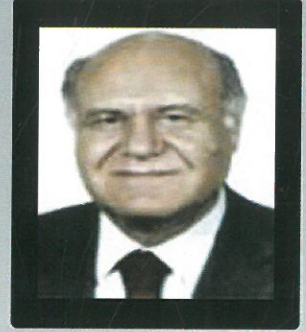
Selam durmaya
Saygı sunmaya
Taşına elimi sürmeye ...
Gönümde olanı,
Gözümle görmeye, duymaya
Sana geldim.

Selam olsun
Sana ve yoldaşlarına
Delifişek,
Sönmez ateş
Yoldaş, arkadaş, Che Guevara.

Fırat'ın Hüznü

Av. Hüseyin
Öğdemir

Derler ki; Fırat hep hüzünlü akar. Sebebi de geçtiği toprak üzerinde işlenen sayısız katliama tanıklık yapmış olmasıdır. Fırat, çevresinde gördüğü katliamlara sadece tanıklık yapmakla yetinmez, bir de bu katliamlar sonucu çekilen tüm acıları toplar, kıyısında biten kamışlara, sulağında su içen turnalara, içinde yüzen balıklara dağıtır, öyle geçip gider. Ne ki, yine hüznü eksilmez Fırat'ın; bu kez ileride kavuşacağı kardeşi Dicle'nin Diyarbakır cezaevinden getirdiği işkence çığlıklarını acılarına katar, daha da çoğaltır. Bundan sonra iki hüzünlü kardeş Fırat ve Dicle kucak kucağa sonsuz yolculuklarına devam edip giderler. Sonra gün gelir kaval olan Fırat'ın kamışları Dersimin dağlarında Dersim çobanlarının nefesinde Dersim'in gizlenmiş katliamının öfkesini ünlerler. Turnalar, Kerbela'da boyunlarından oklanan bebelerinin

değişlere işlenmiş ağıtını avaz avaza çığırlar. Balıklar, Halepçe'de Dünyadan habersiz, sevimli yanaklarında uykunun tatlı gülücükleri dolaşan, ya da annelerinin memeleriyle oynayan zehirli gazla öldürülen yüzlerce Kürt bebenin masumiyetinin ve sessiz ölümlerinin sessiz simgesi olurlar.

**

Evet, sözü Halepçe'ye getirmek istiyorum: 16 Mart 1988 tarihinde işlenen o Halepçe katliamına, Kürtlerin katliamına. Bir kaç ay önce Kuzey Irak'ın yani Kürdistan bölgesinin başkenti Erbil (Hevler)' de idim. Hazır Erbil'e gelmişken Erbil'e üç saat uzaklıktaki Halepçe'yi görmeden dönmek olmazdı. Halepçe civarındaki kasabalarda uzun süre lokanta işletmiş, Halepçe'yi ve Halepçe katliamını iyi

civarındaki kasabalarda uzun süre lokanta işletmiş, Halepçe'yi ve Halepçe katliamını iyi bilen Erbil de tanıştığım Diyarbakırlı Salim, Halepçe'ye gitme arzumu sezmiş olmalı ki, "abi" dedi, istediğin zaman Halepçe'ye gideriz. Sonra kararlaştırdığımız gün ve saatte Salim'in arabasıyla Halepçe'ye yol aldık. Erbil'den ayrıldıktan birkaç dakika sonra beni şaşırtan ilk olay yol üstündeki benzincilerden çalışan oniki - onbeş yaşlarındaki çocukların bize el sallamaları olmuştu. Salim, bu çocukların cezaevine girmemek için Erbil'e kaçan bizim güneydoğulu "Taş atan çocuklar" olduğunu söyledi. Salimi tanıyorlarmış. Hasrete el sallayan Çocukların bu davranışı yüzümde acı bir tebessümün yayılmasına neden oluyor.

Kerkük ve Süleymaniye'den sonra beyaz bulutların altında, başı öbek öbek karlarla örtülü Hawraman dağlarının kucağında Halepçe ve Halepçe'nin orta yerindeki Katliam müzesi uzakta görülmeye başladı. O an ince bir sızı içimi yoklayıp geçti. Salim'a "Salim" dedim, "çiçeksiz gitmeyelim." Halepçe'nin girişindeki Gundinazi kasabasında Salim'in tanıdığı çiçekçiden sarı-kırmızı renkte birkaç demet çiçek aldım.

Nihayet Halepçe'nin içindeydik. İçimde "işte dünyada Hiroşimadan sonra soykırımın ikinci kez uygulandığı kent" dedim. Önce katliam müzesine gittik. Yetkililer Türkiye'li Kürt oldu olduğumu öğrenince daha bir sıcak davrandılar.

Müze, havaya kaldırılmış yumruklar şeklinde yapılmış.

Bizim 68'lilerin Havaya kaldırılmış sol yumrukları gibi!...

Müzenin Hemen girişinde ilk göze çarpan Halepçe'ye atılan bombaların artık hurdalarının saksıya dönüştürülerek içine ekilen çeşitli renkte çiçekler oluyor. Bu çiçeklerin "ölümden yaşamı yaratma" mücadelesini temsil ettiklerini anlatıyorlar. Müzenin büyük ve yuvarlak avlusuna giriyoruz. Katliamda ölenlerin isimleri Soranice duvarlara Arap ve Latin harflarıyla yazılmış. İsimlerin hemen yanına görkemli bir Kürdistan bayrağı asılmış. Elimde ki çiçeklerden bir demeti buraya bırakıyorum. Başka bir bölüme giriyoruz. Bu bakımda da duvarlara asılmış katliam sonrası çekilmiş yüzlerce resim var. Çoğu Tv haberlerinde ve gazetelerde gördüğümüz resimler. Yine bu bölümün bir köşesinde, gördüğümüz resimleri çeken Ramazan Öztürk'ün fotoğraf makinesi, Saddam'ın idam kararını imzalayan dolma kalem ve devrilişi sırasında Saddam'ın heykeline fırlatılan terliği sergilemişler. Müzeyi gezmeye devam ediyoruz. Katliamda yaşamını yetirmiş insanların ve diğer canlıların sergilendiği başka bir bölüme geçiyoruz. Yarı ışıklı bu bölümde de katliamdan hemen sonra çekilmiş resimlerin balmumundan heykelleri yapılmış. Katliam kurbanlarının yerde yatan cansız bedenlerine öyle bakmak insanın yüreğini buruyor. Ramazan

Tüyle ürperten bu görüntüler karşısında insanın hüzünlenmemesi elden olmuyor. Çaresiz diğer ziyaretçiler gibi, ellerimiz arada bir nemlenen gözlerimize gidiyor. Müzenin yürek burkan o görüntülerinden ayrılıp Halepçe'nin sokaklarını dalıyoruz. Sokaklarda yürürken bu defa içerde gördüğümüz görüntülerin canlılarıyla yüz yüze geliyoruz. Gözlerini kaybetmiş, felç olmuş, eli ayağı olmayan insanlara öyle hayflanıp geçiyoruz. Salim, beni bir evin önüne götürüyor. 'Bak abi', Ömer Hawar'ın bebeğinin üzerine abanmış o resmi şu evin önünde çekilmiş, bu evde Ömer'in evi, Ömer'in başının

Öztürk tarafından çekilen, katliamın simgesi Ömer Hawar'ın sekiz kız çocuktan sonra dünyaya gelen kundaktaki oğlunu korumak için üzerine abandığı o tanidik resminde balmumu heykelini yapmışlar.

Mezopotya topraklarının tarih boyunca çektiği tüm acılar bu heykelde kümelenmiş...

altındaki taş, şu taş," diyor. Kimbilir, kaç kez resmine baktığım o taşa şimdi elimle dokunuyorum. Salim beni bir başka sokağa götürüyor ve eliyle işaret ederek, "Hani" diyor, "renk renk giysileriyle üst üste yığılmış çocukları gösteren bir resim vardı, işte o resimde şurda, şu duvarın dibinde çekilmiş. Çocuklar bu duvarın dibinde oyun oynarken hep

gelip başlarına yağacağını,
Nerden bileceklerdi dünyaya
gözünü henüz açmış
Halepçe'nin kundaktaki
bebelerin meme yerine
gaz emecekleri. Nerden
bileceklerdi Halepçenin
anları, babaları evlerinin
avlularında, tarlalarında
çalışırken soldukları havanın
zehir olduğunu ve o zehirin
bedenlerini yakacağını,
ciğerlerini parçalayacağını,
derilerini çürüteceğini...
Nerden bilebilirlerdi, nasıl
bileceklerdi...?

birden, bir anda zehirden ölmüşler.” O an kendi çocukluğumu ve oyun oynadığım köyümün sokakları aklıma geliyor. Köyümün sokakları ne de çok benziyordu bu sokaklara!... Daha sonra Salim, resimlerini gördüğümüz tandırın başında ekmek pişirirken ölen genç kadının, derin uykularında imiş gibi yan yana uzanmış dört kardeşin, evlerinin avlusunda yemek yerken ölen ailenin ve daha başkalarının öldükleri yerleri tek tek gösteriyor. Gösterilen her ölüm noktası ve her ölüm anı yüreğimi kanatıyor. “Salim” diyorum,“ daha fazla dayanamayacağım, çıkalım artık buradan.” Halepçe sokaklarının her noktasında acı ve hüznün dolaşıyordu; Havraman dağlarına baktım; uzak, tepelerini kan rengine benzer kızılıklar bürümüştü.

**

Halepçe'de bahar... Tabiat ananın umuda merheba dediği, ağaçların çiçeğe durduğu, çiçeklerin gözünü açtığı, güneşin kan olup insan içine aktığı günler, baharın ilk günleri... Halepçe çocuklarının, halepçe sokaklarında baharın çoşkusunu karşıladığı günler... O çocuklar o bahar gününde nerden bileceklerdi müktedirlerin paylaşım hırsının zehirli gaza dönüşüp,

O gün, o onaltı Mart günü zalimler zaman vermemişti Halepçe'nin anlarına, babalarına bebelerine göz yaşı dökmeye, ağıt yakmaya... Üstüne üstlük zalimler olup biten bütün bunları birde 'Artık Değer' hanelerin zafer diye kaydettiler.

**

Halepçe'nin sokaklarından dolaşan dramı geride bırakıp, anıt mezarlara gidiyoruz. Mezarın giriş kapısına asılı kocaman levhayı soruyorum. Levhada “buraya Baasçılar giremez” yazılı olduğunu söylüyorlar. Sonra mezarın hemen girişinde kolları kırık, başını göğe kaldırmış dua eden genç bir kadının heykeli var. Katliamda ölenlere dua eden bir heykel. Katliamda ölen ve isimleri tespit edilenlerin isimleri yazılı yüzlerce temsili mezara levha koymuşlar. Mezarlığın bu kısmı bizim Çanakkale şehitliğine çok benziyor. İsimleri tesbit edilemeyenleri de toplu halde gömmüşler ve üstünde anıt mezar yapmışlar. Örneğin böyle bir anıt mezarda 1500 kişinin gömülü odlunu öğreniyoruz. Bunun gibi üç dört anıt mezar daha var. Elimde kalan son çiçek demetini bu anıt mezarlardan birine bırakıyorum.

Acı ve hüznüyle yoğrulup, Halepçe'den ayrılıyorum; fırat'ın hüznüne ortak...

Aynı Toprağın Düş Zenginleri Majid Majidi, Kayhan Kalhor

İbrahim
Şen

Son zamanlarda bir şiire, bir yazıya oturmadan önce ya Majid majidi'nin bir filmi izlemiş oluyorum, ya da Kayhan Kalhor dinlemiş oluyorum. Baktım bu ikiliden kurtulamıyorum, çareyi dilim döndüğünce onları yazmakta buldum. Majid Majidi 1956, İran, Tahran'da doğmuş bir yönetmen. Onun filmlerinde ağlamazsınız. Sulu gözlü bir insan olmama rağmen ben bile ağlamadım. Bu adam, ağlamaktan beter ediyor insanı. Ağlatıp dertten, sıkıntıdan kurtarmıyor sizi. Acı çekin istiyor. Sahnelerde ağıtlar kol geziyor. Filmin başından sonuna kadar vuruyor, vuruyor, vuruyor... Hiç bitmeyecek sanıyorsunuz. O beyaz perdeyi dolduran görüntüleri nasıl da işliyor ilmek ilmek. Maneviyatı önemsiyen sahici yüzle buluşuyorsunuz. Yoksulluğu ve yoksunluğu bildiğimiz, bizden bir dille anlatıyor. Yaşadığı coğrafyalardan komşu ülkelerin gerçekleriyle de yüzleştiriyor insanı. Sahnede, size yansıyan bir zavallılık değildir. Yutkunduklarınızın dile gelmesidir belki, sizi ve beni bu kadar

sarsan. Allahın adıyla başlasa da, kuran ve ayetlerde tefsirlerde bulunsa da(özellikle "söğüt ağacı" ve "serçelerin şarkısı"nda) filmleri, sanki Allahın görmediklerini çekmiş bu adam! İlimi siyasetten uzak bir aynadır majid majidi.Sınıf farklarını bir sille gibi hissettiğimiz ama sillenin gerçeğiyle içimizin bir yere sığmadığı gerçektir! Kalbiniz gerçekten sıkışıyor. Sonra sigara üstüne sigara... Engin bir doğada kala kalıyorsunuz. Kuş sesleri, sarp yamaçlar, hayatın içinden sonsuz bir yeşillik, taşan bahar suları izleyeni sessiz bir kalabalığa sürüklüyor.

Filmleri çok samimidir. Oyuncular bildiğin gerçek kişilerdir. Seslenişler, replikler bizden birileridir. Yüzler vardır onun filmlerinde, kelimelere sığmayan mimikler. Anlat anlat bitmez gözler. Bazı zamanlar hiç konuşma olmasın istediğiniz, yüzler vardır. Abartıya kaçmaz. Ağlak bir yönetmen değildir. Vurguları gözünüze gözünü sokmaz. Basit bir sahne filmlerinin bütün amacı olabilir. Hatta bir bakış, bir çift gözden dökülen yaş mesela ya da bir iki cümle... Bazı filmlerini de imgesel olarak bitirir. Çünkü düşünün ister, filmin bitmemesini ister. Anlatımları basit olsa da, mevzuları hiç de basit değildir. Doğayla barışıktır. Yavru bir kuşun hayata dönmesini sağlayan ve gözleri görmeyen Muhammed'in seslerle dansını getirir bize. Ya da kaçak bir Afgan kızına aşkını anlatamayan ve peşinde sürüklenen Latif'in sancılarını getirir. Çok aksiyonel değildir yavaşça akar sahneleri ama bir ayrıntı kaçırırım korkusuyla gözlerinizi bir an ayırmazsınız filmde. Kocaman bir coğrafyanın hüznünü, dile

gelmeyen bir görsellikle sunar bize. Doğayı, aşkı, çocukları, emeği kırılğan bir edayla ve tılsımlı bir imgeyle beyaz perdeye taşır Majid Majidi. Filmlerinin sonu yoktur. Size bir kare gösterir ve "benden bu kadar!" deyip filmi size bırakır, kendisi çeker gider.

Tek kelime ile özetlersek, efsanedir! Peder, Beçgehâ-yı âsumân (Gökyüzü Çocukları), Reng-i Hüdâ (Cennetin Rengi), Bârân bence izlenmesi gerekenlerin başında geliyor.

Kayhan Kalhor, 1963 İran, Tahran doğumlu bir müzisyen. Ne çalıyor bu Kayhan Kalhor kabak kemane mi? Kemeçe mi? Tanımlamak da doğrumu acaba? Tanımlar daha çok fen bilimleri ve matematiğin işidir. Ama Kayhan Kalhor'un dokunduğu notaların insan kimyasını ve matematiğini bozan bir yanı olduğu kesin! Biraz Hintli, biraz Acem, biraz Kürt, biraz Azeri, biraz... Bilmem siz hiç Kayhan Kalhor dinlediniz mi? Dinlemenizi mutlaka öneririm. Kayhan Kalhor Tahran'da doğmuş Kürt asıllı, müziğe yedi yaşında başlamış bir müzisyen. Tınılarında bir aşk adamı, ve sizi bir hengameli bir kalabalıktan alıkoyan, tınılarıyla sizi büyüdü bir gizeme çeken adam. Kalhor'da Tasavvuf'tan, Melamilik'ten, mistik yanları olan bir çok şeyden notalar yakalamanız mümkün. Dinlediğimde İpek Yolu'nda kilim satan dükkânlarda buluyorum kendimi, ateşlerle sınanmış Zerdüştlerle yollara düşüyorum. Yüksek bir müzisyen. Majidi gibi çeken ve ürküten yanları var. Bir şeyler yazmaya karar verdiğimde Kayhan kalhor hakkında yazılanları okumaya çalıştım ama sınırlı bilgilere ulaştım. İran klasik müzik repertuarını, redifi, çocuk yaşlarında özümsemiş Kayhan kalhor repertuardaki makam (dastgah / avaz) ve makam içindeki göreceli olarak daha küçük melodi yapılarını (gushe) müziğinin temelini oturtmuş kemeçe sanatçısı. Tabii

bu geleneksel sesleri, kemeçede kendi bulduğu icatlarla süslemiştir de. Müzikal kalitesi açısından da çok sağlam bir sanatçıdır. Diye düşünüyorum. Ben Kayhan Kalhor'la yakın zamanda tanıştım ve yayınlanmış albümlerinden bağlama virtüözünü Erdal Erzincan'la 2006 yılında yaptığı "The Wind", 2003 yılına ait "Ghazal - The Rain", 2007 yılında Yo-Yo Ma ile birlikte yaptığı "Silk Road Esemble"ı dinleme fırsatı yakaladım. Hala da keyifle dinliyorum. Tabii ki sanatçının kırk sekiz yıllık bu düş gezginliğinde sadece bu üç albüm yok. On sekiz albüme imza atmış. Benim ise tek isteğim tüm albümlerini edinmek ve onunla bu büyüdü yolculuğa devam etmek.

Iran: Songs of Hope

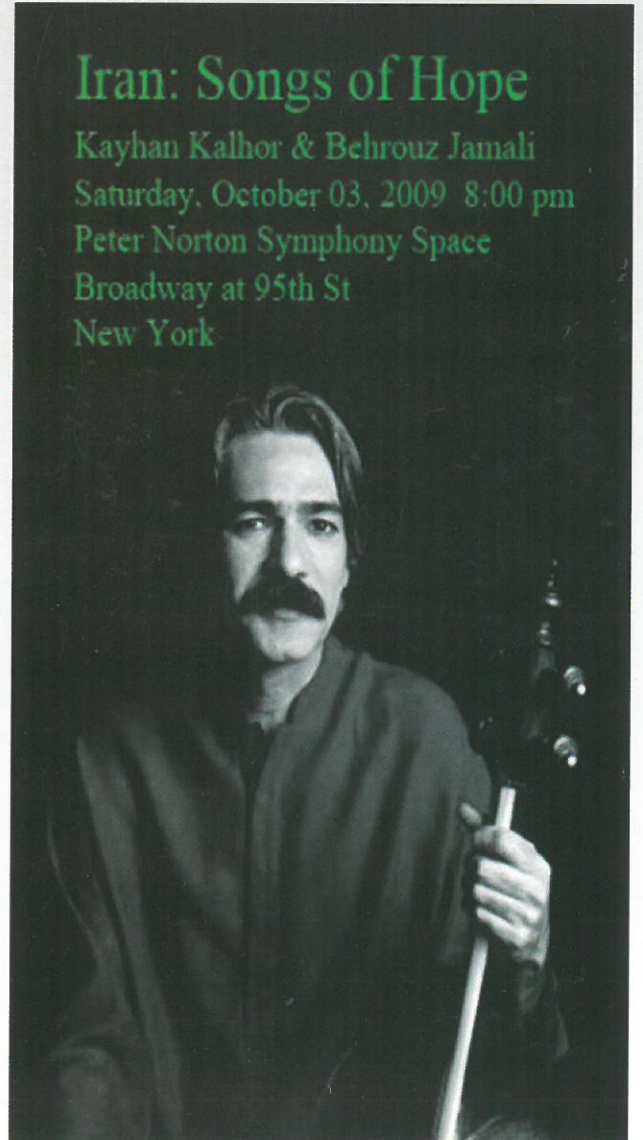
Kayhan Kalhor & Behrouz Jamali

Saturday, October 03, 2009 8:00 pm

Peter Norton Symphony Space

Broadway at 95th St

New York

SEMAH NEDİR ?

Bektaş
KARPUZ

Alevililerin temel ibadeti olan cem töreninin ayrılmaz bir parçası da semahtır. Cem'in belli bir aşamasında müzik eşliğinde kadın ve erkek birlikte semah dönerler. Semah dönenlerin duygusunun, sevginin ve aşkın dorukta olduğu bir anı yaşarlar. Bu bir coşku ve trans anıdır. Çünkü orada söz bitmiştir, dil bitmiştir...Yeni bir dile aşkın gerek vardır.

Artık her şey aşka kesmiştir. O noktada semah başlar ve kişi ayrı kaldığı bütünü bir parçasıdır artık. Semah kişinin tanrısıyla bütünleştiği andır.

Müziğe müzik ezgilerine uygun düzenli ya da coşkun hareketlerde bulunmak insanlığın doğasında mevcuttur. İlk toplumlarda müzik ve oyun dinsel içeriklidir. Toplumlar ilerledikçe dinsel içeriklidir. Toplumlar ilerledikçe dinsel müzik ve oyun teknik ve estetik bakımından kurallaşmaya başlar. Semah Alevilerin dinsel törenlerinde icra ettikleri bir coşku halidir. Semah katı kurallara sokulmamıştır.

Bu sebeple semahlar bölgeye göre değişime ve çeşitli dallar ayrılmıştır. Semahlar kentlerde kadının baskı ve peçe altında tutulduğu dönemlerde bile kadın erkek birlikte icra edilmiştir. Bu doğa ile insanın zorunlu uyumundan kaynaklanmaktadır.

Semahlar genelde göçebe toplulukların dinsel törenlerinde icra edilir. Göçebe toplulukların dinsel törenlerinde icra edilir. Göçebe topluluklarda ise kadın erkek ayrımı yerleşik İslam toplulukları gibi katı kurallarla ayrılamaz. Doğa kişiyi günlük yaşamın her kesiminde ve dinsel törenlerde eşit kılar. Semahlarda yerel ayrılıklar çok görülür. Bunun sebebi de göçebe toplulukların hareketliliğinden kaynaklanmaktadır. Gerektiğinde kurallar yaşam biçimine göre düzenlenmektedir. Ya da yeni kurallar konur. Semahların başlangıcı oynanışı ve bitiminde görülen bölgesel ayrılıklar biraz da bundan kaynaklanır.

Semahların belirli bir sayıdaki kişilerce icra edilmesine özen gösterilir. Bu sayı yöreler göre 2 ila 40 kişi arasında değişir. Semahlarda ezgi çalgı aletleriyle yapılır ve türkülüdür. Bu aletler genelde saz ve kamanidir. Bazı yörelerde semah 12 çalgı ile yapılır.

Semahlar iki ayrı figüre dayanır. Bunların başından kuşun uçuşunu andıran kolların aynı anda kalkıp inişi figürü gelir. İkinci yürüyüş ve ayak figürüdür. Bunlar arasında da bir uyum vardır. Semahlarda kol ve ayak figürlerinden başka bölümlerinin figürleri bulunmaz.

ANADOLUDA ALEVİLİĞİN GERÇEKLİĞİ

**Ali
Geyik**

Bin yıllık Tarihi Kültürün mimarları inanç önderlerini yaşadığımız coğrafyada günümüze bedel ödeyerek inancımızın temel değerlerini koşulsuz günümüze taşıyan inanç önderlerini saygıyla anıyorum.

Bizler Kızılbaş Aleviği inancımızın gereklerini koşulsuz bir vasıf gerçekçi bir toplum anlayışıyla kimseyi kimseden ötekileştirmeden kendi hukukunu, adaletini cemlerimizde büyük bir özverili çaba göstererek ilkeli, bir toplum anlayışı içinde zalime karşı direnen mazlumun yanında yer alan günümüzde halen yaşatılan ve yaşatan değerlerimizin mimarları olan Hz. Hüseyin'in kerbela direnişiyle başlayan mevcut sistemlere asla teslimiyetçiliği kabul etmeyen Hallac-ı Mansurun Enel Hak felsefesiyle ,insan-ı kamil anlayışı Toplumumuzda yaşam felsefesi bir gerçeklikle karşı karşıyayız hiçbir zaman bu güzelim değerlerimize bir biat kültürünü asimile etmek arzusunda

değiliz. Bu günümüz koşullarında inanç önderlerimizi günümüze kadar amansız verdikleri savaşları ve onların yalnız olmadıklarını özgürlükçü barışı sembolize eden eşitlikçi, paylaşımcı, Hakça geçmişte bugüne o güzellikleri koruyan, emek tüketen sigortası olan uluklarımız, Dedelerimiz, pirllerimiz bizlere ışık olduklarını, Ebu Müslim horasanı, Ebul vefai, H. Bektaşî veli Nesimiler Pir sultanlara kadar onurlu bir mücadele verdiklerine inanıyorum. Bugünden sonra bizlere düşen görev güzelim değerlerimize öz güvenimizle bir Aleviliği yaşatacağımıza inanmak istiyorum. Elbistan, Kantarma köyünden olan ecdadımız bir felsefe yazdılar. Onların bıraktığı yerde genç dedelerimizde bir an önce bu güzel mirası devir alıp doğru bir anlayışla bizleri inancımızla yüzleştirip, bağımsız bir şekilde Aleviliği yaşamamıza ön ayak olmaları en büyük arzumuz. Bütüdünya insanlarına özgür barışçı bir yaşam dilerim.

Ortak Duygumuz HALK MÜZİĞİ

Gökhan
YILMAZ

Halk Müziği toplumun ortak duygu ve düşüncelerini yalın, samimi, duygulu, coşkulu ve içli ezgilerle anlatan köklü bir müzik sanatıdır. Yöresel özellikler açısından zenginlik ve çeşitlilik gösterir. Her bakımdan Anadolu halkının ruhunu anlatan köklü bir halk sanatıdır. Oluşumunda hiçbir sanat endişesi taşımayıp yalnızca duygu, düşünce ve yaşantı ürünü olarak ortaya çıkan Halk Müziği ritim yönünden çok zengin, ezgisel açıdan ise oldukça renklidir.halk müziğinde belli başlı altı makam vardır. "Ayak" denen bu makamlar garip, kerem, bozlak, derbeder, müstezat ve misket diye adlandırılır. Bazı yörelerde ayakların bazıları hiç kullanılmaz; bazı ayaklar da yöreden yöreye değişen biçimde kullanılır. Bazı parçalarda birkaç ayak özgün bir tarzda bir araya gelir. Halk müziği usullerinin (ritim kalıpları) özel adları yoktur. Folklorcular bu usulleri birim zaman sayılarına göre, sözgelişi "dokuz zamanlı usuller", "10 zamanlı usuller" diye adlandırmışlardır.halk müziğiyle ilgili terimler yörelere göre değişir. Bazı yörelerde bu alanda hiçbir terim kullanılmaz. Tarihi çok eskilere dayanır. insanoğlunun çağlar boyunca kendi kendine ürettiği, geleneklerini sürdürdüğü anonim karakterli, soylu bir müziktir.Sözlü eserleri seslendirmede hemen hemen her yörenin kendine özgü bir söyleyiş biçimi vardır. Buna "ağız" denir. Hangi ağızla seslendirilirse seslendirilsin, halk ezgileri, genellikle, güftelerindekine eş bir içtenlik, yalınlık ve duyarlılığı yansıtır. Ruhi SU çalışmalarıyla halk müziğine yeni bir yorum getirdi. Türkülerinde

geleneksel kaynağa, söyleyişe bağlı kalarak bunu şan tekniğiyle kaynaştırdı, tonlamaya ağırlık verdi.

Bu dönemin toplumsal gelişmelerinden halk ozanları da etkilendiler ve geleneksel aşık müziğinin toplumsal içerikli türküler söylediler. Aşık Mahsuni Şerif buna bir örnektir. Halk müziğinin çalınmasında temel enstrüman bağlamadır. Bu aletin 2000 yıllık bir geçmişi vardır

Kopuz Bağlamanın ilk şekline verilen addır Bugün de Orta Asya topluluklarında kullanılmaktadır. Kopuzun bir velilik ve ululuk simgesi olarak güç verme toplulukları birleştirme, kötü ruhları kovma iyi ruhları çağırma, tedavi etme, haber ulaştırma gibi özellikleri vardır. Kopuz genel bir deneyim olarak birden fazla telli saz türünü kapsamaktadır. Elle veya yayla çalınır. Uzun ve saplı veya sapsız olanı vardır. Tekneleri deri ile kaplıdır. Perdesiz iki veya üç telli, telleri at kılı, koyun ve kurt bağırsağından yapılıdır.

BABALAR GÜNÜ

Haydar Akkaya/Emekli Öğretmen

Babalar günü(100) yıllık bir geçmişi var. bazı tarih bilginleri babalar günü kutlamasının antik Roma'ya kadar dayandığını belirtiyor. Ülkemizde babalar günü her yıl Haziran ayının ilk üçüncü Pazar günü kutlanır.1909 yılında Washington'lu bayan J.B Dodd'un babası William Jackson Smart'a özel bir gün armağan etmek amacıyla bu fikri ortaya atar. Çünkü William Jackson Smart 6. çocuğu doğumundan eşini kaybeder.Bu altı çocuğa hem babalık hem de annelik yapar,büyütür. Bayan J.B Dodd evlenip anne olunca çocuk yetiştirmenin ne kadar zor olduğunu anlar.Babasının tek başına 6 çocuğu yetiştirdiği,çabasını ve özverisini anlar.Hem babasını hem diğer babaları onurlandırmak için Babalar günü kutlamasının fikrini ortaya atar.Seçtiği gün ise babasının doğum günü olan 5 Haziran'dır.

Babalar ilk kez 19 Haziran 1910 da ABD deWashington eyaletinin Spokane kentinde kutlanmıştır.Bu tarihten sonra ABD nin diğer eyaletlerine de yayılmıştır.

1924 yılından sonra ABD Devlet başkanı Calvin Colidge'nin desteği ile Babalar günü ülke çapında ulusal bayram günü olarak kabul edildi.1966 yılında ABD Başkanı Lyndon Johnson,her yıl Haziran ayının üçüncü Pazar gününün BABALAR günü olarak kutlanacağını açıklayan bir bildiri yayınladı.

Bazı devletlerde babalar günü şu tarihlerde kutlanıyor:

Avusturya'da Haziran ayının ikinci pazar günü
Avustralya ve yeni Zelandā'da Eylül ayının ilk pazar günü

Brezilya'da Ağustos ayının ikinci pazar günü

Çin ve Tayvan'da 8 Ağustos günü

Litvanya'da Haziran ayının ilk Pazar günü

Arjantin,Kanada,Şili,Fransa,Japonya,Hollanda,ABD,İngiltere ve Türkiye'de Haziran ayının üçüncü Pazar günü kutlanır.

Babalar gününe ait bazı Atasözleri

Bir kendi dostunu terk etme, bir de baba dostunu

İncil

Babayı baba ve çocuğu çocuk yapan bedenlerimiz değil ,kalplerimizdir.

Johan Schiller

Bir insan kendisi yüz yaşına bile gelse,ara sıra anne babasını özler.

Gloria Naylor

Anne altın gibidir,baba AYNA

Nijerya Atasözü

Baba birden fazla olabilir,ama anne tektir

Rus Atasözü

Bir baba dokuz evlada bakar, besler, ama

dokuz evlat bir babaya bakmaz, besleyemez

Kazak Atasözü

Babasına hayır etmeyen kimseye hayrı olmaz

Türk Atasözü

Bana,babanı söyle sana kim olduğunu söyleyeyim

Filipin Atasözü

Beşiği altından olan kız,baba evinde fazla kalmaz

Ermeni Atasözü

Babalara ait binlerce Atasözü var.Prof.

Dr. Ali Fuat Başgil diyor ki:

Oğlum yalan söyleme.Yalan söyleyen insan her an yakalanma korkusu içinde yaşayan hırsız gibidir.

Yazar Cemal Süreyya diyorki

Sizin babanız öldü mü?

Benim babam bir kere öldü,kör oldum

Yıkadılar aldılar götürdüler

Babamdan ummazdım bunu kör oldum

Gurbette yaşayan Banu Manav diyorki:Ne

zaman baba kelimesi duysam yahut bir şarkı

dinlersem veya yanımda babasına biri sarılıp

öpse içim cız eder.Ağlamaklı olurum.Kendimi

zor tutarım,ağlamayayım diye.Babamı çok

seviyorum.İstesin onun için ve ailem için canım

feda olsun...

Tüm babaların "babalar günü,kutlarım

sevgilerimi sunarım.

SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM NE KADAR PARA O KADAR SAĞLIK

Dr. Namık Kemal AKPINAR
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı

Türkiyede özellikle son 20 yıl içinde sağlık sisteminde özellikle alım gücü düşük vatandaşların kaliteli sağlık hizmetine ulaşımında ciddi değişimler yaşanmaktadır. Alım gücü orta ve üst tarafta olan kesimin ise kaliteli sağlık hizmetini alabilmesi için yüklü miktarlarda para harcaması gerekmektedir. Askeri darbe sonrasında hazırlanmasına rağmen vatandaşlara kazandırdıkları ile en demokratik anayasa olan 1961 Anayasasına konan ve Prof. Dr. Nusret FİŞEK tarafından hazırlanan Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Yasası herkese eşit, ücretsiz sağlık hizmeti sunumunu hedeflemiştir. Bu yasa ile Sağlık hizmetine standardizasyon kazandırmak, sağlık hizmeti kalitesini arttırmak, özellikle Doğu ve Güneydoğuyu da içine alacak şekilde en ücra köşelere sağlık hizmetini ulaştırmak, en uç kısımdan (1. basamak sağlık hizmeti) merkeze doğru (3. ve 4. basamak sağlık hizmeti) sevk zinciri ile çalışmak hedeflenmiştir. Bu yasa 1960-1970 yılları arasında olumlu yönde bir aşama kaydetmiştir. Küreciğin merkezinde bulunan sağlık ocağında bu yasa çerçevesinde yapılmıştır. Sonrasında 1970 li yıllar ile birlikte özellikle başa geçen hükümetlerce bu yasanın işlev yitirilmesi için çok çabalar harcanmıştır. Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi yasası ile

hasta olan kişileri tedavi etmekten çok, insanların hasta olmaması için gerekli olan çevresel koşulların düzeltilmesi, düzenli ve dengeli beslenme, anne ve çocuk sağlığı için özel çalışmalar, hamile ve bebeklerin aşılınması hedeflenmiştir. İnsanları tedavi etmek için devletin harcadığı para hastalıklardan korumak için harcadığı paradan daima fazla olmuştur. Sosyal devlet olmanın özellikle ana şartlarından birisi de sağlığın herkese eşit ve ücretsiz ulaştırmaktır. İnsan sağlığı sadece hastalıkla birlikte ele alınmamalı, sağlığın korunması, geliştirilmesi, ve sağlıksızlığa yol açan etmenlerin ortadan kaldırılması hedeflenmelidir.

Sağlıklı olmak için gerekli olan beslenme, insancıl çalışma yaşamı, barınma, alt yapı hizmetleri, koruyucu sağlık hizmetleri, aşılama gibi faaliyetler tüm vatandaşlara eşit şekilde ulaştırılmalıdır. 1980' li yılların sonu ve 1990 lı yılların başında Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Doğu Bloku ülkerinin çözülmesi ile beraber dünya çapında yeni bir siyasal yaşama girmiştir. Yeni liberalizm olarak adlandırılan bu dönemin temel özelliği kapitalist devletlerin sosyal devlet uygulamalarına son vermesidir. Bu dönem içinde piyasa ekonomisi ülkelere dayatılmış, küreselleşme adı altında uluslar arası alanda

sermayenin dolaşımını engelleyen etmenler ortadan kaldırılmış, özelleştirme politikaları ön plana çıkarılmıştır. Tüm bu olanlar sosyal devlet uygulamalarının daha kolay bir şekilde sonlandırılmasına neden olmuştur. Bu çerçevede sağlık alanında da bir çok hak kaybı yaşanmış ve bu bu liberal dönemin karakterine uygun yeni sağlık anlayışları dışarıdan devşirilmiştir. Devletin vatandaşa sağlık hizmetini sunmaktan vazgeçmesi, bu hizmeti özellikle belli özel gruplar tarafından sunulmasına neden olan yasal uygulamaları yapması, sağlık ocaklarının kapatılıp aile hekimiği uygulamasına geçilmeside bu liberal ve dayatmacı anlayışın bir parçasıdır. Sağlıkta yaşanan tüm bu olup biten de IMF, Dünya Bankası, uluslararası finans çevreleri ve onların ülkemizdeki uzantıları etkin bir rol oynamışlardır. Ülkemizde de 1980 darbesi ve onun destekçileri, uygulandığı dönemde sosyalist ülkelerce de kendilerine uyarlanarak alınıp kullanılan ve halen Küba da uygulanmasına devam edilen Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi yasasının uygulanmaması uğruna çalışmalara başladılar. Sağlık hizmetinin ücretsiz olamayacağını belirterek sağlık uygulamalarının kalitesini arttırmak için teşvik uygulamalarına başladılar. Böylece kamu kaynaklarının özel sektöre aktarılmasını sağlayarak sağlığın piyasalaştırılması dönemini resmen başlattılar. 1983 yılında iktidara gelen Turgut Özal Başbakanlığındaki ANAP hükümeti sağlıkta reform adı altında sağlığın özelleştirilmesi uygulamalarına hız verdiler. Hem kendileri hemde sonrasında iktidar olan DYP hükümetleri ve koalisyonlar bu uygulamaların faaliyete geçmesi adı altında hız kazandırdılar. Dünyada son 10 yılda en çok kazandıran sektör silah sanayisinden sonra sağlık alanı olmuştur. Bu durum özellikle uluslararası sermayenin ilaç, görüntüleme, tıbbi cihazlar alanına yatırım yapmasına neden olmuştur. Aynı sermaye IMF ve Dünya Bankası aracılığı ile özellikle dünya nüfusunun çok olduğu gelişmekte olan ülkelerin hükümetlerine uyguladığı baskılar sonrasında sağlık hizmetinin özelleştirilmesi uygulamalarına son 9 yılda iktidar olan hükümetçede hız kazandırılmıştır. Dış dayatmalara bağlı bu uygulamaları yaparken de özellikle kendilerine yakın çevre sermayesinin bu alana girmesi için gerekli uygulamalara da ön ayak olmuşlardır. Son iktidarın başbakan, bakan eş-dost-akrabalarının ortaklıklarının da olduğu sağlık tesislerinin açılması hız kazandı. Vatandaşların sağlık kuruluşlarına

gidebilmeleri artan özel sağlık kuruluşları sonrasında kolaylaştı. Fakat sağlık ta kalite artışı aynı paralelde olmadı. Basit bir hastalık için bile kişiler 2-3 hastane dolaşmaya, 4-5 doktora muayene olmaya başladılar. Kaliteli bir sağlık hizmeti sunmanın temel kurallarından biri de hastaya yeterli zaman ayırmaktır. Bu zaman ortalama 20 dakika olması gerekirken Devlet hastanelerinde doktorlar 3-5 dakikalık muayenelere zorlanmaya başladılar. Sağlık hizmeti sunumu hekim liderliğinde hemşiresi, ebesi, sağlık memuru, diğer yardımcı elemanları ile olması gerekirken sağlık çalışanları etken konumdan yapılan yasa değişiklikleri ile edilgen konuma gelmiştir. Sermaye çevresi hastane sahibi olmakta, sağlık çalışanları ile işçi-işveren ilişkisi içine girmeye başlanmıştır. Patron olan işveren her zaman parasına daha çok para kazandırmaya bakar. Bunun için çalışana daha az vermeye, gideri daha çok kısmaya karını fazlaştırmaya bakar. Kar amacı güdülmesi gereken sağlık hizmetleri günümüzde ulusal ve uluslararası sermaye için çok cazip hale getirilmiştir. Devlet de özel sağlık kuruluşlarından sağlık hizmeti almaya başlamıştır. Tüm bu uygulamalar sonrasında 2000 li yılların başında sağlık giderleri devlet için 5 milyar dolar a mal olurken günümüzde 30-40 milyar dolara ulaşmıştır. Özel sağlık kuruluşlarına giden vatandaşın da cebinden çıkan para giderek fazlaştırmaya başlamıştır. İlk uygulamaya başlandığı yıllarda katkı payı adı altında alınan ve 2 TL ile sınırlandırılacağı söylenen para muayene başına 8-20 TL ye ulaşmıştır. Bu para yasal olarak alınan paradır. Bunun yanında özellikle kendilerine yakın sağlık kuruluşlarında vatandaşdan acımasızca kontrolsüz katkı payları alınmalara da başlanmıştır. Devletin ayrıca uygulamaya koyduğu tam gün yasası uygulaması ve kamuda çalışan doktorların özlük çalışmalarında iyileştirmeye gidilmemesi sonrasında kamuda çalışan daha kaliteli sağlık hizmeti üreten doktorların devlet hastanelerinden ayrılmasına neden olmuştur. Ayrıca son dönemlerde uygulamaya başlanan malpraktis yasası da doktorların özellikle yüksek riskli ameliyatlardan kaçınmasına neden olmuştur. Tüm bu uygulamalar sonrasında sağlık hizmet kalitesi artmamış, devletin sağlık harcaması 6-7 kat artmış, vatandaşın cebinden çıkan para çok fazlaştırmıştır. ve neticede ne kadar paran varsa o kadar kaliteli sağlık hizmeti alınma noktasına gelinmiştir.

SON SİYASİ SÜREÇ DÜNYA, TÜRKİYE ve ALEVİLER

**SÜLEYMAN
DEPREM**

Özellikle reel Sosyalizmin çöküşüyle birlikte, Emperyalist/Kapitalist sistemin azgınlaşması ve daha da pervasızca saldırıları küresel boyut kazanmakla birlikte, kendi sonunu hızlandıracak gelişmelere de sahne olmaktadır. Yeni dönemde top yekun mücadeleyi ve toplumsal gelişimin sorunlarını değerlendirirken geçmişi iki açıdan ele almakta yarar var.

Son dönem küresel boyutta sınıfsal gelişmeler; Reel sosyalizmin uygulama eksikleri anlamında çok öğretici olmuştur. Örneğin, ulusal, dinsel ve etnik aidiyetlerin Sosyalist sistemde çözüleceğine olan inancımız tam olmasına rağmen, reel sosyalizmin çöküşüyle birlikte, Bosna, Afganistan, Çeçenistan, abhazya ve diğer tüm Sovyet bağlantılı ülkelerde birden bire ulusal ve dinsel çatışmalar başlamış, katliamların önü alınamamış, halklar birbirini kırmaya başlamış, El-Kaide, Taliban gibi dinci fanatik hareketler hız kazanmıştır. Yetmiş yıllık sosyalist sistemin politikideolojik ve kültürel bir kalıntısı dahi gözlenmemiştir. Halkların birbirine kırdırılma süreci yeniden hortlatılmıştır. Bu durum bize şunu öğretmiştir ki, sosyal toplumlara, kültürel, inançsal ve ulusal kimliklerinden kopararak ya da bu aidiyetlerini yok sayarak herhangi bir sürece veya devrim mücadelesine katmaya çalışmak nafi bir çabadır. Kültürlerin değişimi evrimsel bir süreç gerektirir. Devrimler

ancak bu değişim sürecini hızlandırabilir. Aidiyetler ve kültürler, birden bire "bugün var yarın yok" biçiminde değiştirilemezler. Buradan hareketle, Özellikle Kızılbaş/Alevi yaşam biçimi ve kültürel/inançsal yapısını devrime endexlemek veya havale etmek yanlıştır. Türk İslam sentezinin Sünni versiyonu nu yeterli bulmayan sistem, şimdi de Türk İslam sentezinin Alevi versiyonunu dayatma sevdasındadır. Devrimciler olarak

Rıza Dede Eşi ve Oğlu *Kazım*

bu durumu görmezlikten gelemeyiz. Küresel boyutu ile Marxizmin yeniden güncellenmesi ve yeniden yapılanma sürecinin daha tam olgunlaşmadığı günümüzde Aleviliği belirsizliğe terk etmenin olumsuz faturası yine biz devrimcilere çıkartılacaktır. Bunu görmek lazımdır. Biz devrimcilerin yapacağı en güzel şey; Alevileri kültürel ve inançsal özerklik mücadelelerinde desteklemektir. Onların toplumsal gelişim ve değişim sürecinde, sistemin ve gericiğin yedeğine düşmemesi için çaba sarf etmektir.

Alevi devrimciler olarak bu konuda Kızılbaş/Alevilere bir özür borcumuz olduğunu da göz ardı etmemeliyiz. Çünkü; devrimci dalganın ülkemizde yayılması halk tabanı anlamında ilk önce alevi toplumunda kabul görmüştür. Kürt özgürlük mücadelesinde Alevilerin azımsanmayacak bir katkısı bulunmaktadır. Buna rağmen ilk isimiz Aleviliği ve Dedeleri "Ateist" mantık varsayımı ile reddetmek ve dışlamak olmuştur. Aynı yaklaşımı Camilerde

uygulamak hiçbir zaman mümkün olmadı. Yeni dönemde Kürtlerden sonra, en aktif halk kitlesini oluşturan Alevi taban, meclise gözünü dikmiş birçok çıkar sevdalılarının iştahını kabartmış görünmektedir. Alevilerin eşit yurttaşlık hak ve taleplerini geliştirmekten çok, Faşist 12 Eylül yasalarını 30 yıldır kaldırmayı bile gündemine almayan mecliste köşe kapma sevdasında olanlar, bu toplumu sıçrama tahtası olarak kullanma gayretine girmişlerdir. İbretle izliyoruz. Bu anlamda Kızılbaş/Alevilerin, Devrimcilerin desteğine zaruri ihtiyaçları vardır.

-EN-EL HAK! DİYEN HALLACI MANSUR AŞKINA!
-BANAZ DA PİR SULTAN AŞKINA!
-İDAM SEHPALARINDA ÖZGÜRLÜĞÜ HAYKIRAN YĞİTLER AŞKINA!
-ZULMÜN SARAYLARINI BEDENİYLE ATEŞLEYEN MAZLUMLAR AŞKINA!
-SEVGİYLE VE MUHABBETLE!

Ali Kamke ve Anılar

Seydi ÖZCAN

Elbistan ve Akçadağ'dan söz edilince, hafızamın derinliklerinde yoğunlaşan çocukluk anılarımın hücumuna uğrarım. Ali Kamkeler (Doğan), Ali Şükranlar (Hasanko), Köse Haydarlar, Turunç Kardeşler, Asaflar, Halil Öztopraklar bir bir belirir, Aziz Baba'nın Sarız'ın Küçük Söbeçimen'deki evinin odasında bağdaş kurarlar. Bu misafirlerimiz tasavvuf ehliydim, inançlı ve itikatlıydılar. Dünyevi açıdan ilk öğretime denk düşen 'Şeriat' ve 'Tarikat' evrelerini geride bırakmışlardı. Marifetliydim, derin bir sezgi gücünün sahibiydim. Gönül adamıydım. Alçakgönüllü, hoşgörülü, özverili, uzlaşmacı, kanatkar ve paylaşımcıydım. "Cem" gibi dedelik ritüellerini geride bırakmışlardı. Arıya dönüşmüşler, birbirlerinden aldıkları feyiz, topladıkları irfan balı ile Hakk'a doğru yol alıyorlardı. İbadetleri, dostlar meclisinde topluca muhabbet etmek, saz çalıp deyiş

söylemek ve dışardan "Hakikatlılar" deniyordu. Amaçları biçimselliğe dönüşen Aleviliği gerçek tasavvufi özüne kavuşturmaktı. Muhabbet, canların bir araya gelmeleri, birbirlerine gönüllerini açmaları, sevinç ve üzüntülerini paylaşmaları, Hakk yolunda birbirlerini bilgilendirmeleri, sorunlarına birlikte hakkaniyete uygun çözümler üretmeleridir. Muhabbetin seviyeli bir üslupla yapılmasına, dedikoduya

dönüşmemesine ve kimseyi incitmemesine özen gösterilirdi.

Hakikatlıların önemlidavranış biçimlerinden biri de "görüşme" idi. Görüşme, canların birbirlerinin yüzlerini öpmeleridir. İnsanın en güzel, en anlamlı, hayranlık uyandıran yanı yüzüdür ve "Hakk"ın yüzünü temsil ettiği için de "cemal" sözcüğüyle ifade edilir. Hakikatlılıkte secdeye varılmaz, çula çubuğa niyaz edilmez, el öpülmez, cemale niyaz edilir. Cemal Hakk'ın didarıdır. Bu nedenle cemale niyazda genç yaşlı, küçük büyük, mürit, mürşit, zengin fakir ayrımı yapılmaz. Yüce Mevlana, "İbadetin büyüğü nedir?" sorusuna, "İki insanın birbirinin cemaline niyaz etmesidir" yanıtını veriyor.

Görüşme Hakk'ın didarıyla (yüzüyle) temasa geçmesi, iki canın Hakk'ın birliğini düşünmesi, hissetmesi, yaşamasıdır. Hakikatlılar bir araya gelirken, ibadete başlarken, sağ elini kalbine bastırarak cemal cemale niyaz ederlerdi. Cemale niyaz kişiye değil, Hakk'a yöneliktir. Söbeçimen'liler de, konukları da çiftçiydiler. Çiftçiler geleneklerini, göreneklerini ve ibadetlerini doğa koşullarına göre biçimlendirirler. Yazın tarlalarda çiftçi çubuğuyla uğraşır, kış gelip her yanı kar kaplayınca, cemaatini kurar, birlikte ibadetini yapar, yeni yeni fikirler üretirler. Bu düşünceler iyice irdelenip denendikten ve doğayla uyumlu hale getirildikten sonra da evrensel değer yargıları olarak uygulanırdı.

1870'li yıllardan itibaren Karabel'de Araboğlu'nun, Akçadağ'ın Dümüklü köyünden Ali Dümke'nin, yaklaşık on yıl sonra Söbeçimen'de Apseyd'in Dede ve Babalarına karşı başlattıkları bu kendine özgü(sui jeneris) "Hakikatlılar" akımının çok önemli simalarından biri de Ali Kamke idi.

Ali Kamke (Doğan), daha çok kışın gelmeyi yeğler, her gelişinde evimizde iki üç hafta kalırdı. Gençliğinde fırtınalı bir hayatı olmuştu. "Alevilik davası" nedeniyle Osmanlı'ya asker olunmaması için aşiret köylerinde ateşli nutuklar çekmiş, Kurtuluş Harbi sırasında Apseyd'in cihat çağrılarını uyararak halktan para toplamış, gençleri askerliğe teşvik etmişti. Bu aşamadaki yolculuklarının birinde, çevresindekilere bir mesaj vermek üzere, karşıdan gelen diken yüklü bir kağnıya önden tırmanarak arkadan inip yoluna kan revan içinde devam etmiş, nedenini soranlara da, Ben bir diken kağnısı yüzünden doğru yoldan sapmam" demişti. Ali Kamke yalnız eylem ve söylemleriyle değil, giyim ve kuşamı ile de dikkati çekerdi. Kışları tiftik kalpak, yazları şapka giyerdi. Hakikatlıların hiçbirisi takı takmadığı halde, o parmaklarında iri yakut-safir taşlı yüzükler taşırdı. Tütün tabakası gümüş, sigara ağızlığı ve "örnek" oluşturur, soranlara "Ornaga Ali-Kamke!" yanıtı verilirirdi. Osmanlıca'ya hakimdi. Konuşmasına genelde Kürtçe başlar, transa geçtikten sonra Arapça-Farsça sözcüklerle bezeli Alhasi aksanlı Türkçesiyle sürdürürdü. İyi bir hatipti. Konuşmaları tutarlı ve inandırıcıydı. Tasavvufi konularda ilginç yorum ve yaklaşımları vardı. Her dini kuralın, mensuplarının gelişmişlik düzeyine göre yorumlanıp uygulanması gerektiğine inanırdı. Örneğin ona göre yorumlanıp uygulanması gereğine inanırdı. Örneğin ona göre geleneksel musahiplik sadece evli iki erkek arasında olurdu. Oysa Hz. Ali "Kırk kişilik bir cemaat" oluşturmuştu. Başka bir deyişle müsahiplerin sayısı, cemaate dahil canların bireysel ilim ve irfan seviyesine göre belirlenirdi. Keza deyişlerin de mutlaka Alevi yazarlar tarafından tasavvufi konularda yazılması,

sadece Alevi meclislerinde ve saz eşliğinde ibadet amacıyla icra edilmesi gereğine işaret eder, bu "lazıme" (gereğe) uymayanları "türkü, klam, lavık..." olarak nitelendirirdi.

On yedi-on sekiz yaşlarında bir kıza tutulmuş, zamanla bu sevgisini ilahi aşka, ehl-i beyt sevgisine dönüştürmüştü. Evine misafir olmak isteyen "Ali Osman adındaki yolcuya, "Öbürü dışarıda kalsın, Ali buyursun!" demişti. İnancıyla çelişen belirli isimleri asla telaffuz etmezdi. Vücudunun belirli yerlerinde dini inancını simgeleyen dövmeler taşırdı.

Dizelerinde insanın ve insanlığın ortak duygusu olan aşkı çok güçlü bir biçimde terennüm ediyordu. Değişlerini önce cemaatine, 1935-1940'lı yıllarda da Dallıkavak'lı Haydar Bayrak ile oğlu Küçük Haydar Bayrak'ın sazının eşliğinde Sarız, Elbistan, Akçadağ, Kangal, Gürün, Zara ve Pazarcıklı Alevilere kabul ettirdi. Günümüzde sanatçılar tarafından bestelenen şiirleri geniş halk kitlelerince huşu ile dinlenmektedir.

Değişlerini yazdığı andaki ruh haline göre Ali Haki, Figani, Hicrani, Gulami, Ednai, Harhari, Visali... gibi değişik mahlaslar kullanan Ali Kamke'nin şu dizeleri sanırım söylemek istediklerimi çok daha coşkulu ve etkili bir biçimde özetlemektedir:

Muhammed Ali'ye ereyim dersin
Gönlünü birleştir sağyarin ile
Benliğini bırak ağyarin ile.

Ölmeden evvel öl dirilir canın
Uyma hevesine fani dünyanın
Mürşide teslim ol, sözün tut anın
Bekaya eresin esrarın ile.

Sağyar: Dost, Ağyar: Düşman (kötü davranış) Ölmeden evvel ölmek: Tüm kötülüklerden arınmak, Anın: Onun, Esrar: Sırlar.

Ya da,

Bülbül ne durursun kılğör figan
Vakti şifa erer gül gelir geçer
Daima ağlatmaz kulunu Yezdan
Akar gözlerinden sel gelir geçer.
Yedi-sekiz yaşlarındayken bakışlarından ürktüğüm için "mecnun gözlü amca" diye hitap ettiğim, gösterişli yüzüklerinden birini büyüyünce bana vermesi sözünü aldığım (!) ve benim açımdan köyü ile komşu köyleri "kızıl elma" olan bu aydın düşünür ve şairi, hem ailemle birlikte Pınarbaşı'nın Yukarı Borandere Kütüklü mezrasına taşınmam, hem de kışları tahsilde olmam nedeniyle 1950'lerden sonra bir daha göremedim. Cemaatin Turuş (Turunç) kardeşler, Hatayi, Köse Haydar gibi Aktilli canları arasında Ali Şükran'ın (Hasanko) şiiri yazdığı söylenirdi.

1945'lerden itibaren cemaate, dava vekilliğini bırakan ve sakal uzatan Halil Öztoprak ile gençlerden Kırkısrak'lı Terzi Hıdır ve Harunuşaklı Musa Hazar katıldılar. Halil Öztoprak daha çok Kur'an ile ilgili konular üzerinde yoğunlaşırdı. Aziz Baba ile Ali Kamke'nin kısmen de olsa yazılımına katkıda buldukları çalışmaları 1951 yılında Kur'an'da Hikmet Tarihte Hakikat adıyla yayımlandı ve Türkiye genelinde büyük yankılar yarattı. Şiirleri de vardı, ama saz eşliğinde söylenmezdi. Terzi Hıdır o yıllarda, yaşlı baba ve amcalara göre henüz çok genç sayılıyordu. Dolu doluydu. Daha güzel bir dündergi

yanın arayışı içindeydi, sık sık meslek değiştiriyordu. Tartışmalara katılıyor, şiir yazıyor, saz çalıyor, deyiş söylüyordu. İbreti mahlasıyla yazdığı şiirleri çok sonra İlme Değer Verdim adlı bir kitapta toplandı (Can yayınları, 1996).

Aşkın güzelliğini ve güçlüğünü terennüm eden iki kıtası şöyledir:

Mecnun'un gezdiği, çölü, ovayı
Leyla'nın aşkına düşenlere sor
Ferhat'ın deldiği yalçın kayayı
Varlık dağlarını aşanlara sor
Aşkın pazarına uğrarsa yolun
Ateşlere yakıp seyran ederler
Gönül kaptır da bak, görürsün halin
Din, iman bırakmaz talan ederler.
İlgisi nedeniyle burada kısaca iki hususa değinmek istiyorum. Tesadüfen elime geçen bir yerel dergide, sadece Ali Kamke'nin eğitimliliğinden veyazısının güzelliğinden söz ediliyor, asıl niteliklerine değinilmiyordu. Ali Kamke koca bir dağdır, çeşitli cepleri vardır. O ikna gücü yüksek bir hatip, bir dava adamı, cesur

bir eylemci. Bir mutasavvıftır. Yunus Emre gibi lirik şiirler yazan büyük bir şair, bir gönül adamıdır. Onu sadece, geçim sıkıntısı nedeniyle ileri yaşlarında yaptığı eğitimliliğiyle tanıtmaya kalkışmak, asıl önemli cephelerini inkar etmek demektir. Aynı hata Ali Dümke hakkında da yapılmış, üstelik tarihi gerçeklere aykırı bilgiler verilmiştir.

Aziz Baba'nın başta Ali Kamke olmak üzere Elbistan ve Akçadağ'lı dostlarından etkilendiğim için çocukluk yıllarımda Alhas aşiretini, hep özellikleri olan ve derinlikleri bulunan kişiler yetiştiren bir aşiret olarak değerlendirir, gidip bu ilim irfan sahibi kişileri evlerinde görmeyi düşlerdim. Kırk bir yıllık memuriyet yaşamım 55 ilin ilçelerini gezdiğim halde, bir türlü Elbistan ve Akçadağ'ın köylerine ulaşma olanağı bulamadım. Bu yüzden 70 yıllık bir özlemle hepinize aşk-ı niyaz eder, başarılarınızın devamını dilerim. Bir olun, iri olun, diri olun!

Not: Seydi Özcan, daha önceki sayılarımızda yapılmış çeşitli eksikliklerden dolayı bir eleştiri notu göndermiştir. Eleştirilerinin doğru olduğunu belirtir bundan dolayı hem kendisinden hem okurlardan özür dileriz.

AK-EL Vakfı siz değerli dostlarına ve mensuplarına hizmet etmeye devam etmektedir. Bu hizmetleri sürdürebilmek için siz değerli dostlarımızın katkılarına ihtiyacımız vardır. Özellikle üye arkadaşlarımızın bu güne kadar olduğu gibi destekleri bizi güçlendirecektir. Bu vesile ile tüm üyelerimizin üyelik aidatlarını ödemelerini önemle hatırlatırız.

AK-EL VAKFI

KÖZÜLBAŞ HÜKÜMDAR: ŞAH İSMAİL

Şah İsmail tarihte unutulmaz izler bırakmış hükümdarlardan birisi olarak insanlığın bu günde ilgisini çekmektedir. Şah İsmail çeşitli özellikleriyle araştırılan üzerinde tartışma yürütülen bir hükümdar olarak tarihe mal olmuştur.

Şah İsmail Anadolu Aleviliği açısından da son derece önemli bir tarihi şahsiyettir. Aleviliğin ve özellikle Mezopotamya, orta Anadolu Aleviliğinin anlaşılması önemli ölçüde şah İsmail'in doğru anlaşılmasıyla mümkün olabilir. Şah İsmail bilinmeden, Kürt Aleviliğinin ve orta Anadolu Aleviliğinin anlaşılması kolay olmayacaktır. Bu nedenle dergimizin bu sayısında dosya konusu olarak şah İsmail'i belirlemiş bulunuyoruz. Dergimizin bu sayısında şah İsmail'i dosya konusu yapmamızın bir başka önemli nedeni ise şah İsmail'in bölge halkları üzerindeki etkisini ve bu etkinin izlerini açığa

çıkartmaya çalışmaktır. Bilindiği gibi şah İsmail o yıllarda Dulkadir beyliğine bağlı olan Maraş Elbistan ve Malatya bölgesinin halklarını kendi inancına kazanmak için buralarda yoğun çalışmalar yapmıştır. Dahası bizzat kendisi adı geçen yerlere sefer düzenleyerek buraları kontrol altına almaya çalışmıştır. Bölge halkları açısından şah İsmail ayrıca önemli bir özelliğiyle de unutulmazdır. Bilindiği gibi gerek Alevilik açısından gerekse bölge halklarıyla doğrudan ilişkisinin bulunmuş olmasından dolayı özel bir önem sahiptir.

Belirtilen nedenlerden ama özellikle bölge halklarını ilgilendiriyor olmasından dolayı dergimizin bu sayısında şah İsmail i incelemeye çalışacağız. Ayrıca dergimizin çıktığı bu ay şah İsmail in doğumunun 524. Yılı olmaktadır. Yani şah İsmail bundan 524 yıl önce

bu ayda doğmuştur. Bu teknik neden de isabetli bir tesadüf olarak şah İsmail in konumuz olmasını etkilemiştir. Doğaldır ki şah İsmail i tanımak için ailesini, içinde yetiştiği sosyo- kültürel ortamı bilmek durumundayız. Onun için şah İsmail in aile yapısını ortaya koymakla işe başlanması gerekir. Ancak konuya doğrudan girmeden önce şah İsmail öncesine kısaca değinmek işimizi kolaylaştıracaktır. Bu dini yapılanmanı bilinmesi şah İsmail in ve safevi devletinin anlaşılmasını sağlayacaktır. Şeyh Safiyüddin ve Erdebil tekkesi.

Dönemin sosyal siyasal ve kültürel atmosferi ve Erdebil tekkesi Şah İsmail in baba yurdu Erdebil'dir. Şah İsmail bu gün Azerbaycan ın bir şehri olan Erdebil de dünyaya gelmiştir. Şah İsmail in doğumunda aşağı yukarı 150 yıl önce burada şah ın dedesi ve Safevi

devletinin isim babası şeyh Safiyüttün yaşamaktaydı. Şeyh Safiyüttün ü Erdebil i ve Erdebil tekkesini tanımamız konumuzun anlaşılması için gereklidir. Şahın dedesi Şeyh Safi nin doğduğu yıllarda islamin ilgili olduğu coğrafya oldukça değişik bir dönem yaşamaktaydı. Bilindiği gibi Şeyh Safinin doğduğu ve yaşadığı yer olan Erdebil in bilinen en eski isimi Artavil'dir. Erdebil şehri Güney Kafkasya'nın en eski kentlerinden birisidir. Eski Sasani döneminden beri Erdebil şehri önemli bir dinsel ve kültürel merkezdi. O dönemde Zerdüş'te inananlara göre Zerdüş'te Aras Nehrinin yakınlarında doğmuş, Avesta adlı kitabını Sabalan Dağı'nın bulunduğu bölgede yazmış ve dinini Erdebil şehrinde tebliğ etmeye başlamıştır. Dolayısıyla Erdebil Zerdüş'tlerce kutsal kabul edilmektedir. İslam dininin

yayılmaya başlamasından önce Erdebil şehri Zerdüşt dininin yayıldığı ve en etkili olduğu şehirlerden birisiydi.

Konumuz olan Erdebil i de kapsayan bu günkü İran Irak Anadolu ve Kürdistan Azerbaycan topraklarında çeşitli halklar bulunmaktaydı. Bu halklar birbirinde farklı birçok inancı yaşamaktaydılar. Ancak islamlaştırılmak istenen bölge halkları içinde çeşitli dinler din yorumları ortaya çıkmaktaydı.

Bu nedenle Erdebil şehrinin de içinde bulunduğu bölge islamla islam dışı inanç yapılarının çarpıştığı bir alan olagelmıştır. Bir yanda eski inançlarını sürdürmek isteyen topluluklar diğer yanda islamı kabul etmeye zorlayan islam devletlerinin baskısı altında yaşamak zorunda kalan halk yığınları çeşitli yollarla yaşamlarını sürdürmeye çalışmışlardır. Yıllar yılı islamın baskısı ve zorbalığına karşı islam dışı inanç biçimleri değişik biçim ve düzeyde kendilerin yaşatmaya çalışmışlardır. Böyle olduğu için bölge islam yayıcılarının ve islam dış örgütlenmelerin çarpışma merkezi olagelmıştır.

İslamın bölgede etkinlik göstermeye başladığı 650 lı yıllarda 651 yılında İran da Sasani imparatorluğu yıkılmış, bölgenin etkin inancı olan Zerdüşt inancı baskı altına alınmıştır. 651 yılından sonra İran Azerbaycan ve bağlı topraklar islamın etkisi altına girmiş farklı devlet yapılanmaları oluşmuştur. Erdebil kenti, islam Arap saldırılarına karşı uzun süre direnmişse de sonuçta Abbasiler döneminde islam güçlerinin egemenliği altına girmiştir. Gerek islama karşı süren direniş döneminde ve gerekse islamın istilası koşullarında Erdebil şehri hem önemini korumuş hem de buna bağlı olarak etkinliğini sürdürmüştür. Belirtilen öneminden dolayı Abbasiler bir süre Erdebil i başkent olarak değerlendirmişlerdir. Bu şekilde başlayan Erdebil de İslamın egemenliği altında yaşanan uzun yılların içinde Erdebil dönemin bir dini merkezi olmuştur

Bölgenin eski din ve inançları islamın yoğun ve uzun süren baskıları sonucu önemli bir ölçüde gerilemişlerdi. Büyük bir kısmı yenilmiş geri çekilmiş ve egemen dinle uzlaşmaya, o dinin sınırları içinde kendilerini ifade etmeye yönelmişlerdi. Bu din ve inançları savunanlar iki yol izlemekteydiler. Ya radikal karşı koyuşlar ve şiddetli mücadelelerle siyasal varlıklarını oluşturmaya çalışıyorlardı veya iktidarla uzlaşarak onların kontrolüne giriyorlardı. Zaman içinde İslam bu topraklarda hâkim inanç durumuna gelmişti. Şeyh safinin yaşadığı yıllara gelindiğinde islam dini uzun süreden beri güçlü bir egemenlik kurmuştu. Bütün bunlara rağmen henüz bu dinlere kabul etmemiş olan önemli bir toplumsal kesim bulunmaktaydı. Söz konusu bölgede Araplar Farslar Türkler Kürtler Ermeniler ve Kafkas halklarından ibaret olan bu halkların bir kısmı Hıristiyanlığı kabul etmişti. Yahudiliği kabul etmiş olan çeşitli topluluklarda bulunmaktaydı

İran Şahı İsmail'e aittir.

**Gerçek
Sultan Yavuz Selim**

Din özellikle merkezi yerleşim alanlarında bütün gücüyle varlığını hissettiriyor kendi kurumlarında kendisini yaşatıyordu. Özellikle İslam bu işi en çok medreseler vasıtasıyla yapıyordu. Medreseler dışında dinin etkisini yayan diğer bir kurumda çeşitli tekke ve benzeri yapılanmalardı. Ancak bu kurumların etki alanlarına giren toplumsal kesimler merkezi ve büyük toplulukların yaşadığı şehir ve benzeri yerleşim alanları olmaktadır. Dinin bu kurumları taşraya köylere ve küçük yerleşim alanlarına yeterince etki yapmayabiliyordu. Oralarda yaşayan topluluklar büyük ölçüde bu konularda ya eski inançlarını koruyor ve sürdürüyor veya yeni inancı kendilerine göre yorumlayarak yaşıyorlardı.

O günün koşullarında din politik bir rol oynamaktaydı. Her yeni devlet doğal olarak ya yeni bir din tesis etmekte veya yeni bir din yorumu yapmaktaydı. Aynı şekilde ezilenlere dayanan toplumsal hareketler açısından da din aynı işlevi görmekteydi. Bu nedenle ya yeni gelişen toplumsal bir yapı dini yeniden biçimlendirerek harekete geçmekte veya yeni oluşan bir devlet kendisine göre bir din yorumu yapmaktaydı. İslamın ilk dönemlerinde başlayan

bu hareketlenmeler sonucu Ali ve diğerleri arasında yaşanan çelişkilerde bu konuda uygun bir zemin yaratılmıyordu. Eğer çok aykırı bir din ortaya atmaya uygun bir ortam oluşmamışsa söz konusu devlet oluşumları veya toplumsal hareketler var olan bu zemini kullanarak kendilerini ifade etmeye çalışmaktaydılar. Dinin ortaçağ koşullarında aynı zaman siyasi tutum alışın aracı olması dinsel faaliyetleri son derece önemli ve etkili kılmaktaydı. Bu gerçek üzerinde yayılmaya ve genişlemeye çalışan İslam devleti bu olguyu amaçları doğrultusunda değerlendirmeye çalışmaktaydı. İslam dinine karşı geliştirilen muhalefeti bir yanda baskı araçlarıyla ezmeye yok etmeye çalışırken, diğer yanda güdümlü çeşitli tekkeler aracılığıyla muhalif kitleleri etkisi altına almaya çalışmaktaydı. Bu ortamın sonucu olarak bölgedeki hâkimiyetini sürdüren İslam çeşitli tekkeleri bu etkinliğini sürdürmenin aracı olarak kullanmaktaydı. Bu nedenle bölgede yaşanan dinsel gelişmeler aynı zamanda politik gelişmeler olarak ortaya çıkmaktaydı. Buradan bakılınca bölgede yaşanan durum şöyleydi.

Dönemin içinde ortaya çıkan irili ufaklı birçok devlet ve siyasal yapı dini bu amaçla kullanmıştır. Bir yanda henüz etkisi devam eden eski inançları kullanmışlar diğer yanda islamla uzlaşmak için islamın çeşitli yorumları değerlendirmişlerdir Hallacı Mansur bu çağda Erdebil e komşu olarak yaşamıştır. Babek- Hürremiye halk hareketi 800-900 lü yıllarda bu bölgede ortaya çıkmışlardır. Karmatiler Fatımiler ve irili ufaklı bir dizi islam karşıtı veya islamın egemen mezhebinin karşıtı yapılanma bu yıllarda varlıklarını sürdürmeye çalışmışlardır. Bunun dışında aynı dönemlerde ve benzer coğrafyalarda, islamla çeşitli yollarda uzlaşmaya çalışan onun etkisini ve gücünü kullanarak kendi varlığını meşrulaştırmak isteyen farklı yapılanmalarda oluşmaktaydı. Türkler Selçuklu imparatorluğunun dağılması sonrası dönemi yaşamaktaydılar. Buldukları bölgelerde çeşitli beylikler halinde yeniden siyasal örgütlülükler yaratmaya çalışmaktadırlar. İslamın değişik güçleri özellikle Araplar Abbasi imparatorluğu şeklinde varlıklarını sürdürmektedirler. Moğollar ve onların devamı olan toplumsal yapının dine tamamen pragmatik amaçlarla yaklaştıkları görülmektedir. Bunun sonucu olarak ilk başlarda islamla hiç ilgileri olmamasına rağmen özellikle islam coğrafyasında işgallere başlamalarıyla birlikte islamı tanımışlar ve o günün koşullarına bağlı olarak islamı politik çıkarlarına uygun bir araç olarak kullanmaya çalışmışlardır. İranlılar farslılar ise islam devleti içinde çok etkili olmadıkları için İran toprakları farklı çevrelerin etkisi altındadır. Bu yıllarda Kürtler bölgede küçük beylikler

beylikler halinde yaşamaktaydılar ve bu gelişmeleri etkilemeleri söz konusu değildi. Bu yıllarda tamamı islamın etkisinde olan bölgede farklı etnik kimlikler ve farklı inanç anlayışları yaşamaktaydı. Bölge halklarının 1200-1500 arasındaki

dinsel ve kültürel yapılanmaları böyleydi. İslamın bu amaçla değerlendirdiği söz konusu tekkelerden birisi de Erdebil de bulunan şeyh safi tekkesidir. Şeyh safi bölgenin devletleriyle oldukça içli dışlı olan buradan aldığı güçle toplumsal bir etkisi bulunan bir tekke olarak bölgede hüküm sürmekteydi.

Görüldüğü gibi anlatılan yıllarda bölgede islamın genel hâkimiyeti söz konusuydu. Abbasiler aracılığıyla bölgeyi kontrol altında tutan islam egemenliği her şeye rağmen bölgenin dinsel yapısını istediği biçimde değiştirememişti. Kürdistan İran Irak ve Anadolu nun bir kısmını içine alan bu bölgede henüz güçlü bir biçimde farklı din ve inançlar bir biçimde yaşamaya devam etmekteydiler. Anlatılan dönemde ve koşullarda bölgenin en önemli kültür ve politika merkezlerinde olan Erdebil şehrinde bir tekke oluşmaya başlamıştı.

Bu ortamda doğan Şeyh Safiyüddin İshak Erdebili 1252 yılında Erdebil de doğmuş ve gençlik yıllarına kadar burada yaşamıştır. Şeyh Safiyüddin İshak, gençlik yıllarında Kuzey İran'ın Gilan vilayetinde

ikamet eden ve faaliyet yürüten 13. yüzyılın sofilerinde Şeyh Zahid Gilani'nin tekkesine gider ve orada yerleşir. Şeyh safi şeyh zahid in kararlı ve bağlı bir müridi olarak şeyh zahid ve tekkesine hizmet eder. Zahidiyye tarikatının şeyhi şeyh zahid şeyh safiyi kızı bibi Fatima yla evlendirerek onu damadı yapar. Bu evlilik yapıldığında şeyh safi evlidir ve evlenecek çağda çocukları vardır. Şeyh safi piri zahidin kendisini damat edinmesi üzerine o da diğer eşin de olan kızını şeyh in oğluna vermiştir. Görüldüğü gibi şeyh safi evlidir ancak şeyhlik makamına oturmak için şeyh in kızıyla ikinci evliliğini yapmayı becermiş buna karşın kendi kızını şeyhin oğluna vermeyi kabul etmiştir. Klasik yöntem olan evlikler yoluyla güç siyasal ve sosyal güç elde etme yöntemi buradan da devreye girmiştir. Şeyh Zahid Gilani tarafında eğitilen ve ondan el alan safi Zahid in 1291 yılında ölümünden sonra tekkenin yönetimini eline alır. Şeyh safinin önce eğitim aldığı sonra başına geçerek yönettiği Zahidiyye tarikatı Sünni bir tasavvuf yorumudur ve günümüzde izleri Bayramiyelik tarikatında bulunabilir.

Erdebil Dergâhı'nın Azerbaycan'dan İran-Horasan, Anadolu'da birçok beylik topraklarına, Halep'e ve Bağdat'a kadar uzanan geniş bir alanı etkilemekteydi. Buralara hükmeden egemen güçlerle sıkı ilişkileri bulunan Erdebil tekkesi bu durumu bir avantaj olarak kullanmaktaydı. Erdebil tekkesinin etkilediği bu alanlarda yaşayan toplulukların büyük bir kısmı Osmanlı Beyliği dâhil birçoğundan Ortodoks (Sünni-şii) inançlıydılar.

1334 yılına kadar şeyh safi bu tarikatı kendi bildiğine uygun olarak sürdürmüştür. Bu süre içinde hem bölgeye egemen olan ilhanlılarla hem de çevredeki diğer egemen beyliklerle içli dışlı olan şeyh safi bütün bu devletler tarafında desteklenmekte ve itibar görmekte_

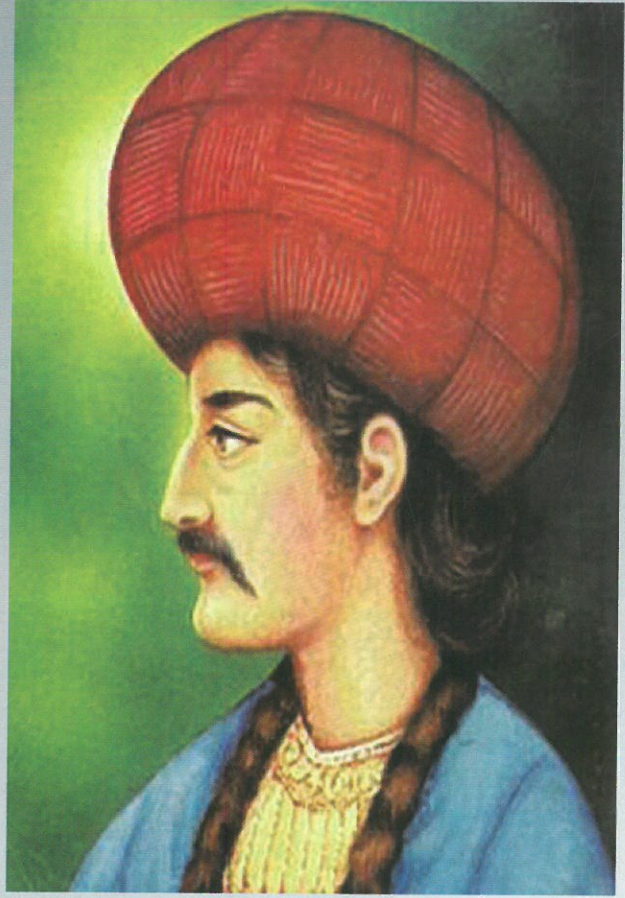
tedir. Yeni oluşmaya başlamış olan Osmanlı beyliği de bu tekkeye her yıl çerağ akçesi denen vergiler vermektedir. Tekke ilk başlarda bölgenin tüm egemen devletleriyle iyi geçinmeyi esas almıştır. Ayrıca sürdürdüğü dini faaliyetleriyle güçlü bir etki oluşturmuştur. Önemli bir saygınlığı ve etkisi olan tekke bu saygınlığını politik güce dönüştürmüş, devlet büyüklerinde her konuda ilgi ve iltifat görmeye başlamıştır. Osmanlı devleti ilk dönemlerinde bu tekkeye adak göndermiş tekkeye sürekli ve düzenli bağışlarda bulunmaya büyük özen göstermiştir.

Şeyh safi nin doğduğu yıllarda bölge önemli çalkantılar yaşanmaktaydı. Moğollar bölgenin her tarafını işgal etmişlerdi. Köseadağ savaşıyla Selçukluları yenerek Anadolu ve Kürdistan ı denetim altına almışlar, 1256 yılında hasan sabah tarafında oluşturulmuş olan alamut kalesini ele geçirmişler

böylece egemenlere rahat nefes alma imkânı yaratmışlardır. 1258 yılında Bağdat ı ele geçirerek Abbasi devletine son vermişlerdi.

Şeyh safi nin tekkenin yönetimini eline aldığı dönemde, islamın iki büyük devleti olan Abbasiler ve Selçuklular yıkılmıştı. Abbasileri de Selçukluları da yıkan siyasal güç ilhanlılar devletiydi. İlhanlılar Moğolların devamı olan bir devlettir. İlhanlıların dönemin ve bölgenin etkin dini olan islama karşı özel bir yakınlıkları yoktu, aslında daha çok Budizme Şamanize ve farklı dinlerle inanmaktaydılar. İslam devletini temsil eden Abbasiler ve onların koruyuculuğunu yapan Selçukluların yıkılması islamın diğer mezhebi olan Şiiliğin güçlenmesi önündeki engelleri ortada kaldırmış olmaktadır.

Şeyh safi nin tekkenin yönetimine geçtiği yıllarda bölgenin etkin gücü ilhanlılardı. Azerbaycan İran Irak Anadolu ve Mezopotamya toprakları büyük ölçüde ilhanlılar tarafında işgal edilmişti. İlhanlılar bir yönetim biçimi olarak işgal ettikleri bölgelerde yöntemi kendilerine bağlı yerel

unsurlara bırakmaktaydılar. Buna uygun olarak çeşitli yerel yönetimler oluşmuştu. İlhanlılar bölgede hâkimiyetlerini kurarlarken önemli bir sorunla karşılaşmaktaydılar. Bölge halkının büyük çoğunluğu farklı ölçü ve biçimlerden de olsa islamın etkisi altındaydı. İlhanlılar ise islamın dışında inançlar taşımaktaydılar. İlhanlılar Budist ve Nesturi inancına bağlıydılar. Bu durum ilhanlı öneticilerinin sık- sık karşılarına çıkan önemli bir sorundu.

Gazan Mahmut olarak bilinen ilhanlı hükümdarı zamanına gelince yani ilhanlıların bölgeye işgal etmelerinden yaklaşık 40 yıl sonra, ilhanlı hükümdarı gazan Mahmut islamı kabul ederek ilhanlıların müslüman olmalarının ilk adımını atmıştır. Gazan Mahmut yeğeni baybu ile yaşadığı savaşta nevruz adlı bir komutanın yardımını alarak yeğenini yener böylece iktidarını sağlamlaştırmış olur. Bunun karşılığında nevruza olan minnet borcunun karşılığında onun isteğiyle Müslümanlığı kabul eder. Buna rağmen gerek ilhanlılar gerek devamı olan çeşitli yönetimler tam anlamıyla islamaşmışlardır. Eski inançlarını sürdürmeye devam etmişlerdir.

Bu gelişmelerin konumuzla ilgisi şudur. Şeyh safi tekke faaliyetlerini siyasal iktidar amacına uygun olarak geliştirmekteydi. Bu durum da bölgede egemen olan siyasal yapılarla ilişkisini belirlemekteydi. Bölgede hâkim olan ilhanlıların islamla yakınlaşmalarının şeyh safinin dinsel görüşleriyle bir ilişkisi bulunmaktadır.

Ancak işgal ettikleri bölgelerde yaşayan halkların ve yıktıkları devletlerin islam dininde olması onları politik geleceklerini garanti etmek için bu dine ilgi göstermelerine yol açmıştı. Aynı nedenden dolayı bölge halklarının islamın hâkim mezhebi olan Sünniliğin dışında bir inanca yakın olmaları öte yanda düşmanları olan Abbasi ve Selçuklu devletlerinin Sünni olmaları ilhanlıların Sünnilik dışındaki inançlara yakın durmalarına ve o inançlarla daha fazla ilgilenmelerine yol açmıştır.

Bu gelişmenin sonucu olarak ilhanlılar Sünniliğe karşı olan Şiilikle ilgilenmişlerdir. Şeyh safi döneminde ilhanlı hükümdarları ile şeyh safi arasında önemli bir yakınlık oluşmuştur. Aynı yakınlık bölgenin diğer egemen devletleriyle de yaşanmıştır. Kısa süre önce bölgeye hâkim olan yine Moğollarda gelen ilhanlı hükümdarı Olcayto nun Şiiliği bölgede etkin kılmaya yönelmiştir. Moğol hükümdarı Olcayto bölgede islamın egemenliğine karşı mücadele etmek yerine kendisini islamla bağlantılandırmayı daha doğru gören Şiiliği politik amaçları

için kullanmayı daha doğru görmüştür. Bu gelişmenin sonunda ilhanlı hükümdarı Olcaytu, bölgede Şiiliğini yayılması için özel çabalar içine girmiştir. Olcaytu yezit in mezarını açarak kemiklerini yakmış ve Ali dışındaki diğer halifelerin adlarını yasaklayarak onlara lanet edilmesini sağlamıştır. İslamın içinde olarak kendilerini yaşatmaya çalışan çeşitli din ve inançlarda daha fazla islamla uzlaşmaya başlamışlar

Ancak buna rağmen henüz bir bütün olarak islamın egemen Sünni mezhebinin dışında çeşitli dinsel yorum ve anlayışlar varlıklarını sürdürmekteydiler. Bunların içinde en etkili olan Şii inancıydı. Şii inancı Ali taraftarlığı yaparak islam olan çelişkileri islam içi bir çelişki olarak sunmayı varlığını kolaylaştırıcı bir unsur olduğunu fark etmiş ve bunun üzerinde yol almaya çalışıyordu. Zaten başından beri islamın zoruna karşı islam dışı din ve inançlar iki yolla kendilerini ifade etmeye çalışmışlardır. Bunlardan birisi radikal yol olan isyan etmek ve eski inançlarının rehberliğinde başkaldırmak, diğer ise çeşitli reformist ve uzlaşmacı yöntemlerle kendilerini korumaya ve yaşatmaya çalışmak olmuştur. Bunlardan birinci yöntemi deneyenler babek hasan sabah karmatiler ve diğerleri gibi isyan etmişler sonuçta yenilmişler diğeri ise çeşitli uzlaşmalarla varlıklarını belli ölçülerde sürdürmüşlerdir. Şeyh safi Hac farızasını yerine getirdikten sonra 12 Eylül 1334'de Erdebil'de ölmüştür. Şeyh safinin ölümünden sonra yerine geçen oğlu Sadrettin Musa aynı şekilde tekkeyi yönetmiştir. Şeyh safiden sonraki sürece geçmeden önce çok tartışılan şeyh safi üzerinde şah İsmail in etnik kökenine ve şeyh safiye kadar olan süreçte safevi tarikatının ve sülalesinin dinsel yapısına dair bilinenleri inceleyebiliriz.

Şeyh safi ve dinsel ve etnik yapısı. Şeyh Safiyüddin İshak Erdebil i döneminde ve onun sayesinde Erdebil şehri büyük bir sufi merkezi olmuştur. Adı bu dönemde kent, dini olarak kendini temizlemek isteyenlerin gelip huzur buldukları mistik bir şehirdi. Bu nedenle kente tövbe etmek isteyenlerin yurdu denmekteydi.

Şeyh Safi kimlerine göre Kürt kökenli olarak Sünni bir tarikat olarak başlayan safiyettin tarikatını burda kurmuştur. Tekkenin ilk kurucusu olan Şeyh Firuz un Kürt olduğu dönemin etkin kaynaklarında ifade edilmektedir. Bu gerçeği Türkçülüğü tartışılmaz olan Faruk Sümer, kitabında açıkça ifade etmektedir. Ayrıca bölgenin o dönem Kürt nüfus tarafında meskun bir bölge olduğunu da belirterek bu gerçeği teyit etmektedir. "firuz şah adlı Sincarlı bir kürdün neslinde geldiği şüphe götürmez bir şekilde ortaya konmuştur" sayfa- 1

Ancak buna rağmen şeyh safiyi farklı etnik kökünde olarak göstermeye çalışan çok sayıda tarihçi bulunmaktadır.. elbette bu yaklaşımların politik bir yanı bulunmaktadır. Ancak en çok kullanılan argüman olarak şah İsmail in Türkçe yazması ve konuşması ile safevi devletinin Türk çoğunluğu ileri sürülmektedir. Bu argümanların yeterli olmadığını kabul etmek gerekir. Hiçbir insan bir önceki kökenine bağlı kalmayabilir. Yıllar önceki atalarımız Türk olabilir Kürt olabilir şu veya bu dinde olabilir ama bizim yaşadığımız koşullarda bu kimlikler değişmiş olabilir. Ortaçağ koşulların da bu durum çok daha sık ve belirgin yaşanmıştır. Dolayısıyla şah İsmail im kimliğine bakılarak onun atalarının kimliği tespit edilemez. Aynı durum tersinden de doğrudur. Şah İsmail in atalarının durumunda bakılarak şah İsmail tanımlanamaz

Şeyhin dinsel görüşü

Şeyh safi yukarıda belirtildiği gibi kendi döneminde Sünni bir tasavvufçu olarak yaşamıştır. Hacca gitmiş şeyh zahid Gilanı de eğitim almıştır. Şeyh safi nin tekkeyi yönettiği dönemde gerek Erdebil ve gerekse çevresi yoğun bir Sünnilik yaşanmaktaydı. Sünni inanç bölgenin egen inanç şekliydi. Bu koşullarda eğer şeyh safi başka bir inanç taşıyor olsaydı bu mutlaka bilinir ve Tarihe kaydedilmiş olurdu.

Şeyh Sadreddin Musa (1305-1391

. Sadreddin Musa döneminde bölgenin egemenliği yine ilhanlıların hükümdarı olan Olcaytu geçmişti. Olcaytu belirtilen nedenlerle islamın Şiilik kolunu seçmiş ve Şiiliğin yayılması için çalışmıştır Şeyh Safiyüttün 1334 te öldüğünde tekkenin yönetimini oğlu Sadrettin Musa ya bırakmıştı. Sadrettin Musa Erdebil tekkesini en uzun süre yürüten şeyh olmuştur. Uzun süren şeyhlik döneminde şeyh

Musa daha önce takip edilen politikaları sürdürmüştür. Buna uygun olarak bölgenin etkin devletleriyle iyi geçinmeye bakmış onlardan bunun karşılığında sürekli ve düzenli olarak destek görmüştür. Ancak tarikatın geleneksel hale getirdiği siyasallaşmış durumu 1340 yılı başlarında sorun yaşanmasına yol açmıştır. Bölgeye

hâkim olan İlhanlı Çobanlılar'dan Emir Küçük Şeyh Hasan ve Malik Eşref, 1340 yılı başlarında Şeyh Sadreddin, Azerbaycan tahtını ele geçirmek istediği ileri sürülerek takibata uğratılmıştır. Siyasal Basklar sonucu Gilan bölgesine kaçan şeyh daha sonra yakalanarak tutuklanmıştır. Aynı nedenlerle Tekke kapatılarak müritleri sorgulanmış cezaevine atılmışlardır. Bazı tarihi kaynaklar şeyh Sadreddin Musa'nın neden tutuklandığına ve tekkenin neden kapatıldığına dair yeterli bilgi olmadığını ileri sürmüşseler de olsalar bu durumun tekkenin ve yöneticilerinin siyasal iktidar arayışı içine girmiş olmalarında kaynaklandığı açıktır. Ancak bölgenin yöneticilerinin bu yöndeki baskıları uzun sürmemiş, şeyh Sadreddin Musa üç ay sonra serbest bırakılmış tekkede eski işlevini sürdürmeye devam etmiştir.

Hoca Ali dönemi (1391-1429)

Hoca Ali döneminde bölgede önemli

değişimler yaşanmıştır. İlhanlılar bölgedeki hâkimiyetini kaybetmişlerdir.

İlhanlıların devamı

olarak ortaya çıkan çobanlılar ve Celayirliler olarak ikiye bölünmüşler.

Timur Osmanlı padişahı Beyazıt

ı yenmiş, çok sayıda Anadolu

insanını esir almıştır. Bu esirlerle

birlikte dergâhı ziyaret eden Timur

Hoca Ali'nin bir isteği olup

olmadığını sorar adet olduğu

üzere. Hoca Ali esirlerin dergâha

bağışlanmasını ister ve Timur bu isteği kabul eder. Bununla yetinmeyen

Timur aynı zamanda

Erdebil'i dergâha bağışlayarak

dergâhın gelişmesinde önemli bir

imkân yaratır.

Bağışlanan Anadolu esirleri

Erdebil'de kurulan Rumlu mahallesinde

yerleştirilerek dergâhın

insan gücü olarak değerlendirilir.

Anlaşılan o ki bu gelişme safevi

tarikatinin hayatında önemli

bir dönüm noktası olmuştur. Bunun

birkaç yönlü etkisinden söz

edilebilir. Birincisi Timur'un Şiiliği

desteklemiş olması Hoca Ali'yi etkilemiş

olduğu görülmektedir. Bu etkinin yüzeysel

bir etkiden çok siyasal iktidara giden yolu

açan bir anahtar olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.

Bölgede Sünni İslamın etkin olduğunu

gören Timur daha önce belirtildiği

gibi Şiiliğe temayül etmiştir. Aslında Timur'un

bu tutumu tamamen politik bir tutumdur.

Yoksa dinsel bir kaygı ile geliştirilmiş

bir tutum olması için hiçbir açıklayıcı neden

yoktur. Timur aslında İslam olmadığı

gibi bu konuya ilgide duymamıştır. Ama

Sünniliğin egemen inanç olduğu koşullarda

ve egemenlerle savaş durumunda

olan Timur'un onların dinini savunarak bu

egemenliği gerçekleştirmesi bazı sorunların

doğmasına yol açmaktaydı. Bunu gören

Timur savaşına manevi güç yaratabilmek

ve kendisini işgal ettiği topraklarda

kitlelere kabul ettirebilmek için İslam içi

çelişkilerden yararlanmak adına Şiiliği bedergi

nimsemiş ve buna göre davranmıştır. Daha sonraki yıllarda ilhanlıların yıkılmasından sonra yine Moğol sülalesinden gelen Timur ise Anadolu ve Kürdistan ı işgal ettiğinde buraların halklarında esir ettiği toplulukları şeyh Aliye götürmüş ve onunun talebi üzerine bunları serbest bırakarak şeyhin denetiminde yaşamalarına izin vermişti. O dönem tekkenin başında bulunan

şeyh Ali bu gelişmeyi hem insan gücünü karşılmasına dönüştürmüş hem de manevi etki elde etmişti. Bu durum bir tarikat liderini etkilemiş olamaz. Ancak tarikat liderinin siyasal güç olmasının nasıl mümkün olabileceği konusunda etkilediğini düşünmek yanlış olmayacaktır. Timur un izlediği yolla siyasal iktidar olabileceğini düşünen ali bu yolu denemeye başlamıştır. Zaten sufilik geleneğine bağlı olan tekkenin bu yöne değişim geçirmesi zor olmayacaktır. Diğer bir etkisi ise bu anlayışı güçlendiren esirlerin Erdebil e yerleşmiş olmalarıdır. Anadolu da giden bu esiler bir süre önce yaşanmış olan Babailer isyanının bakiyeleri olarak islamla henüz barışık olmamış olmaları öte yanda büyük bir kitleyi etkileme olanaklarının olması tekkenin bu yönde davranmasını tetiklemiş olabilir. Şeyh İbrahim 1429-1447) Şeyh Sadreddin Musa nın ölümünden sonra dergâhın başına şeyh İbrahim geçmiştir. Şeyh İbrahim 1429-1447 yılları arasında tekkeyi yönetmiş ve bu dönem tekke açısında sakin geçmiştir. Muhtemelen şeyh İbrahim siyasal ihtirasları daha az veya olmayan bir dini lider olarak yaşamayı daha doğru bulmuş olmalıdır. Şeyh İbrahim in ölümünden sonra tekkenin yönetimini Cüneyt aldı. Şeyh Cüneyt dönemi (1447- 1460) Şeyh Cüneyt Döneminde bölgenin

hâkim devletleri Akkoyunlulara Karakoyunlulardı. Akkoyunlular Sünni idiler. Karakoyunlular ise, Şiiliğe yatkındılar. Bu iki devlet birbirleri ile keskin bir rekabet içinde bulunmaktaydılar. Şeyh Cüneyt in tekkesinin faaliyet alanı Karakoyunluların hâkimiyet alanına girmekteydi. Şeyh Cüneyt in bölgenin bu iki etkin gücü olan Akkoyunlu ve Karakoyunlu devletleriyle önemli ilişkiler bulunmaktaydı. Cüneyt zamanından da Tekke bütün devletlerin ziyaret ettiği ve desteğini aradığı güçlü dinsel bir otorite durumundaydı. . Bölge devletleri bu dini otoritenin gücünü kullanmaya önem vermekteydiler. Kendi siyasal güçlerinin farkına varan Cüneyt bu gücü özel bir devlet oluşturmak için kullanmaya niyetlenmiştir. Bu amaçla etkisini ve gücünü büyültmeye çalışmıştır. Hâlbuki öte yanda özellikle Akkoyunlular bu gücü kendileri kullanmak istemişlerdir. Bunu fark eden Cüneyt bölge devletlerinin tamamının Sünni olmasını dikkate alarak farklılıklar üzerinde güç olmanın koşullarını oluşturmanın yollarını aramaya başlamıştır. Aynı şekilde bölgede farklı inançlarda toplulukların islamla henüz istenen düzeyde entegre olmamış olması bu konuda imkânlar yaratmıştır. Egemen Sünni inancın dışında kalmış büyük toplulukların başsız ve etkisiz olmaları Cüneyt in bu değişikliği yapmasının en önemli nedeni olmuş ve beklediği gibi islama tabi olmamış olan geniş yığınların ilgini çekmiş ondergi_

ları etrafına toplamaya başlamıştır. Böylece sürdürülen egemenlik politikalarının ideolojik arka planı oluşturulmuş olmaktadır. Şeyh Cüneyt tarikatını ilk başlarda eski dinsel anlayış üzerinde sürdürmüşse de gelişmeler tarikatın Cüneyt eliyle değişmesi sürecini başlatmıştır.

Cüneyt in şahsında daha net olarak ortaya çıkan bir gerçek vardı. Bu tarikat başından beri politik hesaplar içinde olmuş her zaman siyasal bir devlet kurmaya yönelik çabalar içinde bulunmuştur. Bu istek ve eğilim bazı tarikat liderleri tarafından daha yoğun olarak açığa çıkartılmış bazı liderler ise daha az yoğun olarak bu isteklerini dışa vurmuşlardır.

Şeyh Cüneyt in siyasal çalışmalar yaparak yığınla mürit toplaması bölgenin egemen devleti olan Karakoyunluları rahatsız etmekteydi. Şeyh Cüneyt in bu yönlü yaklaşımlarını açığa vurması, tekkenin

tekkenin başında olmayı bekleyen amcası Cafer tarafında Karakoyunlulara ihbar edilmiştir. Cüneyt in amcası Cafer tarikatın başında olmasının kendi hakkı olduğunu düşünmekte ve bunun için fırsat yaratmaya çalışmaktaydı. Aradığı fırsatı böylece yakalamış olmaktadır. Cafer in yaptığı bu ihbar üzerine Karakoyunluların hükümdarı Cihanşah şeyh Cüneyt i bölgeyi terk etmeye zorlamıştır. Cüneyt bölgeyi terk etmek zorunda kalınca Anadolu ya gitmiştir. O dönemde Anadolu da beylikler bulunmaktaydı. Karamanoğlu beyliğinin hakimiyetinin olan Konya ya giden Cüneyt burada kaldığı süre içinde Sadrettin Konevi adlı bir din âliminin dergahında kalmıştır. Ancak Cüneyt dergâhın yöneticisi olan din adamı Abdullatif le girdiği bir dinsel tartışmadan sonra Konya da ayrılmaya zorlanmıştır

Yapılan bu tartışmada Cüneyt rafizi olmakla dinden çıkmakla itham edilmiştir. Bu durum göstermektedir ki Cüneyt artık kendi tekkesinin görüşlerinde uzaklaşmaya başlamıştır. Bu gelişmede anlaşılıyor ki Cüneyt artık eskisi gibi kendi tekkesinin görüşlerinde uzaklaşmaya başlamıştır. Konya da ayrılmak zorunda kalan Cüneyt önce Malatya Maraş bölgesini de içine alan toroslar tarafına sonra Karadeniz samsun, Sivas tarafını içine alan Canik tarafına gitmiştir. Buralarda kendi görüşlerini anlatarak egemen devlet yapısında rahatsız olan çeşitli toplulukları kendi etrafına toplayan Cüneyt büyük bir kitle tarafında kabul görmüş ve kendi görüşlerini yaymıştır.

Cüneyt in gezdiği bölgelere bakılırsa buraları henüz güçlü bir egemenlik altında bulunmayan ve aynı zamanda egemenlere karşı belli tepkileri bulunan kesimlerdir

Buralarda yaşayan halklar hem egemenlerle barışık değiller hem de egemenlerin inancı olan Sünni İslama karşı bir tepki içinde bulunmaktadırlar. Buralarda gezen Cüneyt bu süre içinde anlaşılan bölge halklarının İslam dışı inanç ve görüşlerini kendi politik amaçları için değerlendirmeye çalışmıştır. Ancak bu yaklaşım Cüneyt in de görüşlerinde değişiklikler yapmasına yol açmış görünmektedir. Daha önce İslamın Sünni kurallarına bağlı olan tekkenin klasik görüşlerinde uzaklaşmak durumunda kalmış, kazanmak istediği kitlenin görüşlerini kendi görüşleriyle birleştirmeye çalışmıştır.

Aynı dönemde bölgenin siyasal yapılanması ise, yukarıda belirtildiği gibi bir yanda a-Akkoyunlular devleti diğer yanda Karakoyunlular devleti bulunmaktaydı. Bunların dışında Kafkas halklarının siyasal yapılanmaları ile Revvadi, Şeddadi, Mervani ve Annazoğlu Kürt yapılanmaları bulunmaktaydı. Öte yanda Anadolu da çeşitli beylikler bulunmaktaydı. Özellikle Cüneyt in rahat hareket ettiği alan olan Maraş Malatya bölgesi dulkadir beyliğinin denetimindeydi. Anadolu nun batısında ve balkanlarda Osmanlı devleti kuruluşunu tamamlamış bölgede gelişen bir güç durumundaydı. Bölgedeki bu coğrafi şekillenme ve çeşitli devletlerin denetimde gösterdikleri zayıflıklar bölgede yaşayan halkların inançlarının özgünlüğü Safevi devletinin oluşmasının ön koşulları bu süreçte ve bu siyasal koşullarda ortaya çıkmıştır. İlgili coğrafyanın bu şekillenmesi ile safevi devletinin oluşması arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır.

Tekkede sürgün edilip kovularak Anadolu ya gelen Cüneyt bu koşulları değerlendirerek siyasal güç olmanın yollarını zorlamaya başladı. Ancak bunun için dayanacağı toplumsal bir yapı seçmek zorunda olduğunun farkındaydı. Bu sorunu aşmak isteyen Cüneyt önce temsil ettiği ama kovulduğu tekkenin dinsel anlayışında bir değişiklik yapmak zorunda olduğunu gördü. Egemen Sünni İslamın yerine denetim dışında kalmış olan geniş kır toplumunu etkilemek için daha rahat bir dinsel yapılanma öneren Kızılbaşlığı ge-

liştirmeye

ve onun yayıcılığını yapmaya yöneldi. Böyle davranmasının tek nedeni bu değildi. En az bu ihtiyaç kadar önemli olan başka bir neden de bulunmaktaydı. Gücünü pekiştirmek ve etkili kılmak için peygamber sülalesine dayandığını ileri sürmesi gerekiyordu ve bunu yaparak seyitlik payesini de kendi politik hesapları için değerlendirmeye yöneldi. Erdebil tekkesini temsil eden şeyh Cüneyt Ali soyunda geldiklerini Seyyit olduklarını ileri sürerek bu pozisyonunu güçlendirmeye başladı. Böylece Erdebil tekkesinin Kızılbaşlaşması için ilk adım atılmış olmaktadır.

Cüneyt e kadar Erdebil tekkesi ağırlıklı olarak İslamın Sünni mezhebi üzerinde içtihat ve faaliyet yürüten bir tekke durumundaydı. Cüneyt bu durumun değişmesinde belirleyici bir rol oynamıştır.

Cüneyt bölgenin egemen devletlerinin Sünni olmasına öte yanda Anadolu Kürdistan ve İran ve Irak'ın belli bölgelerinde yaşayan toplulukların İslamı henüz tam anlamıyla içselleştirmediklerini bundan dolayı tam İslamlaşmadıklarını bazılarının Şiiliğe daha açık olduklarını gördüğünde ve bu topluluklara dayanmak zorunda olduğunu tespit ettiği için politikalarını bunun üzerine kurmaya başladı.

Zaten Cüneyt in ilgilendiği coğrafya ve buralarda yaşayan çeşitli etnik yapıda topluluklar egemen devletlerin dayattığı Sünni İslamı anlayışı kabul etmiyorlardı. Yaşadıklarından hareketle onların dini inançlarını zalimce buluyor yanaşmıyorlardı. Bu durum bu topluluklara dayanarak siyasal bir yapı kurmak isteyen ve o güne kadar Sünniliğin tasavvufi bir yorumu olan Erdebil tekkesinin tutum değiştirmesine yol açmıştır. Şeyh Cüneyt in şahsında somutlaşan bu gelişme yavaş-yavaş pratikleşmeye başlamıştı.

Şeyh Cüneyt Anadolu da yaptığı çalışmalarla siyasal bir yapı oluşturmak için bölgenin sosyal yapısında ve bölgede hâkimiyet sürdürülen devletlerarası çelişkilerde yararlanmaya zayıflıkları değerlendirmeye başladı. İlk olarak Anadolu ve Kürdistan da topladığı müritlerinde oluşan 10-15 bin kişilik bir fedai ordusu oluşturdu. Bu orduyla bölgenin egemenleri kardergi

karşısında hem kendisini güçlü göstermekte bir irade olduğunu ifade etmekte hem de kurmak istediği devlet için çeşitli hazırlıklar yapmış olmaktadır.

Cüneyt Dulkadirli topraklarında yaşayan Kürt ve Türklerde oluşan topluluklar içinde daha rahat çalışabilmiştir.

Bu bölgenin insanların geçmiş isyancı özellikleri onların düşünceleriyle şeyh Cüneyt in düşüncelerinin ortaklaşmasını kolaylaştırmıştır. Bunun dışında burasının denetiminin yeterince yapılamıyor olması da bu şansı vermiştir

Cüneyt'e. Cüneyt in yaptığı bu çalışmalar sonunda bölgenin birçok aşiretinde yığınla insan Cüneyt'in müridi olmuştur.

İlk olarak kurduğu ordu ile Kafkas halklarının yaşadığı bölgelere taciz saldırıları yapmaya başladı. Şeyh Cüneyt buradan aldığı güçle kısa süre sonra yine Kafkas halklarında Çerkezlere saldırdı. Böyle davranmak zorundaydı çünkü mevcut diğer

komşu yapılara karşı saldırmaya henüz muktedir olmadığını biliyordu. Bu bölgeye saldırmasını kolaylaştıran nedenleri vardı.

Hem oraları diğer islam devletleri kadar güçlü değildi hem de diğer islam devletlerinin karşıtlığını çekmeyeceğini düşünmüştü.

Ayrıca etrafına topladığı askerlerin hem beklentileri vardı hem de onların yaşamlarını sürdürmeleri için ganimete ihtiyaç bulunmaktaydı. Bütün bu sebepler Cüneyt'in Kafkas halklarına yönelik saldırıların gerçekleşmesine yol açmıştı.

Şeyh Cüneyt'in bu saldırıları tam anlamıyla istediği sonucu vermemiş bile olsa bölgenin bir gücü olarak kabul edilmesine yol açmıştı. Cüneyt'in Trabzon şehrini kuşattığı sıralarda Akkoyunlu'ların başına uzun hasan geçmişti.

Cüneyt Uzun Hasan'ın ziyaretine gitti.

-1452- Uzun Hasan hem Şeyh Cüneyt'e büyük bir ilgi gösterdi hem de kız kardeşi ile evlenmesini sağladı.

Uzun Hasan'ın Sünni olmasına rağmen böyle davranmasının bir anlamı bulunmaktaydı.

Karakoyunlularla sürekli savaş halinde olan uzun hasan Cüneyt'in gücünün Karakoyunlu'larla birleşmesini engellemek olabilirse kendi yanında tutmak

için şeyh Cüneyt'le yakın olmaya özen göstermiştir. Tepeden tırnağa silahlı bir gücü olan dinsel gücünden dolayı bunların üzerinde büyük otoritesi bulunan ayrıca henüz devletleşmedikleri için kolay kullanılabilir olan böyle bir gücü karşısına almak istemediği gibi onunla bütünleşmek uzun hasan için önemliydi. Şeyh Cüneyt ise, Karakoyunlu'larla dinsel yakınlık içinde bulunmasına rağmen onlar tarafında tehlikeli bir figür olarak görülmekte izlenmekte ve engellenmeye çalışılmaktadır. Onun için onlara karşı uzun hasanla ittifak yapmak Cüneyt içinde gerekli ve önemliydi. Bu nedenle uzun hasanla birlikte olmaya onun içinde önem vermiştir. Bu düşüncelerden dolayı söz konusu evlilik gerçekleşmiştir. Şeyh Cüneyt evlendikten sonra kendisini daha da güçlü görmeye başladı. Artık hiçbir engel tanımadan siyasal amaçları için çalışmaya başlamıştı. Etrafına topladığı silahlı birlikleriyle Erdebil e gelmişti. Bu gelişimin Karakoyunluların hükümdarı Cihanşah'la uzlaştığını göstermektedir. Ancak Cihanşah Cüneyt e güvenmemekte ve onun tekrar siyasal bir çalışma içine gireceğinden korkmaktadır. Bunun için şeyh Cüneyt'i yanına çağırdı ve Cüneyt bu davete icabet ederek Cihanşah'ın yanına gitti. Burada yapılan görüşmede Cüneyt Cihanşah'a siyasal faaliyet yürütmeyeceğine tekkede sadece şeyhlik yapacağına söz verdi. Bu şekilde yapılan bir anlaşma sonucu Cüneyt Cihanşah sorununu bir süreliğine de olsa aşmış olmaktadır. Ancak Cüneyt'in bu anlaşmayı gerçekten uymak için değil zaman kanmak ve Karakoyunlularla uygun olmayan koşullarda çarpışmamak için yaptığı görülmektedir. Böyle olduğu için Cüneyt 1460 yılında yeniden müritlerini toplayarak tekrar bölgenin Çerkezler de oluşan bir diğer devleti olan Şirvanşahların üzerine yürümeye başladı. Ancak Cüneyt giriştiği bu savaşta yenilmekle kalmadı kendisi de öldürüldü. Böylece Cüneyt'in başlattığı safevi tarikatının devletleşme süreci başarısızlıkla sonuçlanmış oldu. Ancak Cüneyt ileride şah İsmail tarafında kurulacak olan safevi devletinin ideolojik yapısını ve toplumdergi

sal tabanını oluşturmuş olmaktadır. Artık Erdebil tekkesinin temsil ettiği bir dinsel inanış olarak Kızılbaşlık önemli bir gelişme göstermiş ve ciddi bir toplumsal destek elde etmiş olmaktadır. Bu sürecin bir siyasal yapıya dönüşmesi çeşitli siyasal gelişmelerin bir araya gelmesiyle mümkün hale gelmiştir.

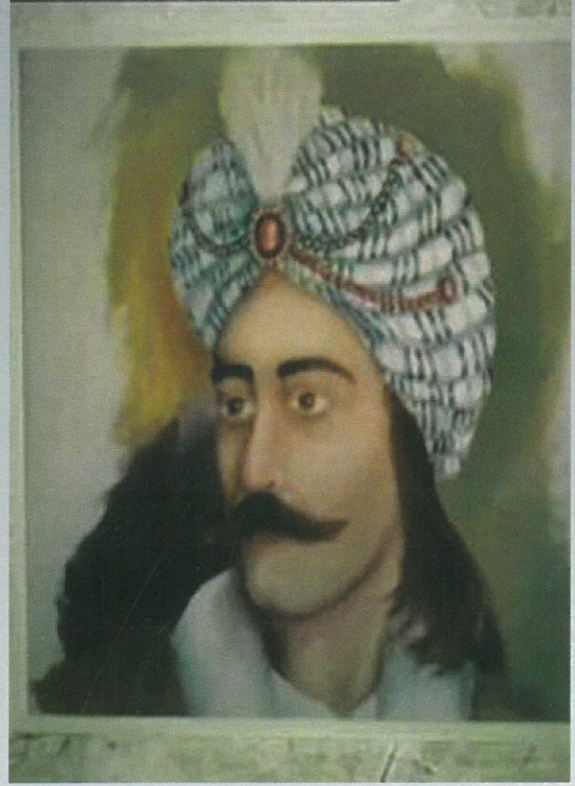
Şeyh Cüneyt'in ölümünden sonra tarikatın başına şeyhin oğlu ve Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın yeğeni Haydar geçmiştir.

Cüneyt in bölgedeki çalışmalarına daha ayrıntılı girilebilir. Aynı durum haydar içinde söz konusudur. Buyruklar ve dulkadirliere daha fazla girilebilir. Şeyh Haydar dönemi. (1460-1488) Şeyh Cüneyt öldüğünde Uzun Hasan'ın kız kardeşi olan karısı hamileydi. Şeyh Cüneyt in başka eşlerinde yetişkin erkek çocukları olmasına rağmen tekkenin başına oturacak velihatin belirlenmesi için Cüneyt in eşi ve Akkoyunlu Uzun Hasan'ın kız kardeşi Âlem Begüm hanımın doğum yapması beklenmiştir. Ve beklendiği gibi Şeyh Cüneyt öldürüldükten bir ay sonra tekkenin erkek bir varisi olarak Haydar doğmuş ve tekkenin şeyhi olarak ilan edilmiştir.

Haydar Akkoyunlu sarayında doğmuş 9 yaşına kadar bu sarayda büyümüştür. Doğal olarak burada büyük bir şeyh olarak özel ilgi ve yakınlık gördüğü ortadadır. 9 yaşında şeyh haydar dayısı Uzun Hasan'ın özel koruması altında Erdebil e büyük ve şaşaalı bir törenle götürülmüş ve tekkenin başına oturtulmuştur.

Haydar'ın bu şekilde kabul görmesinin altında Uzun Hasan'ın onan kendi iktidarı için yararlanmayı düşünmüş olmansın payının belirleyici olduğunu görüyoruz. Şeyh Haydar 18 yaşına gelince dayısının kızı Alemşah Begüm'la evlenerek Akkoyunlu sarayındaki yerini sağlama almayı amaçlamış ve tarikattaki gücünü büyütmek istemiştir.

Haydar ilk yıllarını bu kolaylaştırıcı gelişmenin sunduğu olanaklardan yararlanarak Anadolu ve Kürdistan içlerinde

toplumsal güç olma kitleleri etkileme ve kazanma çalışmalarına daha yoğun olarak devam etti. Haydar'ın işini kolaylaştıran bir başka gelişme vardı o da dulkadir beyliği ve çevresinde yer alan çeşitli yerleşimler de kendisini destekleyen müritlerinin çalışmalarıydı. Bu bölgeler henüz güçlü bir egemenlik altında bulunmadıkları için Haydar'ın kitle çalışması yapması kolay olmaktadır. Haydar aynı zamanda bölgenin güçlü ve gelişen devleti olan Osmanlı padişahı Beyazıt la ilişkiler geliştirmeye çalışarak yaptığı bu çalışmaların engellenmesine karşı bir tedbir almaya da çalışmıştır. Bunun verdiği avantajla Haydar Osmanlının hinterlandında bulunan Dulkadirlerin olduğu bölgede istediği gibi kitle çalışması yapabilmekteydi. Haydar özellikle dulkadirlielerin olduğu bölgede daha etkin ve yoğun bir çalışma yapmıştır. Haydar döneminde bu bölgeye ve benzer durumda olan diğer bölgelere sürekli Erdebil de halifeler gelmiştir. Şeyh Haydar'ın örgütleyip gönderdiği halifeler bölgede halkların içinde dolaşüyor ve her yerde Erdebil tekkesinin görüşlerini yayıyorlardı. Bu amaçla alevi kamuoyunun el kitabı olan buyrukların Erdebil'de getirilerek buralarda dağıtıldığı Osmanlı

kaynaklarında belirtilmektedir. Haydar şeyhlik yaptığı dönemlerde iki kez sefere çıkmış her ikisinden de başarıyla dönmüştür. Bu durum o'nun müritleri gözünde itibarını artırmakla kalmıyor aynı zamanda çevresiyle ilişkilerini de etkliyordu. Özellikle Akkoyunlular yaşadıklarım iktidar değişikliği nedeniyle Şeyh Haydardan korkmaya başlamışlardı. Uzun Hasan ölmüş yerine diğer kardeşlerini etkisizleştiren Yakup geçmişti. Yakup Haydar'ın faaliyetlerini sınırlamaya yöneldi. Haydarı yanına çağırarak ondan kendisine karşı biat ve sadakat yemini aldı. Ancak Haydar'ın sefer niyeti ve zorunluluğu değişmemişti. Etrafına topladığı binlerce onbinlerce müridi ondan ganimet istiyorlardı. Bunun üzerine annesi ve Akkoyunlu Yakup'un halasını Yakup'a göndererek ondan sefer için izin istedi ve Yakup bu izni vermekle kalmadı Çerkezlere haydarı desteklediğini belirten

bir mektup gönderir. Şeyh Haydar'ın bu şekilde davranmak istemesinde babasının intikamını alma arzusu da etkili olmuştur. Bu icazetle 1488 de Şirvanşahlar devletine karşı savaşa girdi. Sefere çıkan haydar karşısına çıkan Sünni halkın yerleştiği yerlere taş üstünde taş bırakmıyor insanları kırarak ilerliyordu. Yolunun üstünde bulunan ve Sünnilerin yaşadığı Mahmudabad köyünde böyle bir kırım yaşatılmıştı. Bu savaşta Şirvan hükümdarı Ferruh Yaşar şeyh haydara karşı zayıf duruma düşer. Bunun üzerine yenileceğini anlayan Ferruh Yaşar, Akkoyunlu sultanı Yakup beyden yardım ister. Yakup Bey Şirvan hükümdarının kayınbiraderidir. Şirvanşahlar hükümdarı Ferruh Yasar Akkoyunlu hükümdarı kayınbiraderinde-

rinden yardım istemek zorunda kalır. Akkoyunlu hükümdarı Yakup bu durumu değerlendirerek yeğenine karşı kayın biraderine yardım için ordu gönderir. Bunun üzerine yaşanan savaşta Şeyh Haydar yenilerek öldürülür. Şeyh Haydar Akkoyunlu hükümdarının yeğeni ve eniştesidir. Akkoyunlu hükümdarı eniştesi ile kayın arasında çıkan savaşta kayını desteklemiş eniştesi ve yeğenine karşı savaşmıştır. 30 Temmuz 1488 sabahı Akkoyunlu ordusu ile Ferruh Yasarın ordusunun birleşmesinden meydana gelen koca bir ordu Şeyh Haydar'ın müritlerinde oluşan orduyla karşılaştı ve Şeyh Haydar öldürüldü. Şeyh Haydar öldürüldüğünde Akkoyunlu Uzun Hasan'ın kızı olan üç oğlu bulunmaktaydı. Bunlar Ali İbrahim ve henüz bir yaşında olan İsmail'di. Şah İsmail 1487- 1524 dönemi Şah İsmail'in çocukluğu Erdebil tekesinin tarihinde yeni ve

önemli bir sürece girilmiştir. O ana kadar Akkoyunlular üzerinde siyasal gelecek yaratmaya çalışan Erdebil şeyhleri son olarak Uzun Hasan'ın ölümü ve Haydarla yaşanan çelişkilerden dolayı en büyük müttefiklerini kaybetmiş olmaktadır. Akkoyunlularla ortaya çıkan bu çelişki bir yanda Erdebil tekkesini zor durumda bırakıyor olmasına rağmen öte yanda siyasal faaliyetlerin daha açıktan ortaya konmasının da koşullarını oluşturmuş olmaktadır. Şah İsmail'in babası Şeyh Haydar öldürüldüğünde Akkoyunlular Safevi şeyhlerinde gelişen bu tehdidi ortada kaldırmaya karar vererek Şeyh Haydar'ın ailesinin tamamını esir aldı. Şah İsmail, annesi ve diğer kardeşleri Hoca Ali ve İbrahim Şiraz kalesine mahkûm edilirler. Bu esirlerden Şah İsmail henüz bebektir. Bu esaret bir süre sonra sona erer. Şeyh Haydar'ın çocukları serbest bırakılırlar. Tekkenin başına Şeyh Haydar'ın çocuklarında Hoca Ali geçer. Şeyh Cüneyt neslinin gelişmesinden rahatsız olan Akkoyunlu hükümdarı Rüstem Mirza onların sağ kalmasını istemez ve öldürmeye karar verir. Bu amaçla yaptığı saldırı sonucunda Şeyh Sultan Ali öldürülür Şah İsmail'i ve kardeşi İbrahim ile annesi tarikatın müritleri tarafından kaçırlırlar. Tarikatın müritleri İsmail'i önce Erdebil'e sonra reşt şehrine kaçırlırlar ve saklayarak ölümden kurtulmasını sağlarlar. Şeyh Sultan Ali ölmeden önce kendi yerine tarikatın sürdürücüsü olarak Şah İsmail'i tayin eder. İsmail henüz bir çocuktur. Şeyh İsmail henüz 5-6 yaşlarında olan İsmail'in tarikatın başına gelmiştir. Bu kadar küçük yaşta bir lidere bütün Kızılbaşların biat edebilmelerinin nedeni İsmail'e kadar bütün liderlerin ölümünün ardından yeni liderin küçük yaşta gelmesi, bu durumun alışılmışı olmasıdır. Bir süre Akkoyunlularla Şeyh Ali arasındaki ilişkiler normalleşmiş olarak sürer. Akkoyunlular Şeyh Haydarla yaşananlardan sonra tarikatın başına geçen Hoca Ali'yi kendi seferlerini desteklemek için sefere katılmaya çağırdılar. Tekkenin başında bulunan Hoca Ali bu talebi kabul ederek

müritlerinde oluşturduğu vurucu bir silahlı güçle Akkoyunluların seferine katıldı. Seferde Hoca Ali'nin ve Kızılbaş askerlerin gösterdiği yararlılık ve kahramanlık Safevilerin daha fazla etkili olmalarına yol açtı. Bu durum Akkoyunlu hükümdarı rahatsız etti. Çünkü o Safevilerin gelişmesinde ve güçlenmesinde rahatsız olmaktadır ve bu gelişmeyi kendi geleceği için tehdit olarak görmekteydi. İsmail'in bu illegal yaşamı sürerken İsmail henüz yedi yaşındadır. Reşt'ten sonra lahican da Gilan hükümdarı Mirza Alinin sarayına gider. İsmail'in şahlık sürecine hazırlanması bu dönemde gerçekleşir. Hasan han'ın koruması altında lala Hüseyin tarafında eğitilen İsmail dönemin tanınmış yönetici ve âlimlerinde dersler alır. İsmail kaçırdığı bu yerlerde tarikatın müritleri tarafında hem korunur hem de şeyliğe hazırlanması için özel eğitime tabi tutulur. Bu süreç altı yıl devam eder. İsmail 13 yaşına geldiğinde artık tekkenin yönetimini eline almak için 1499 yılının ağustosunda Erdebil'e geçerek şeyhlik postuna oturur. Görüldüğü gibi Şah İsmail, bir yaşında yetim kalmış, altı yaşında Erdebil tekkesinin şeyhi olarak kabul edilmiş, on dört yaşında safevi devletinin hükümdarı olmuştur. Şah İsmail dönemin ve bölgenin etkin aile yapılarında birisi olan Erdebil'de yaşayan safevi tarikatının varisi olmanın sorumluluğunu taşımaktaydı. Şeyh Safiyüddin'den Şeyh Cüneyt ve Şeyh Haydar'a üzerinde Şah İsmail'e geçen bir sorumluluktu bu. Şah İsmail iki kuşaktır sürdürülen siyasal egemenlik oluşturma çalışmalarında önemli bir aşmayı temsil etmektedir. Şah İsmail'in şahlığı – şah kulu soruna değinilmedi. Buna girilecek. Şeyh İsmail on dört yaşını yaşadığı 1500 yazında Anadolu ve Kürdistan'ın çeşitli şehirlerinde taraftarlar toplamaya başlar. Özellikle Erzincan bu anlamda İsmail'in karargâhı durumdadır. Ustaclu, Şamlu, Rumlu, Tekelü, Zülkadir, Avşar, Kaçar ve Varsak kabilelerinden oluşan 7.000 Kızılbaş askeri toplar etrafına. İsmail kurduğu

bu orduyla aynı yıl Kura nehrini geçerek Şirvanşah hükümdarı Ferruh Yasar'ın üstüne yürümüş ve onu yenerek Bakü'yü ele geçirmiştir.

Bundan bir yıl sonra 1501 yılında Azerbaycan da Tebriz de safevi devletini ilan etmiştir. Şeyh İsmail ve beraberindeki Kızılbaş birliklerinin sayı ve güç olarak kendilerinden üstün olan Akkoyunlu ülkesini ele geçirmiş ve Tebriz'e görkemli bir şekilde girmişlerdir. Şah İsmail Akkoyunluların bir şehri olan Tebriz e yerleştiğinde Tebriz halkının büyük bir çoğunluğu Sünni idi. Şahın annesi de Akkoyunlu Uzun Hasan'ın kız kardeşiydi ve o da Sünni idi.

Şah İsmail Tebriz e girdikten sonra Şiilik esasların bağlı olan Safevi devletinin ilanını yaparak Tebriz halkının Şiiliğe davet edilmesini istemiştir. Tebriz'de yaygın mezhep olan Sünniliği sindirilmeye ve bastırmaya çalışmıştır. Daha sonra Akkoyunlu Sultanlarıyla son savaş yapılarak Akkoyunlu hanedanı sona erdirilmiştir Şah İsmail in Kızılbaşlık uygulaması islamın diğer mezhepleriyle farklılık taşımaktaydı. Bu farklılıkların birisi namazın üç vakte indirilmesi şeklinde olmuştur. Bir diğer önemli farklılık ise ilhanlı hükümdarı Olcayto nun başlattığı islamın diğer büyüklerine karşı uygulanan düşmanca tutumdur. Ömer Osman Ebubekir isimlerinin yasaklanması Ali nin adına hutbe okutulması bu dönemde ortaya çıkmış olan uygulamalardır. Şah İsmail Tebrizli Sünnileri kazanlarda kaynatıyor.

Şah İsmail Tebriz e yerleştiğinde şehrin Sünni halkının Kızılbaş inancına bağlanması için ferman yayınladı ve buna uygun bir pratik geliştirdi. Tebriz halkı bunu kabul etmek istemedi. Bunun üzerine şahın askerleri şehir halkını Kızılbaş olmaya zorladılar. Kızılbaş olmayı kabul etmeyen 5000 insan kaynar kazanlarda yakıldı. Kaynar kazanlarda muhaliflerini öldürmek şah İsmail in egemenlik tarzı haline gelmişti. Her gün şehrin ana meydanında kazanlar kaynıyor hazır tutuluyordu, bir karşı çıkanın bir suçlunun kaynatılması

için. Ama daha çok muhaliflere gözdağı vermeyi amaçlıyordu bu kazanlar. Şah İsmail annesini öldürtüyor. Şahın bu uygulaması annesi tarafında tasvip edilmiyor hatta eleştiriliyordu. Bu konuda şah ve annesi arasında ortaya çıkan çelişkilerden dolayı şah annesini öldürmüştür. Şah İsmail ikinci evliliğini yapıyor. Şah İsmail evlendiği eşinin dışında hükümdar olmasından kaynaklı olarak kendisine ikram veya hediye edilen çeşitli cariyelere de sahipti. Özellikle gürcülerden gelen cariyeler eşinin kıskançlık krizi geçirmesine yol açmaktaydı. Hareminin dışında Şah İsmail Biruze adında bir başka kadınla ikinci evliliğini yapmıştı. Biruze adı daha sonra taçlı hatun olarak değişecektir. Bu evlilik görgü- musahiplik cemi denen Kızılbaş cemiyle yapılmıştı. Bundan sonra Şah İsmail bölgenin büyük bir gücü olarak hızla yükselmiş ve büyümüştür. 1502 yılında Azerbaycan'ın hemen tamamına 1503'te Şiraz'a Fars ve Irak-ı Acem denen Kürt bölgelerini ele geçirmiştir 1510 da Şeybani hanlığını Muhammet Şeybani Hanı'nı yenerek öldürmüş merv i ele geçirmiştir. Firuzkuh Kalesinin Şah İsmail tarafından ele geçirilmiş bu olay Kızılbaşlar arasında büyük bir etki yapmıştır. Arkasında Yezd şehri ve Horasan hududundaki Tebes şehri alınmıştır. Şah İsmail, dedesi Şeyh Haydar'ın öldürülmesinden sorumlu olan kişileri ölümle cezalandırılmıştır. Yoğun ve kapsamlı şiddet hareketleri Şah İsmail in otoritesini güçlendirmiştir. Dulkadir Türkmenleri Safevi Tarikatının en eski müritlerinden oldukları için Dulkadir ülkesine girmiş ve onların kendisine karşı tutum almalarını engelleyecek bir ilişki kurmuştur. Daha sonra Bağdat alınarak Azerbaycan, Irak-ı Acem, Kirman ve Diyarbekir hâkimiyetler sağlanmıştır. Bağdat'ın fethinin ardından çeşitli bölgelerde yaşayan diğer inançlarda toplulukların etki altına alınması sağlanmıştır. Şah İsmail yine başarılı bir seferi olarak, Şirvan'ın ele geçirmiştir.

Şah İsmail'in Akkoyunlu tahtına geçişiyle sınırlarının ve komşularının değişiminden ve bu vesileyle Doğu yönünden komşusu olan Özbeklerle savaşmış ve onların etkilerini geriletmiştir. Şah İsmail'in Horasan seferinin uzun sürmesi üzerine kardeşi Seyyid Süleyman'ın çıkarttığı ayaklanma yaşanmıştır. Dulkadirlerle Şahın seferi Benli Hatun Yavuz'a verilecek, Şah bunu kendisi için ister. Bunun üzerine

çıkan anlaşmazlıktan dolayı dulkadirliere sefer edilir.

ŞAH İSMAİL VE OSMANLILAR

Şah İsmail in Anadolu da ki faaliyetlerin ve daha sonra yaşanan ve şah İsmail in kaybettiği çaldıran savaşının anlaşılması için Osmanlı devletinde yaşananların da bilinmesi gerekir. Dönemin Osmanlı padişahı Beyazıt tı. Beyazıt şah İsmail hareketine ve düşüncelerine karşı fazlasıyla düşmanca ve saldırgan bir tutum içinde değildi. Hatta fikirlerinden etkilendiğine dair iddia ve rivayetlerde bulunmaktadır. Ancak bu iddia ve rivayetlerin doğruluğu kuşkuludur. Anlaşılan o ki bu iddia özellikle babasını devirerek iktidar olmak isteyen yavuz sultan selim in kendi faaliyetlerini kolaylaştırmak için ürettiği bir gerçek dışı iddiadır. Çünkü tarihi kaynaklarda görüyoruz ki 2. Beyazıt şah İsmail tarafında sürdürülen çalışmaları engellemeye çalışmakta, bu amaçla İran dan gelenleri ve özellikle iran a gidenleri izlemektedir. 2. Beyazıt İran a yani şaha gidenlerin takip edilerek yakalanmasını ve yakalananların yakalandıkları yerde idam edilmesini emreden fermanlar yazmaktadır. Buna rağmen şah İsmail le aralarında daha ileri gözüken

bir ilişkinin bulunmuş olması izahı mümkün olan bir durumdur. Sonuçta iki tane bölgenin en büyük siyasal gücünü temsil eden bu insanların birbirleriyle iyi geçinmek üzerine ilişkilene çalışmaları veya böyle görünmeye çalışmaları bunların birbirlerini kişisel olarak etkilemiş olmalarının izahı olamaz.

Belirtildiği gibi Şah İsmail Safevi devletini kurduğu ve geliştirdiği dönemde Osmanlı padişahı Beyazıt tı. Şah İsmail le Beyazıt la çok iyi geçiniyor, birbirlerini baba oğlu olarak kabul ediyor görünüyorlardı. Beyazıt şah İsmail in gelişmesini sınırlamayı ve Osmanlıya yapacağı tahribatı önlemeyi farklı yöntemlerle sağlamak istiyordu. Yine daha önce belirtildiği gibi Beyazıt bu konuda kendi halkına baskı yaparak bu sorunu çözmeyi düşünüyordu. Şah İsmail ise Beyazıt la olan ilişkisinde kendi imparatorluğunu geliştirmek için yararlanmaktaydı. Aralarındaki ilişki bu zemin üzerine oturduğu ve diplomatik kurallarla yürütüldüğü için biraz daha nazik bir biçimde sürdürülmekteydi. Zaten Osmanlı devleti, henüz şah İsmail in faaliyet gösterdiği Dulkadir Beyliğinin toprakları üzerinde bir egemenlik sahibi değildi. ancak hem bölge gücü olarak şah İsmail in gelişmesinde rahatsız olunmaktaydı, hem de

yeni bir devlet kurmayı bile tasarladığı görülmektedir. Eğer babası Beyazıt kendisini veliaht seçmezse Trabzon da şahın topraklarına saldırıp alacağı bir devlet kurmayı düşünmekteydi. Bu nedenle Osmanlı sarayında keskin bir iktidar savaşı yaşanmaktaydı. Padişahın yaşlanmasını ileri sürerek yeni padişahın kim olacağına dair tartışmalar ve kulisler oldukça derinlikli olarak yaşanıyor

zaten o topraklarda Osmanlının da gözü vardı, oraları arka bahçesi olarak görüyordu. Dolayısıyla şah İsmail in bu topraklarda sürdürdüğü faaliyetler Osmanlı devletini rahatsız etmekteydi. Osmanlı devletinin tüm birimlerinde yaşanan bu rahatsızlık, Beyazıt ın oğlu şehzade yavuz selim tarafında tahtı ele geçirmenin aracı olarak kullanılıyor ve bu amaçla dile getiriliyordu. Osmanlı devletinin etkin unsurları da yavuz selim i destekliyorlardı. Bu koşullarda Osmanlı topraklarında ve etrafında yığınla insan şah İsmail'e yöneliyor onun etrafında toparlanmaya çalışıyordu. Osmanlının yönetiminde köylülere yaptığı baskı çekilmez olduğu için insanlar yeni bir komutanı kurtuluşları olarak düşünüyorlardı. Şah İsmail in bu durumdan yararlanarak kendi toplumsal tabanını yaratmaya çalışması Beyazıt ın bu gelişmeyi engelleyici bir tutum içinde davranmaması Osmanlı sarayında önemli sıkıntıların kaynağı olmaktadır. Selim bu durumu ileri sürerek tahta yönelik eleştiriler geliştirmeye ve bu yönde örgütlülükler yaratmaya başlamıştır. Bunu sonucundan da tahtı ele geçirmenin yolunu açmış olmaktadır. Eğer bu yolla tahtı ele geçirmese bile şah İsmail le girişeceği savaşla onun topraklarını ele geçirerek

yaşanıyordu.

2 Beyazıt ın 8 oğlu dolayısıyla Osmanlı tahtının sekiz varisi bulunmaktaydı. Bunlardan beşi dışındakiler babalarının sağlığında ölmüşlerdi. Babalarından sonra yaşayanlar ise Ahmet, Korkut ve Selim idi. Onların içinde selim dışındakilerde selim tarafında öldürüldüler. Osmanlı da padişah olan şehzadenin diğer şehzadeleri öldürmesi söz konusuydu, sultan Fatih Mehmet tarafında çıkartılan Fatih kanunnamesine göre. Fatih sultan Mehmet in çıkardığı ve uyguladığı kanunnameye göre, devletin çıkarlarının korunması ve sürdürülmesi için iktidara gelen kardeş diğer kardeşlerinin iple boğarak öldürmek zorundadır. Yoksa ilerde çeşitli kardeşlerin iktidara gelmeye çalışmaları karşısında devletin geleceği tehlikeye girmiş olacaktır. Dolayısıyla şehzade olarak yaşamak padişah olma şansı taşıyordu ama aynı zamanda ölümünde adıydı. Bu durumda Beyazıt ın oğulları olan korkut Ahmet e selim arsında kıyasıya ve can pahası bir iktidar savaşı sürmekteydi. Her kardeş saltanatı ele geçirmek için hazırlık yapmaktaydı. Selim in bu yolda diğer kardeşlerine göre önemli bir avantajı bulunmaktaydı. Kırım hanının damadı

olması onun kırım hanında destek görmesini sağlıyordu. Ayrıca sarayın içinde önemli mevkilerde yer alan çeşitli ilişkiler yaratmış bu ilişkiler vasıtasıyla yeniçeriler üzerinde belli bir güç sahibi olmuştu. Bu avantajlardan hareket eden selim, ısrarla babasına ve diğer kardeşlerine karşı tutum geliştiriyor bu tutumunda sonuç almaya çalışıyordu. Selim in bu süreçte kullandığı en önemli gerekçe şah İsmail in faaliyetleri ve beyazıt ın bu faaliyetler karşısında izlediği tutum olmuştur. Selim sürekli olarak şah İsmail e düşmanlık geliştirmiş babasının ise şah İsmail e karşı uzlaşmacı davrandığını ileri sürerek kendi iktidar talebine haklı bir zemin yaratmaya çalışmıştır.

Bu çalışmaları daha güçlü yürütmek isteyen selim, valisi olduğu Trabzon un İstanbul a uzaklığının yarattığı dezavantajdan rahatsız olmaktaydı. Çünkü saltanat merkezine uzak olmak iktidar savaşında önemli bir kötü handikaptır. Çünkü Osmanlı da padişah öldüğünde tahta ilk yetişen iktidarı alabilmekte diğer bundan mahrum olabilmektedir. Bunu dikkate alan selim kendinin saltanat merkezine daha yakın bir yere tayin edilmesini istemektedir. Bu isteği babası tarafında karşılanmayan Selim, Rumeli 'de bir sancak istedi. Bu isteğinin kabul edilmesi isteyen Selim, kayınbabası kırım hanında aldığı askeri güçlerle kendi askeri güçlerinde oluşan bir orduyla Trakya ya doğru harekete geçti. Selim in bu hareketini durdurmak isteyen Osmanlı yöneticileri, selim le ulemada oluşan ikna heyeti gönderdiler. Bu ikna heyeti selime çeşitli tavizler verdiyse de Selim geri adım atmıyordu çünkü Selim in asıl niyeti Osmanlı iktidarını almaktı.

Sürdürülen bir dizi saray entrikasıyla her geçen gün selim diğer kardeşlerine karşı güçleniyor iktidara bir adım daha yaklaşıyordu. Selim in diğer kardeşlerinden Ahmet saltanatın tahtına en yakın adaydı. Babası selim in yerine onun tahta çıkmasından yanaydı.

Bu arada Anadolu da şahın müritleri harıl-harıl çalışıyorlardı. Şahın halifelerinde hasan halifenin oğlu şah kulu Antalya

da isyan bayrağını çekmiş Osmanlıya karşı savaşı başlatmıştı. Şah Kulu ile yapılan savaşta Osmanlı'nın önemli vezirlerinde Veziriazam Hadım Ali Paşa hayatını kaybetmişti. Beyazıt ın en çok güvendiği vezirlerinden olan hadım paşa nın ölümünden hemen sonra, Beyazıt ın oğullarında ve iktidarın ortağı Şehinşah da öldü. Böylece kardeş arasında ölümüne devam eden iktidar oyununda tarafların biri daha eksilmiş oluyor ve iktidar kavgasında sona yaklaşıyordu.

Bu arada padişah Beyazıt ile oğlu selim arasında yaşanan çatışmalar savaş arifesine kadar gelmişti. Çeşitli devlet ileri gelenlerinin araya girmesi sonucu babaoğlu arasında yaşanacak olan muhtemel bir iktidar savaşı aralarında bir anlaşma yapılarak önlenmiştir. Yapılan anlaşmaya göre Beyazıt ölmeden önce bir velihat belirleyemeyecek öldükten sonra iktidar kim tarafında alınabilirse o padişah olacaktır. Bu anlaşmaya selim padişahlığı garanti etmiş oluyordu.

Padişah Beyazıt yaptığı bu anlaşmanın sonuçlarını ön görebildiği için buna uymayarak düşündüğü gibi Ahmet in padişah olmasını sağlayacak bir düzenleme yapmaya yöneldi. Selim in geliştirdiği oyunlar ve baskılardan da korkarak devlet ileri gelenlerini toplayarak konuyu masaya yatırdı. Yapılan değerlendirmeler sonunda çoğunluk Şehzade Ahmet'in hükümdar olmasını istedi.

Bunun üzerine Şehzade Ahmet in kendisine haber gönderdi. Daha sonra padişah Beyazıt devletin diğer ileri gelenlerini şehzade Ahmet e biat etmeleri için toplantılara çağırdı. Ancak özellikle selim i destekleyen hizip bunu kabul etmemek için Beyazıt a kendisi sağ olduğu sürece başka padişah istemediklerini ileri sürerek selim için zaman kazamaya çalışıyorlardı. Gelişmeleri yakından takip eden Şehzade Selim, 40.000 kişilik kuvvetle, Çorlu 'da babasının kuvvetlerinin olduğu ovaya girdi. Padişah baba ile padişahlığı ele geçirmek isteyen oğlu selim arasında Ağustos 1511 tarihinde vuku bulan savaş sonunda Selim kuvvetleri bozuldu. Şehzade

takip edenlerin elinden zorla kurtularak Karadeniz sahiline geldi ve kendisine katılanlarla İğne Adadan gemiyle Kefe'ye gitti. Selim'in bu mağlubiyeti üzerine, Ahmet e derhal İstanbul'a gelmesi yazıldı. Bu gelişmeler yaşanırken selim in taraftarlarından Veziriazam Hersekzade daha önce verilen ahidnameye sadık kalınmasını savunduysa da alınan karar gereği Şehzade Ahmet İstanbul'a gelerek padişahlığı ilan edildi.

Bu gelişmeleri izleyen selim, hemen harekete geçerek kedi oluşturduğu çevresinin yeniçerileri ayaklandırmasını sağladı. Artık kılıçlar kınlarında çıkmış ve sonu mutlaka ölümle bitecek olan kavga başlamıştı. Yeniçeriler ayaklanarak şehzade Ahmet in padişahlığını kabul etmediklerin ve selim in padişah olmasını istediklerini ilan ettiler. Şehzade Ahmet kurtuluşu Anadolu ya kaçmakta buldu. Selim in padişah olmasını istemeyen hizip taktik değiştirerek Ahmet in yerine diğer kardeş korkut un padişah olmasını sağlamaya çalıştılar. Ancak yeniçeriler onunda padişahlığını kabul etmeyeceklerini belirttiler ve selim in padişahlığından ısrar ettiler.

Bu şekilde zor duruma düşen ve artık hükmü ve nüfuzu kalmayan Beyazıt Selim'i İstanbul'a davet etmek zorunda kaldı. Yapılan görüşmede padişah Beyazıt başlangıçta saltanattan çekilmeyi düşünmediğini selim i şah ın üzerine yapılaması düşünülen seferde görevlendirmek istediğini belirtti. Selim ordunun başında hükümdarın bulunması gerektiğini söyleyerek bu teklifi reddetti. Beyazıt oğlunun hükümdar olma isteği ve asker ile bazı devlet adamlarının Selim'den taraf olduğunu görünce saltanatı 1512 yılında Selim'e terk etti.

Beyazıt tahttan çekilip istirahat edeceği Dimetoka ya gitmek üzere yola çıkırsa da Dimetoka'ya varamadan Çorlu civarında şaibeli bir biçimde öldü. Oğlu selim tarafında tahtan devrilen Beyazıt ın oğlu selim tarafında öldürtüldüğü yazıldı o dönemin tarihçileri tarafında. Selim in zor ve hile yoluyla tahtı ele geçirmesi diğer kardeşler tarafında kabul

görmemiştir. Bunun üzere şehzade Ahmet Konya da kendi hükümdarlığını ilan etmiştir. Ahmet daha sonra bursa ya saldırarak burasını da ele geçirmiş ve padişahlığını ilan etmiştir.

Bunun üzerine selim, kardeşi Ahmet karşı savaş ilan etmiş ancak önce Osmanlı oyunlarıyla işe başlamıştır. Şehzade Ahmet in taraftarı gibi görünen bir devlet yetkilisi vasıtasıyla zamansız ve uygun olmayan koşullarda yapılacak olan bir savaş tuzağına düşürülmüştür. Yenişehir ovasında yapılan savaşta şehzade Ahmet yenilmiş ve yakalanarak yay kirşiyile boğdurulmuştur Selim aynı yöntemlerle ve benzer bir tuzakla diğer kardeşi korkut u da yakalayıp onu da kirşiyile boğdurulmuştur. Böylece selim şah İsmail e karşı izlenen politikalara muhalefet eder görünerek başladığı iktidar savaşını elini kardeşlerinin ve babasının kanına bulayarak Osmanlı'nın padişahı olmuştur.

Yavuz selim in bu iktidar savaşında ailesinde sağ kurtulabilenlerden Şehzade Ahmet'in Kasım adındaki oğlu Memlukululara iltica etti. Garip bir tecelli olarak Ahmet in bir diğer oğlu olan Murat ise Şah İsmail'in yanına kaçtı ve şah İsmail in yanında İran'da sancakbeyi derecesinde bir devlet hizmetindeyken öldü.

Sultan Selim in iktidarı almakta kullandığı en büyük argümanı doğuda gelişen şah İsmail in kurduğu safevi devletinin yarattığı endişeydi. Selim şah İsmail in özellikle Anadolu içlerine kadar sürdüğü gelişmesini kendileri için tehdit olarak görüyor ve bunun bir an önce önlenmesi gerektiğini düşünüyordu. Selim e göre Safevi Devleti'nin ortadan kalkmasıyla Anadolu'daki Osmanlı egemenliği sağlanacak ve doğudan gelebilecek tehditlere karşı dağlık Doğu Anadolu Osmanlı savunmasını güçlendirecekti. Artık padişah olmuş olan selim artık bu savaşta gerçekleştirmenin hazırlıklarına başlayabilirdi ve başladı.

ÇALDIRAN SAVAŞI

Böylece Osmanlı tahtına oturan yavuz ilk iş olarak şah İsmail'le aralarında yaşanan sorunun çözümüne yöneldi. Bu

amaçla İsmail e elçiler göndererek savaş ilan etti. Her iki tarafın elçileri karşılıklı olarak öldürülmekteydiler. Sürdürülen bu elçiler savaşının sonunda nihayet taraflar savaş kararı verdiler. Bunun üzerine taraflar savaş hazırlıklarına başladılar. Yavuz Selim bu amaçlarla, 1514 yılı baharında ordusuyla birlikte savaş yolculuğuna başladı. Osmanlı ve Safevi ordularının ikisi de Türk ve Müslümandı. Sefer çok uzun sürmüş, ancak Safevi ve Osmanlı güçleri henüz karşılaşmamıştı. Osmanlı Ordusu'nda bazı güçlük ve kıtlıklar baş göstermeye başlamıştı. Bu sırada, orduda seferden geri dönme düşüncesinde olanlar da vardı. Yaşanan bazı olayları ve dillendirilen bazı rahatsızlıkları fark eden I. Selim, atına binerek askerlerine hitaben cesaret veren ve meydan okuyan bir konuşma yaptı. Geri dönmeye niyeti olmadığını söyleyen I. Selim, askerleri kışkırtanlarla hesaplaşmayı sefer sonrasına bıraktı. Osmanlı ve Safevi orduları Çaldıran Ovası'nda 2 Recep 920/23 Ağustos 1514 tarihinde karşılaştı. Osmanlı Ordusu'nun yaya kuvvetleri daha çok olmasına karşın, Safevi Ordusu'nun süvarileri fazlaydı. Ancak Safevi Ordusu'nda top yoktu; buna karşın Osmanlı'da topçu kuvvetleri bulunuyordu. 24 Ağustos'ta gerçekleşen savaşta Osmanlı kuvvetleri zafer kazanırken, Safevi ler bozguna uğramıştır. Savaşın kazanılmasında Osmanlı ordusunda ateşli silahların olması belirleyici olmuştur. Çaldıran savaşında şah İsmail bir komutandan görülmeyecek düzeyde kararlı ve yiğit bir savaşçılık göstermiştir. Elinde kılıcıyla Osmanlı ordusunun içine dalmış büyük kahramanlıklar göstermiştir. Öyle ki bir ara Osmanlı'nın en büyük savaş silahı olan toplarının yanına kadar yaklaşmış ve o topları birbirine bağlayarak koruyan zincirleri kırmaya başlamıştı. Eğer o topların korumasını sağlayan zincirleri kırabilseydi ve topları işlevsiz kılınabilseydi savaşın gidişatı değişebilirdi. Savaş sonunda şah İsmail in kendisine benzeyen bir müridinin "şah İsmail benim" diyerek şahın yerine geçmesiyle kurtulduğu yazılmaktadır. Şah İsmail savaş alanında yaralı olarak müritleri tarafında

kaçırılarak kurtulması sağlanmıştır.

Şah İsmail kendi kurtulmasına rağmen tahtı ve 2. Karısı taçlı hatun ile maiyetinde birçok insan yavuz selim tarafında esir alınmıştır.

SONUÇ

Şah İsmail Anadolu Aleviliği Kızılbaşlık olarak bilinen inancın şekillenmesinde ve bölgeye yayılmasında tarihi ve oldukça önemli bir rolünün olduğu bilinmektedir. Cüneyt in Anadolu ya gelmesiyle başlayan bu ilişkinin nasıl sonuçları olduğu ve Anadolu Aleviliği veya Kızılbaşlığı ne kadar etkileyip belirlediği tam olarak gün yüzüne çıkarılmış değildir. Söylenen ve bilinen şudur. İster şah İsmail olarak ister şah hatai olarak bilinsin safevi devletinin bu yöneticisinin öncelleriyle birlikte Anadolu da ve özellikle o dönem dulkadir beyliğine bağlı olan Maraş Malatya bölgesinde önemli bir iz bıraktığı kabul edilmelidir. Elbette şah İsmail in etkisi bu şehirler ve çevresinde ibaret değildir. Bütün bir coğrafyanın inanç şekillenmesinde önemli bir rol oynadığı açıktır.

Buradan ve ortada olan tarihi gerçekler ışığında bakıldığında bazı sonuçlar çıkartmamız mümkündür. Örneğin Alevilikte önemli bir kural olan tek eşliliğin bu büyük ve hatta yedi büyük ozandan biri olarak kabul edilen şah İsmail tarafında ihlal edildiğini görüyoruz. Acaba bu ihlal edilmişlik o dönem nasıl karşılandı. Buna itiraz eden oldu mu? Yoksa o dönem böyle bir kural yok muydu? Önemle altı çizilmesi gereken bir başka Aleviliğin çok öne çıkartılan bir özelliği olarak insan öldürmenin yasak olduğu iddiasıdır. Görüldüğü gibi şah İsmail de dönemin her hangi bir hükümdarı gibi bir hükümdar olarak bırakalım insan öldürmeyi çok feci işkenceler yapmış ve toplu katliamlar yapmış olduğu gerçeğidir.

Yine önemle belirtmek gereken bir diğer konu, şah İsmail in Aleviliği yaymaya çalışırken kullandığı yöntem ve dil konusudur.

Bölgenin Kürtçe konuşan aşiretlerinin şah İsmail den etkilenecek Türkçe deyişler söylemeye yöneldiklerini görüyoruz. Bu durum aslında tartışılan birçok noktanın da açıklığa kavuşmasını sağlayacaktır. En azında Kürtçe konuşan alevi toplulukların neden trükçe deyişler söylediklerini bu yolla anlayabiliyoruz

AK-EL VAKFI

ARAMIZDAN AYRILANLAR

- 1 ŞEHRİBAN YÜKSEL
- 2 AYŞE YILDIRIM
- 3 SUNA ERDOĞAN
- 4 MAMO HAYDAR ÖZHAN
- 5 SALMAN GÖÇMEN
- 6 MEHMET ARI
- 7 ULAŞ ÖZDEMİR
- 8 HASAN YILDIZ
- 9 FİGEN MENĞİ
- 10 İBRAHİM TİMUR
- 11 HATİCE ERDOĞAN
- 12 MEHEMT KAYA
- 13 MİŞİN DÖĞÜŞ
- 14 MAHMUT DEPREM
- 15 BAYRAM BULUT
- 16 MANEY KARAKAŞ
- 17 PERİHAN ÇETİN
- 18 HATİCE ALHAS
- 19 MUSTAFA TAŞ
- 20 İSMAİL YOLCU
- 21 MEHMET ÖZ
- 22 DOĞAN SOYSÜREN
- 23 ELEY ÖZVEREN
- 24 HASAN SÖĞÜTLÜ
- 25 CINEY KARAKURT
- 26 YUSUF GÜR
- 27 HÜSNİYE AKDOĞAN
- 28 GÜLİZAR YILMAZ
- 29 MUSTAFA ARSLAN
- 30 İBRAHİM BAKICI
- 31 MUSTAFA AĞAÇ
- 32 HASAN TİŞKAYA
- 33 HUSSO AYDIN
- 34 HÜSEYİN ŞENER
- 35 HÜSEYİN DEMİR
- 36 ALİ KARAYILAN
- 37 CABBAR ADEMOĞLU
- 38 ZEHRA ERDOĞAN
- 39 ŞEHRİBAN ŞAHAN
- 40 YUSUF GÜR
- 41 İBRAHİM ÇİFTÇİ
- 42 ALİ ŞAHİN
- 43 AYŞE ŞİMŞEK
- 44 KARA ALİ ÖZDEMİR
- 45 HACI KAYA
- 46 BOZO AKKUŞ
- 47 HALİL İÇÖZ
- 48 HÜSEYİN ÇETİNKAYA
- 49 HANEY ESEN
- 50 ÖNDER GONCA
- 51 KALENDER DOĞAN
- 52 ALİ MAVİ
- 53 DÖNDÜ DEMİ

- 54 AHMET GÜMÜŞ
- 55 HİDİR İNAN
- 56 BEKİR ŞAHİN
- 57 AYŞE ASLAN
- 58 İSMAİL KARAGÖZ
- 59 HANIM MACİT
- 60 ZEBEY ÖZGÜR
- 61 FATEY KAYA
- 62 HAYDAR DOĞAN
- 63 HANIM MARAŞLI
- 64 BAYRAM ALİ ERDOĞAN
- 65 HASAN YENER
- 66 HİDİR SEYFİ
- 67 HASAN CAN ÇİFTÇİ
- 68 HAVVA TOZ
- 69 AYŞE HANTAŞ
- 70 HÜSEYİN HOZATLIOĞLU
- 71 FATMA GÖK
- 72 HATİCE ÖZDEMİR
- 73 ELMAS DURMUŞ
- 74 FATMA KALKAN
- 75 FATEY TOPRAK
- 76 İSLİM YILDIRIM
- 77 URFİ YILDIZ
- 78 HAYDAR KAYA
- 79 HATİCE ŞAHİN
- 80 BESEY ŞAHİN
- 81 VAHAP ŞİMŞEK
- 82 AHMET MALGİL
- 83 TİMUR ŞAHİN
- 84 AYŞE YÜCEL
- 85 ALİ HAYDAR AKSOY
- 86 AZİZ BAKIR
- 87 VAHAP ŞİMŞEK
- 88 HASAN KESMAN
- 89 NURAN ÖZDEMİR
- 90 HATİCE YİRİK
- 91 GULE SEVER
- 92 HATİCE KARAKAŞ
- 93 MİKAİL KAARAKAŞ
- 94 MİKAİL USTA
- 95 HAMZA GÖL
- 96 MEHMET ALİ HANGÜL
- 97 İSMAİL DURMAZ
- 98 HASAN KÜSMÜŞ
- 99 MEHEMT DOĞAN (BALHACILI)
- 100 AZİZ HAZAR
- 101 MEHMET DOĞAN (BEKİRÜŞAĞI)
- 102 MANEY ŞAHİN
- 103 İBRAHİM AKKAYA
- 104 ELİF BALI

Kırk Yemeği yerine Vakfımıza,
Aileleri tarafından bağışta
bulunulan merhumlarımız.

1. ALİ RÜZGAR,
2. İBRAHİM BAKICI,
3. ALİ ŞAHİN,
4. HİDİR SEYFİ,
5. AYŞE HANTAŞ,
6. AHMET MALGİL